

మహిళా ఉద్యమ కరదీపిక

తెలుగు పూర్వ

శ్రీ మాసపత్రిక

ఏప్రిల్ - జూన్ 2015

అరుణకు శ్రద్ధాంజలి

కోడుమూరు మేజర్ గ్రామ పంచాయితీ అభివృద్ధి పనులు

1. 13వ ఆర్థిక సంఘం నిధుల నుండి ఇంటింటి చెత్త సేకరణ కొరకు 10 రిక్షాలను కొనుగోలు చేయడమైనది.
2. కోటిన్నర రూపాయలతో సి.సి. రోడ్లు, డ్రైన్లు మరియు 25 కల్వర్టులు మరియు పైపు లైనులు వేయడమైనది.
3. ట్రాక్టర్ వాటర్ టాంకర్ కొనుగోలు. 1600 వ్యక్తిగత మరుగుదొడ్లు గుర్తించి వాటి నిర్మాణము చేపట్టడమైనది.
4. ఉపాధి హామీ పథకము కింద 50 ఇంకుడు గుంతలు.
5. పంచాయితీ బోర్డు ఆదాయము కొరకు పాత బస్టాండులో 35 అంగళ్ళు నిర్మాణంలో ఉన్నవి.

సి.బి. లత

సర్పంచ్

కోడుమూరు

మేజర్ పంచాయితీ

మద్యం పాలసీపై సమరం సాగిద్దాం !

జూన్ 30తో మద్యం షాపు లైసెన్స్లు ముగుస్తాయి. మరో మూడు నెలల పాటు ఇవే లైసెన్సులు కొనసాగించేందుకు ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది.

బాధలన్నీ బాటిల్లో నింపేసేయ్.

అగ్గిపుల్ల గీసేయ్

నీలో సైతాన్ తరిమేసేయ్ ...

ఇదొక పాపులర్ సినీ గీతం.

సైతాన్ను తరమటం గాక బాధలను, కష్టాలను మర్చిపోయే పేరిట మందు తాగడానికి అలవాటుపడటం ఆ తరువాత వ్యసనంగా మారటంతో సైతాన్ని జనం కోరి తెచ్చుకుంటున్నారు. రాష్ట్రంలో పాల అమ్మకాల కంటే మద్యం అమ్మకాలు ఏడెనిమిది రెట్లు ఎక్కువ. ప్రజలకు పాలు చౌకగా అందే విధానం కంటే మద్యం అందించే విధానం మీదనే మన మంత్రివర్గం ఎక్కువ చర్చిస్తుంది. ప్రజల మీద ఆసక్తా? మద్యం ద్వారా వచ్చే ఆదాయం మీద ఆసక్తా?

మన ముఖ్యమంత్రిగారు మద్యం విధానం మీద అసక్తి వున్న (సంబంధం) వారందరినీ సంప్రదిస్తానని చెప్పారు. కానీ వారికి మంత్రిలను సంబాళించుకోవడమే సరిపోతుంది. మంత్రిల్లో తీవ్ర విభేదాలున్నట్లు వార్తలు వస్తున్నాయి. ఇప్పటికే మద్యం వ్యాపారంలో భాగస్వాములుగా వున్నవారు పాత పద్ధతినే కొనసాగించమని కోరుతుండగా, కాదు ప్రభుత్వమే మద్యం అమ్మకాలు చెయ్యాలని కొత్తగా వ్యాపారంలోకి దిగేవారు కోరుతున్నట్లు భోగట్టా. నిజమేమిటో కాలక్రమంలో బయటకు రావచ్చు. ఏ విధానమైనా ప్రస్తుతమున్న ఆదాయం కంటే వెయ్యినుంచి రెండువేల కోట్ల రూపాయలు అదనపు ఆదాయం పొందటం ప్రభుత్వ లక్ష్యంగా వుంది. అందుకోసం ప్రస్తుత వినియోగాన్ని ఐదు నుండి పది శాతం పెంచడానికి యోచన సాగుతుంది.

మన రాష్ట్రంలో 4,380 షాపులకు గత సంవత్సరం లైసెన్సులు ఇచ్చారు. అందులో ప్రజల వ్యతిరేకత, సరైన స్థలంలో షాపు లభించకపోవడం తదితర కారణాలతో 400 షాపులు ఉనికిలోకి రాలేదు. మా వూరికి సారా వద్దంటూ సాగిన చారిత్రాత్మక మహోద్యమం పాలకులు మరీ ముఖ్యంగా మద్యనిషేధాన్ని ప్రకటించి అధికారంలోకి వచ్చిన తెలుగుదేశం (1997లో బాబు ముఖ్యమంత్రిగా) చేతిలో వంచనకు గురయింది. నేడు ప్రభుత్వాలు ఆదాయవనరుగా భావించడంతో త్రాగుడును నిరుత్సాహపర్చడం గాక ప్రోత్సహించడం పెరిగింది. ఎన్నికలలో విచ్చలవిడి మద్యపానాన్ని రాజకీయ నాయకులు పెంచి పోషించడం పెరిగింది. అయినా అక్కడక్కడ ప్రజలు స్పందిస్తూనే ఉన్నారు. తాగుడు ఘోరాలతో ఆయా గ్రామాలలో, ప్రాంతాలలో షాపులు లేకుండా చేస్తున్న పరిణామాలు మన కళ్ళముందు సాగుతూనే వున్నాయి.

సంపూర్ణ మద్యనిషేధం ఎక్కడా అమలు కాని నేపథ్యంలో ఐదా మద్య నియంత్రణ వుండాలని, మద్యం అమ్మకాలను “ఆదాయవనరుగా” ప్రభుత్వం తాగుడును ప్రోత్సహించడం నేరమని భావిస్తుంది. గతంలో తాచికల్లు, ఈతకల్లు, కొబ్బరికల్లు లాంటి సాంప్రదాయ మత్తు పదార్థాలు సీజనల్ గా తప్ప రోజువారీ వ్యసనంగా వుండే అవకాశం తక్కువ. కాపుసారా అలవాటు కూడా కొన్ని పరిమితుల్లోనే అదికూడా కొన్ని ప్రాంతాల్లోనే ! గత సమాజం తాగుడు వ్యసనాన్ని బలహీనతగా చూసేది. కానీ నేడు ప్రభుత్వ వైఖరితో, నేతల, వ్యాపారుల ప్రయోజనాలతో అందరూ మందు బాబులుగా మారుతున్న దుర్గతి ప్రాప్తించింది. నేడు స్టేటస్ సింబల్ గా మారింది. ఆరోగ్యమన్న పేరుతో యువకులు పెద్ద సంఖ్యలో మందుకు అలవాటుపడుతున్నారు.

బెల్టుషాపులను రద్దు చేస్తామంటే మహిళలు సంతోషించారు. అన్ని వాగ్దానాల మాదిరే ఇదికూడా అటకెక్కింది. తాగుడు అందుబాటులోకి రావడంతో వ్యసనంగా మారి అన్ని అనర్థాలకు కారణమయింది. వ్యక్తి ఆరోగ్యమే కాక సమాజ ఆరోగ్యం కూడా రోగభూయిష్టమయింది. నైతిక విలువల గురించి మాట్లాడుకోవడమే వ్యర్థమౌతోంది. సర్వనాశనం చేసే మద్యంపై ప్రజల్లో అవగాహన కల్పించాలనే విషయం కాగితాలలో మాత్రమే ఉంటుంది, జిల్లాకొక డి-ఎడిక్షన్ క్యాంప్ పెట్టాలని కూడా ఉంది, కాని వాటిని అమలు పర్చరు. నిబంధనల ప్రకారం జాతీయ రహదారుల ప్రక్కన ఉండకూడదు. పరిమిత వేళల్లోనే షాపులు తెరిచి ఉంచాలి. కనీసం ఈ నిబంధనలు ఖచ్చితంగా అమలు చేస్తే కొన్నైనా ఫలితాలు సాధించవచ్చు.

ప్రభుత్వానికి చిత్తశుద్ధి లేనప్పుడు ప్రజలే పూనుకోవాలి. అదనపు అమ్మకాలను తగ్గించేందుకు వత్తిడి తేవాలి. విస్తృత ప్రచారం చేసేందుకు నిధుల కేటాయింపుకు డిమాండ్ చేయాలి. మందు బాటిళ్ళకు నిజంగానే అగ్గిపెట్టాలి. తాగుడు వ్యసనాన్ని తరిమికొట్టాలి. మహిళలపై, పిల్లలపై సాగుతున్న హింసకు స్వస్తి పలకాలి.

అడ్వైజరీ బోర్డు

వేములపల్లి సత్యవతి
డాక్టర్ వకుళాభరణం లలిత
డాక్టర్ బి.విజయభారతి
డాక్టర్ శిలాలోలిత

అఖిల భారత ప్రజాతంత్ర మహిళా సంఘం ఎ.పి. రాష్ట్ర కమిటీ

చిరునామా :
ఐదవ రాష్ట్ర కార్యాలయం,
కల్పన ప్రింట్స్ రోడ్, కృష్ణలంక, విజయవాడ.
ఫోన్ : 94900 98620, 94900 98022
e-mail chaitanyamanavi@gmail.com

సంపాదకులు
డి. రమాదేవి
సంపాదక వర్గం
కె. స్వరూపరాణి
జి. ప్రభావతి
మేనేజర్
ఎం. సుధ

విరాళం రూ : 10/-

ప్రజాశక్తి డైరీ ప్రింటింగ్ ప్రెస్, అజమాబాద్,
హైదరాబాద్ - 500 044.

న్యాయ	అరుణ వెళ్ళిపోయింది	3
రిపోర్ట్	498ఎని పటిష్టంగా అమలు	5
మణిపూసలు	కస్తూర్బా గాంధీ.....	7
కథ	దుమ్ము.....	9
సీరియల్	హేతువాద విజ్ఞాపన	13
ఆరోగ్యం	అధిక బరువు	14
భర	బీలా సేధకూ తప్పలేదు	17
	రాయసుబ్బమ్మ.....	18
న్యాయ	స్త్రీలపై అత్యాచారాల్ని.....	19
హామిలాట	జైలుకెళ్ళాల్సిందే.....	21
రిపోర్ట్	కుటుంబ ఆహారభద్రత	22
కథానిక	ప్రయాణం	24
పుస్తక సమీక్ష	ఆకాశమంత	27
ఉపన	వినిపించని విలాపం	28
	మహిళల భద్రత భ్రమయేనా	31
చట్టాలు	బాలకార్మిక వ్యవస్థ.....	33
ఆరోగ్యం	కత్తిలేని ఆహారం	35
అనగాహన సందర్భం	బతుకు మార్గాలెన్నో	36
మీడియా	పీకు.....	37
కేస్ స్టడీ	ఇక వద్దనుకుంది	38
	ఉద్యమాల బాటలో	39

పత్రికలో విభిన్న అంశాలపై వస్తున్న వ్యాసాలు రచయితల
అభిప్రాయాలు మాత్రమే. అందులో పేర్కొన్న అన్ని అంశాలతో
మానవి సంపాదక వర్గం ఏకీభవిస్తుందని భావించవలదు.

- ఎడిటర్

అరుణ షాన్ బాగ్ కర్నాటకలో పుట్టింది. అక్కడే నర్సు ట్రైనింగ్ పూర్తిచేసింది. సర్టిఫికేట్ పుచ్చుకుని బతుకుతెరువు కొరకు ఉద్యోగాన్వేషణలో 1970లో ముంబయి మహానగరంలో అడుగుపెట్టింది. అప్పటికి అరుణ 23 సంవత్సరముల యువతి. “కింగ్ ఎడ్వర్డ్ మెమోరియల్ ఆసుపత్రిలో” ఉద్యోగం దొరికింది. 1973లో నర్సుగా చేరింది. అనతి కాలంలోనే అందులో పనిచేస్తున్న తోటి నర్సులకు ప్రీతిపాత్రురాలయింది. ఒకరోజు అదే ఆసుపత్రిలో వార్డుబాయ్గా పనిచేస్తున్న సోహాన్లాల్ ఆమెపై అత్యాచారానికి తెగబడ్డాడు. ఆసుపత్రిలో పనులు చేసే డాక్టర్లకు,

నర్సులకు, వార్డుబాయ్ మొదలగువారికి రాత్రి డ్యూటీలు వుంటాయి. ఆ దుష్టుడు కుక్కను కట్టివేసే గొలుసును ఆమె మెడచుట్టూ బిగించాడు. ఆపై అవహయిత్యానికి పాల్పడ్డాడు. మెడచుట్టూ గొలుసు బిగిసి వున్నందున అరవటానికి, కేకలువేయటానికి వీలులేకపోయింది. షాక్కు గురయింది. గొంతుకు గొలుసు బిగిసినందున మెడకు రక్తప్రసరణ, ప్రాణవాయువు ఆగిపోయాయి. శారీరక, మానసిక హింసకు గురయిన అరుణ చేతన స్థితిని కోల్పోయింది. పాక్షిక కోమలోకి జారిపోయింది. ఆర్థిక ఇబ్బందుల వలన సుదీర్ఘకాలం సేవలు చేయవలసి వుంటుందని ఆమె సంబంధీకులు తీసుకెళ్ళడానికి ముందుకు రాలేదు. ఆ సమయంలో ఆ ఆసుపత్రిలోనే పనిచేస్తున్న తోటి నర్సులు మానవతా దృక్పథంతో ఆమె భారం మోయటానికి ముందుకొచ్చారు. ఒక్కటి, రెండు సంవత్సరాలు కాదు 42 సంవత్సరాల సుదీర్ఘకాలం ఆమెకు అంతా తామై ఆసుపత్రిలోనే ఉంచుకుని సేవలందించిన ఆ మానవతా మూర్తులు ఎవరితోనూ పోల్చలేనంత ఎత్తుకి ఎదిగిపోయారు. ఆ

నర్సులకు నైటింగేల్, మదర్ థెరిస్సాల పేర్లతో ఇచ్చే పురస్కారాలను ఇచ్చి నన్మానించి గౌరవించాలి. పుట్టగానే ఆడపిల్లలన్న కారణంగా, పెంచటానికి భారమనుకొని బొడ్డుదని పసికూనలను నాలాలలోను, చెత్తకుండీలలోను పారవేసేవారికి కనువిప్పు కల్గుతుందా? అష్టకష్టాలకోర్చి వయస్సు ప్రొద్దుకుంకిన, శక్తులుడిగిన కన్నవారిని ఇంటినుంచి దూరప్రదేశాలకు తీసుకెళ్ళి వదిలివేసే కన్నబిడ్డలకు కనువిప్పు కల్గుతుందా!

బాధితురాలు అరుణ తరపున పింకి వీరాని అనే పాత్రికేయురాలు న్యాయ పోరాటానికి నడుం బిగించి చివరివరకు శాయశక్తులా కృషిచేసారు. అత్యాచార నిందితుడు సోహాన్లాల్కు ఒక యువతి కలల్ని, జీవితాన్ని చిద్రం చేసిన కిరాతకునికి న్యాయస్థానం విధించిన శిక్ష వింటే కడుపు మండిపోతుంది. ఆశ్చర్యంతో ముక్కుమీద వేలువేసుకోవలసి వస్తుంది. అతనిపై పోలీసులు అత్యాచార కేసు నమోదు చేయలేదు. అరుణ చెవి పోగులకోసమే ఆమెపై దాడి చేశాడని అతనిపై దొంగతనం, హత్యాయత్నం అభియోగాలు మోపబడ్డాయి.

ఆ నేరాలకు న్యాయస్థానం అతనికి విధించిన శిక్ష ఆరేళ్ళ జైలు జీవితం. ఆరేళ్ళ తర్వాత బయటపడి ఢిల్లీ చేరాడు. మారుపేరుతో ఏదో ఒక ఆసుపత్రిలో ఉద్యోగంలో చేరాడు. ఆ కిరాతకున్ని వదిలి పెట్టకూడదని వెతికి పట్టుకొనడానికి అతని ఫోటో కొరకు శతవిధాల కృషి చేసింది పింకి వీరాని. ముంబయిలో అతను పనిచేసిన ‘కేఇఎం’ ఆసుపత్రిలోను, పోలీసుస్టేషన్ ఫైళ్ళలోను, కోర్టు రికార్డుల్లోను వెతికింది. కేసుకు బలమైన ఆధారం అత్యాచారం నమోదు చేయకపోవటం గమనించదగిన విషయం. ‘కేఇఎం’ ఆసుపత్రిలో ప్రత్యేకమైన పరికరాలతో కట్టినప్పుడు మాత్రమే అరుణ కాళ్ళు, చేతులు చాచుకొని పడుకుని వుండేది. ఆవరికరాలను తొలగిస్తే గర్భంలోని శిశువులాగ ముడుచుకుని వుండేది. కొద్దిసేపు గట్టిగా అరిచేది. కేకలేసేది. అంతలోనే మూగగా ఏడ్చేది పిచ్చిపట్టినట్లుగా నవ్వేది. నోరు తెరచి ఏది అడగలేక పోయేది. ఎవరైనా నోటికి ఆహారం అందిస్తే తినేది. డాక్టర్లు వచ్చినప్పుడు మాత్రమే ‘అ’ అంటూ నాలుక బయటపెట్టేది. 42 సంవత్సరాల ఆమె నరక జీవితానికి కారణమైన క్రూర కిరాతకునికి న్యాయస్థానం ఆరేళ్ళ జైలు శిక్ష విధించటం దురదృష్టకరం. విచారించదగిన విషయం. అందుకేనేమో న్యాయదేవతకు కళ్ళువుండవు. చెవులు మాత్రమే వుంటాయన్న సామెత

బాధితురాలు అరుణ తరపున పింకి వీరాని అనే పాత్రికేయురాలు న్యాయపోరాటానికి నడుం బిగించి చివరివరకు శాయశక్తులా కృషిచేసారు. అత్యాచార నిందితుడు సోహాన్లాల్కు ఒక యువతి కలల్ని, జీవితాన్ని చిద్రం చేసిన కిరాతకునికి న్యాయస్థానం విధించిన శిక్ష వింటే కడుపు మండిపోతుంది. ఆశ్చర్యంతో ముక్కుమీద వేలువేసుకోవలసి వస్తుంది.

పుట్టివుండవచ్చు.

మంచంలో నిర్జీవంగా పడివుండి నరకయాతన అనుభవించిన అరుణ షాన్ బాగ్ను ఆమె తరపున న్యాయపోరాటం చేసిన పింకీవీరాని కళ్ళారా చూచింది. ఆమెపై 'అరుణ కథ' అనే పుస్తకం రాసింది. అరుణ అనుభవించిన నరకయాతనకు అక్షర రూపం ఇచ్చినది. 1998లో ఆ పుస్తకం ప్రచురించబడింది. పింకీ పుస్తకం రాయకముందే దత్తకుమార్ దేశాయ్ అనే మరాఠీ నాటక రచయిత 'కథ అరుణాచి' అనే పేరుతో నాటకాన్ని రచించారు. వినయ్ ఆప్టే దర్శకత్వంలో ఆ నాటకం రెండు సంవత్సరాలు ప్రదర్శించారు. నాటకాన్ని చూడటానికి వచ్చిన వారు నాటకం పూర్తయిన తర్వాత వెళ్ళేటప్పుడు కన్నీరు కారుస్తూ వెళ్ళేవారు. సున్నితమైన యదార్థగాధని అంతే సున్నితంగా నాటక రూపం కల్పించారు. అరుణ పాత్రను

పోషించిన నటి చిన్మయా సుమీత్ నా సొంత కుటుంబ సభ్యురాలిని పోగొట్టుకున్నంత బాధగా వున్నదన్నది.

జీవచ్ఛవంలా పడివున్న అరుణకు కారుణ్య మరణం ప్రసాదించమని పింకీ వీరాని, ఆమె స్నేహితురాలు సుప్రీంకోర్టును ఆశ్రయించారు. సుదీర్ఘ వాదనలు విన్న తరువాత చికిత్స, ఆహారం అందించటం మానివేసి అరుణకు విముక్తి కలిగించవచ్చునని సుప్రీంకోర్టు 2012 మార్చి 8వ తేదీన తీర్పు చెప్పింది, కానీ ఆ ఆసుపత్రి నర్సులు తమ సహోద్యోగిని చంపుకోవటానికి ససేమిరా ఒప్పుకోలేదు. అరుణకు నిమోనియా సోకింది. దానితో ఆమె 18.5.2015న ఈ లోకం నుంచి వెళ్ళిపోయింది. కొంతమంది ఆమెకు విముక్తి లభించిందన్నారు. నర్సులు కంటనీరుకార్చారు. పాత్రికేయురాలు పింకీ వీరానికి, ప్రతి నర్సులకు హృదయపూర్వక

అభినందనలు అందజేద్దాం. అరుణకు ప్రగాఢ సానుభూతి.

మహారాష్ట్ర గవర్నర్ మరియు ముఖ్యమంత్రి ప్రగాఢ సానుభూతి తెలుపుతూ ధానేలో ప్రభుత్వ ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించే నర్సుల శిక్షణ స్కూలుకు అరుణా షాన్ బాగ్ పేరు పెడతామని ప్రకటించారు. అరుణ పేరున ప్రతి ఏటా లక్ష రూపాయల అవార్డును ఏర్పాటు చేస్తామని, మహిళలపై జరిగే నేరాలకు వ్యతిరేకంగా పోరాడే వారికి ఈ అవార్డును ప్రధానం చేస్తామని చెప్పింది.

కెఈఎం ఆసుపత్రిలో 42ఏండ్లు జీవచ్ఛవంలా పడి వున్న నాల్గవ నంబరు గదికి అరుణ షాన్ బాగ్ పేరు పెట్టాలన్న ప్రతిపాదన వచ్చింది. రోగులకు చికిత్స అందించవలసిన ఓ గదిని పూర్తి స్థూలక చిహ్నంగా మార్చడం కష్టమేనని, ప్రస్తుతం ఆ గదిలో అరుణ ఫోటోను ఉంచామని ఆసుపత్రి డీన్ అవినాష్ సూపే తెలిపారు.

★

నాలుగు పదుల కారుణ్యం

ఈ జనారణ్యంలో
రణగొణ ధ్వనుల మధ్య
వినపించని రోదనలెన్నో
ఏ జీవికి ఏమవసరమో
ఇంకో ప్రాణానికి పట్టదు

ఓ మూగ ప్రాణి
తాను బతికి ఉన్నట్టు
తనకే తెలియక
మూగగా ఓ మూలగా
వెలుతురు చీకటి
బేధమెరుగక విభేదించక
అలాగే పడివుంది

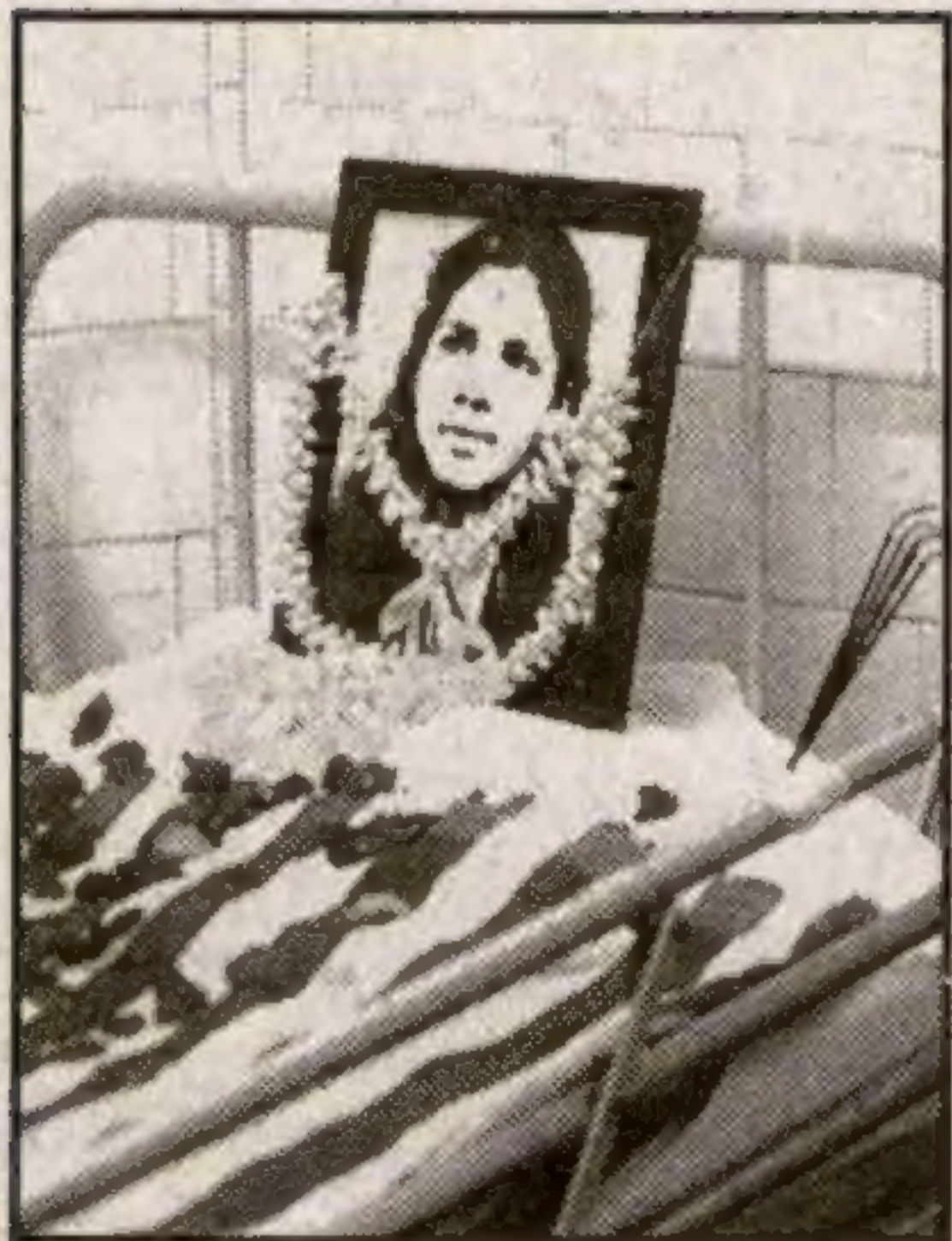
తోడ బుట్టకున్నా
తమతో కొన్ని రోజులు
నడయాడినందుకు
కలసి ఉన్నందుకు

ప్రాణమున్నా జీవంలేని
ఓ మనిషిని
దినాంతాలూ
పసిపాపలా కాపాడి
దైన్యంగా న్యాయ దేవతకు
తను మొర వినిపించినా
అడ్డొచ్చిన చట్టాలు
ఇంకా బతక మంటే
ఎదురు చూడకున్నా
ఇలాంటి ఓ రోజు వస్తుందని
తెలిసే వేచిన వైనం

మానవత్వం మాయమైపోయి
మార్కెట్ విలువలు
రాజ్యమేలుతున్న
ఈ ధరణిలో
మృత్యువుకే ముచ్చెమటలు
పట్టించిన

ఆ అలుపెరుగని అమృతత్వం
చివరి శ్వాస తీసిన
ఆ శరీరాన్ని చూసి
కన్నీరు కార్చినా
ఇక కాలపరీక్ష
ముగిసిందన్న
ఓ అదృశ్య పూరిత
ఆనందం మధ్య
వీడ్కోలు పలికింది
మానవత్వమే మళ్ళీ
పురుడు పోసిన
అపర ధన్వంతరి సేవలకు
చెమ్మగిల్లిన ప్రతి పయనం
నీరాజనాలు పలికింది
పాదాభివందనం చేస్తోంది.

జంధ్యాల రఘుబాబు

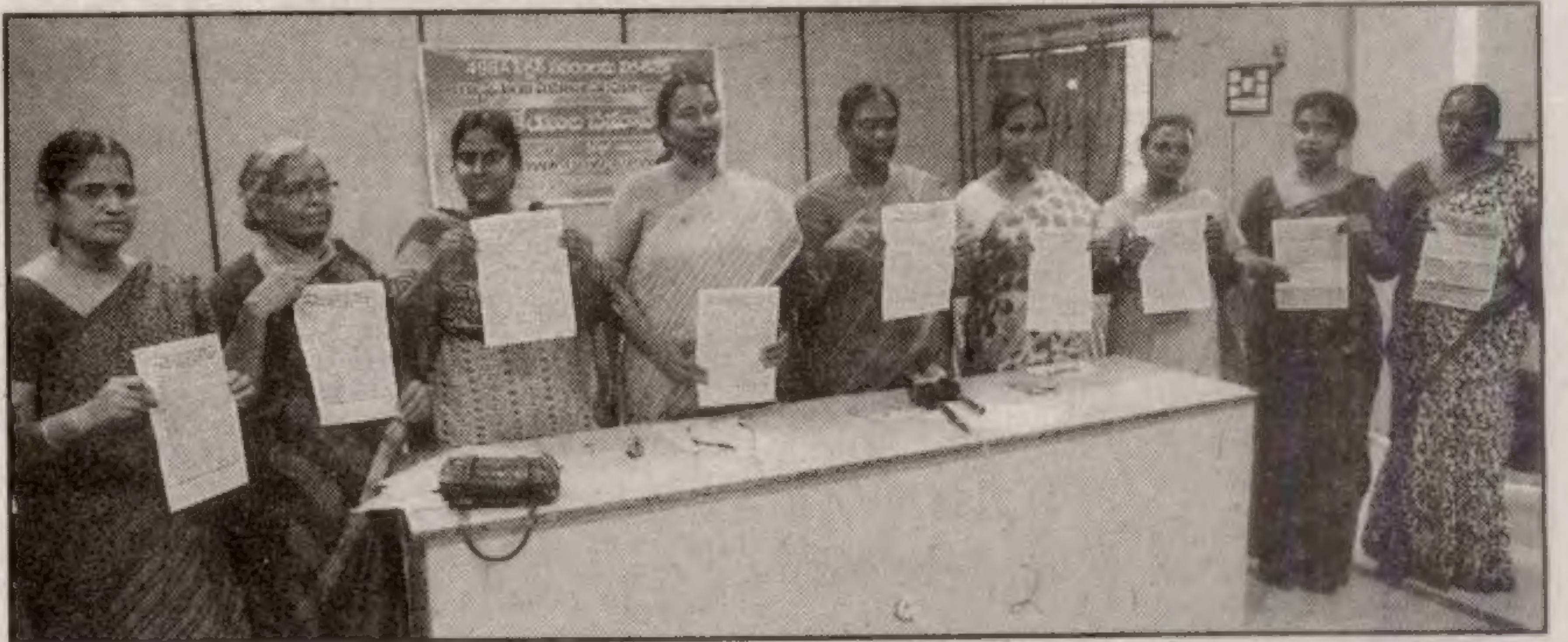

2014 జులై 4వ తేదీన సుప్రీంకోర్టు ఐపిసి 498ఎ దుర్వినియోగం చేయబడుతుందని, కోపగ్రస్తులైన మహిళలకు కోర్టులకు తరచూ వస్తున్నారంటూ చేసిన వ్యాఖ్యానాలు పురుషాధిక్య భావజాలాన్ని ప్రతిబింబిస్తున్నాయి. సుప్రీంకోర్టు ఇస్తున్న అనేక సూచనలను పక్కన పెట్టడమేకాక 'అధార్ అనుభంధానం' వద్దని చెప్పినా ప్రభుత్వాలు ధిక్కరించి వ్యవహరిస్తున్నాయి. 498ఎ మీద ఇచ్చిన సూచనలను పోలీసులు ఆఘాతాలమీద అమలు చేయడం జరిగింది. మహిళలపై భౌతికంగా, మానసికంగా కుటుంబాలలో హింస పెరిగిన క్రమంలో ఐపిసి 498 ఎ సవరణ చేసి 498ఎ ని పొందుపరచటం జరిగింది. కానీ ఇటీవల కాలంలో ఈ సెక్షన్ ను బలహీనపరచే ప్రయత్నాలు సాగుతున్నాయి. 'లా' కమీషన్ దీనిని సవరించాలని సూచించింది. సుప్రీంకోర్టు కూడా సిఆర్పిసి 41 ప్రకారం తగు జాగ్రత్తలతో వ్యవహరించాలని ఆదేశాలిచ్చిన నేపథ్యంలో ప్రస్తుతం 498ఎ ఏమాత్రము మహిళలకు రక్షణ కల్పించలేని సెక్షన్ గా సవరించకుండానే బలహీనపరచారు. దీనిపై ఐఎస్డబ్ల్యుఎస్డి సంస్థ జాతీయ మహిళా కమీషన్ సహకారంతో 2 రాష్ట్రాలలో సర్వే నిర్వహించింది.

తమిళనాడు, హర్యానా రాష్ట్రాలలోని 33 జిల్లాల్లో 398 మందిని సర్వే చేశారు. పోలీసు స్టేషనులో ఎఫ్ఐఆర్ నమోదయిన కేసులు, గృహహింస నిరోధక చట్టం క్రింద ఫిర్యాదు చేసిన మహిళలు మహిళాసంఘాల దగ్గరకు వచ్చిన బాధిత మహిళలు తదితరులను ఈ సర్వేలో విస్తరించటం జరిగింది. 2010లో 498ఎ సెక్షన్ లో సవరణ చేయాలని కోరుతూ ఒక పిటిషను సుప్రీంకోర్టులో దాఖలు అయింది. ఈ పిటిషన్ లో ఈ సెక్షన్ క్రింద తప్పుడు కేసులు నమోదు అవుతున్నాయని, ముసలివాళ్ళయిన అత్తమామలను, ఎక్కడో వున్న

ఆడపడుచులను హింసిస్తున్నారని భర్తలను బ్లాక్ మెయిల్ చేసి అబ్ధిపొందే ప్రయత్నం చేస్తున్నారని అనేక వ్యాఖ్యానాలు వారి పిటిషనుకు మద్దతుగా చేశారు. అయితే వాస్తవాలు ఏమిటి? ఈ సర్వేలో 68.9% మంది పెళ్ళయిన సం॥లోనే శారీరకంగా, మానసికంగా హింసకు గురికాబడుతున్నామని చెప్పారు. అత్తింటి కుటుంబం నుండి వేరుగా ఉండటానికి ఈ చట్టాన్ని దుర్వినియోగం చేస్తున్నారని మరో వాదన. కానీ 93.6% కేసుల్లో అత్త మరియు అత్త

కుటుంబ సభ్యులతో నివాసముంటున్నవారే. 80% కేసుల్లో అత్తలవైపు నుండి, 54.8% మామలవైపు నుండి హింసను ఎదుర్కొంటున్నారు. ఇతర బంధువుల పాత్ర కూడా గణనీయంగానే వుంటున్నది. అయితే 90.9% కేసుల్లో భర్త అరెస్ట్ చేయబడగా 38.5% అత్తలను, 23.1% మామలను అరెస్టు చేసినట్లు ఈ సర్వేలో వెల్లడైంది. అక్రమ అరెస్టులు పెద్ద ఎత్తున చేస్తున్నారనే దానికి ఆధారాలేమీ లేవు.

డబ్బు గుంజేందుకు ఇదొక మార్గమా?

ఈ మహిళల్లో 79.7% మంది వారి తల్లిదండ్రులతోనే ఈ కేసుల తదనంతరం నివాసం ఉంటున్నారు. 12.4% మంది మహిళలు మాత్రమే స్వతంత్రంగా జీవించగలుగుతున్నారు. వీరిలో 85.7% ఎస్.సి మహిళలు, 84.6% ఎస్.టి మహిళలు బయటికి వెళ్ళి జీవించగలిగే స్థితి లేదు. మెజారిటీ మహిళలు భర్తలమీదనే ఆధారపడి జీవించేవారు. వారిలో 19.7%

మహిళలు మాత్రమే నెలకు 2వేలు సంపాదించుకోగలిగేవారు వున్నారు. 10% మంది మాత్రమే నెలకు 10వేలు సంపాదించుకోగలిగేవారు, బాధిత కుటుంబాల్లో 3వ వంతు కుటుంబాలు ఏవిధమైన క్రమబద్ధమైన ఆదాయం లేదు. కానీ భర్తవైపు కుటుంబాల్లో వారిలో 94.7 శాతం మందికి ఇళ్ళు ఉన్నాయి. బాధిత మహిళలందరూ ఇంటినుండి గెంటివేయబడ్డవారే. భర్త కుటుంబీకులు 20 శాతం మందికి వ్యాపారాలుండగా

61.1 శాతం మందికి భూములున్నాయి. అయితే అత్యధిక శాతం మంది అంటే 90.1 శాతం మంది ఎలాంటి మనోవర్తిని పొందలేదు. అక్రమ లబ్ధిని పొందడానికే కేసులు వేస్తున్నారనే వాదనకు ఆధారాలేమీ లేవు.

అక్రమ అరెస్టులు చేస్తున్నారా?

తప్పుడు కేసులు పెట్టి అక్రమ అరెస్టులు చేస్తున్నారనే వాదన కూడా అసంబద్ధమైనదే. 55.7 శాతం మంది మహిళలు పోలీస్ స్టేషన్ లో హేళనకు, వక్షపాతానికి గురికాబడుతున్నామని చెప్పారు. లంచాలతో భర్తలు పోలీసులను ఆకట్టుకోగలుగుతున్నారని పేర్కొన్నారు. 52 శాతం మంది పోలీసుల నుండి తామెలాంటి సహాయాన్నీ పొందలేక పోయామని తెలియజేశారు. చంపి వేయబడిన కేసుల్లో మినహా మిగిలిన అన్ని కేసుల్లో చాలా సులభంగా నిందితులు బెయిల్ పొందగలుగుతున్నారు.

2010లో 498వ సెక్షన్లో సవరణ చేయాలని కోరుతూ ఒక పిటిషను సుప్రీంకోర్టులో దాఖలు అయింది. ఈ పిటిషన్లో ఈ సెక్షన్ క్రింద తప్పుడు కేసులు నమోదు అవుతున్నాయని, ముసలివాళ్ళయిన అత్తమామలను, ఎక్కడో వున్న అడపడుచులను హింసిస్తున్నారని భర్తలను బ్లాక్మెయిల్ చేసి అబ్బిపొందే ప్రయత్నం చేస్తున్నారని అనేక వ్యాఖ్యానాలు వారి పిటిషనుకు మద్దతుగా చేశారు. అయితే వాస్తవాలు ఏమిటి? ఈ సర్వేలో 68.9% మంది పెళ్ళయిన సం॥లోనే శారీరకంగా, మానసికంగా హింసకు గురికాబడుతున్నామని చెప్పారు.

సంవత్సరాల తరబడి కేసుల కోసం తిరగాల్సి రావడం అందుకోసమయ్యే ఖర్చులు, సమయం, శ్రమ భరించలేని స్థితికి నెట్టబడుతున్నారు. పోలీసులు, న్యాయ వాదులు, బంధువులు రాజీకోసం బాధితుల మీద తీవ్రమైన వత్తిడి తెస్తున్నారు. 22.6శాతం మంది ఈ కేసుల్లో రాజీపడగా అందులో 78 శాతం మంది ఈ రాజీలు తమకేమీ పెద్దగా ఉపయోగపడలేదని పేర్కొన్నారు. పోలీసులను ప్రశ్నించినపుడు తాము కూడా మధ్యవర్తి పరిష్కారాల కోసమే ప్రయత్నం చేస్తామని చెప్పారు. ఈ సర్వేలో పాల్గొన్న పోలీసు అధికారులు మహిళల యెడల ఏరకమైన సానుకూలతను వ్యక్తపరచలేదు. ఎఫ్ఐఆర్లో నమోదు చేయబడిన వారంతా నేరంలో భాగస్వాములా కాదా? అనే విషయం విచారణాధికారులుగా ఉన్న పోలీసులు సాక్ష్యాధారాల మేరకు నిర్ధారించాలి. కానీ ఫిర్యాదులను ఆసరా చేసుకుని అనుచిత లబ్ధిపొందే ఉద్దేశ్యంతో పోలీసులే అనేక ఇతర కేసుల్లో మాదిరిగానే 498ఎ లో కూడా కొన్నిసార్లు అమాయకుల్ని అరెస్టు చేస్తున్న సందర్భాలుంటాయి. అది పోలీసుల అక్రమం తప్ప బాధితుల తప్పులా అవుతుంది?

విదాకులకు ఒక సాధనమా?

ఈ చట్టాన్ని ఉపయోగించుకొని విదాకులు పొందే ప్రయత్నం చేస్తున్నారని మరొక ఆరోపణ. మహిళలు తమ అక్రమ సంబంధాలతో తప్పుడు కేసులు పెడుతున్నారని మరొక ప్రచారం. కానీ అత్యధిక శాతం మందికి ఈ చట్టాల గురించే తెలియదు. బాధలు పడలేని స్థితిలో వారు పోలీసుల వద్దకో, న్యాయవాదుల వద్దకో,

మహిళా సంఘాలవద్దకో వెళ్ళినప్పుడే ఈ సెక్షన్ కింద కేసులు నమోదు చేస్తున్నారు. భార్యలవైపు నుంచి కాకుండా, భర్తలే 60.4శాతం తిరిగి వీరిపై విదాకుల కోసం దావాలు వేస్తున్నారు. పిల్లల్ని అడ్డం పెట్టుకుని తల్లులు బ్లాక్మెయిల్ చేస్తున్నారనే వాదన కూడా నిజం కాదు. 6.7శాతం కేసుల్లో మాత్రమే పిల్లలకు తండ్రి నుంచి మనోవర్తి లేదా సహాయం పొందుతున్నామని తెలియజేశారు.

2005లో నిర్వహించిన జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వేలో 40% మహిళలకు కుటుంబ హింసకు గురయినట్లు వెల్లడయింది. ఇందులో నలుగురులో ఒకరు మాత్రమే పోలీసులను ఆశ్రయించడానికి సిద్ధపడుతున్నారు. ప్రతిరోజూ వేధింపులకు గురవుతున్న అమ్మాయిలను ఎందుకు ఫిర్యాదు చేయడం లేదని సర్వే నిర్వహించగా ఫిర్యాదు చేస్తే తిరిగి వేధింపులు పెరుగుతాయని, సానుభూతి ఉండదని తెలియజేశారు. సాధారణ అడపిల్లల పరిస్థితి ఆ విధంగా ఉన్నప్పుడు మహిళలు బయటకు వెళితే రక్షణ దొరుకుతుందని, న్యాయం లభిస్తుందని నమ్మకం కుదిరితేనే కేసు పెట్టడానికి సిద్ధపడతారు. కానీ మన సమాజంలో పురుషాధిక్య భావజాలం ప్రబలంగా ఉన్న కారణంగానే స్త్రీలు పడివుండాలని అందుకు భిన్నంగా కేసులు పెట్టటం కుటుంబ వ్యవస్థను చిన్నాభిన్నం చేస్తుందని స్త్రీలు విశృంఖలంగా వ్యవహరిస్తున్నారని పెద్ద ఎత్తున ప్రచారం చేయబడుతుంది. 498ఎ బాధిత సంఘాలు వందలాదిగా సోషల్మీడియా ద్వారాను, క్షేత్రస్థాయిలోను ప్రచారం చేస్తున్నారు. మనదేశంలో అనేక చట్టాలు సక్రమంగా

అమలుకాకపోవడం, స్వార్థపరుల చేతుల్లో అస్త్రాలుగా మారటం జరుగుతూనే వుంది. కానీ అటువంటి చట్టాలు రద్దుచేయటమో బలహీనపరచటమో చేయడంలేదు. కానీ మహిళలకు కొద్దిపాటి రక్షణ కల్పించే 498ఎ లో మహిళల రక్షణకు కాక పురుషుల రక్షణకు మార్పులు ఉండాలని భావిస్తున్నారు. శిక్షలుపడుతున్న సంఖ్య చాలా తక్కువ ఉందనే వాదనతో ఈ కేసులన్నీ తప్పుడు కేసులని భాష్యం చెబుతున్నారు. పోలీసులు సక్రమంగా విచారణ చేయటం మీద, సాక్ష్యాధారాలు సేకరించడం మీద, కేసులలో శిక్షపడటం, లేకపోవడం జరుగుతుంటుంది. బాధిత మహిళలు ఫిర్యాదు చేసినప్పుడు వెంటనే కేసు నమోదు చేయటం, గాయాలు ఉన్నట్లయితే ఆస్పత్రికి పంపించడం, తీవ్ర గాయాలున్నప్పుడు మేజిస్ట్రేటుతో నమోదు చేయించటం చాలా నామమాత్రంగా జరుగుతున్నది.

ఏం చేయాలి?

మహిళలకు రక్షణ కల్పించేందుకు వివాహాలు రిజిష్టరు చేయించడం, కట్నకానుకలను నమోదు చేయించడం, కౌన్సిలింగ్ జరిపేందుకు అన్ని కేంద్రాలలో కౌన్సిలర్స్ను నియమించడం, బాధిత మహిళలకు ఆవాస సదుపాయాలను ఏర్పాటు చేయటం తదితర చర్యలను చేపట్టాలి. పోలీసులకు, న్యాయవ్యవస్థకు, అధికార యంత్రాంగానికి మహిళా సానుకూల దృక్పథాన్ని కల్పించేందుకు తీవ్రమైన ప్రయత్నం జరగాలి. మహిళలకు రక్షణ కల్పిస్తున్న చట్టాల గురించి మహిళల్లో విస్తృత ప్రచారం నిర్వహించాలి. పోలీసు యంత్రాంగంలోను, న్యాయవ్యవస్థలోను మహిళలను పెద్ద సంఖ్యలో నియమించాలి. 498ఎ ను పటిష్ఠంగా అమలు చేయటానికి మానుకోవాలే తప్ప దాన్ని బలహీనపర్చేందుకు చేసే సవరణలు మహిళలకు తీవ్ర నష్టాన్ని కలిగిస్తాయి. వరకట్న వేధింపులు, హింస మరింతగా పెరుగుతాయి.

(సర్వే రిపోర్టు ఆధారంగా...)

మంచితనానికి, సమ్రతకు మారుపేరైన కస్తూర్బా 1869లో పోర్బందర్‌లో ఒక పెద్ద వ్యాపారస్థుని కుమార్తెగా జన్మించింది. గురుకుల్‌దాస్ తండ్రి, ప్రజకుమ్‌విర్భ కపాడియా తల్లి. 13వ సంవత్సరంలోనే మోహన్‌దాస్ కరమ్‌చంద్ గాంధీతో బాల్యవివాహం. ఇద్దరూ సమ వయస్కులే. అప్పట్లో వివాహమంటే పిండివంటలు, కొత్తవస్త్రాలు, ఆటలు, పాటలు, విందు వినోదాలు. ఆ వివాహం వల్ల ఒక తెలియని ప్రభావం వాళ్ళపై ఉండేది. బాల్యవివాహం దురాచారం. గాంధీ గారికి కస్తూర్బాను చూచి భారతదేశంలో స్త్రీలు ఎంత గౌరవనీయులనే భావం గాఢంగా నాటుకుంది. ఆమెలో మహిళాలోకాన్నంతా దర్శించగలిగాడు.

1888లో చదువుకోసం లండన్ వెళ్ళినప్పుడు కస్తూర్బా అక్కడికీ పోలేకపోయింది. అప్పుడే పుట్టిన పసికందు హరలాల్ బాధ్యతను నిర్వర్తించడమే. హరలాల్ తర్వాత ఆమెకు మరో ముగ్గురు కుమారులు జన్మించారు. వారే మణిలాల్, రామదాస్, దేవదాస్ గాంధీలు.

గాంధీ ధర్మపత్ని అంటే కస్తూర్బా జీవితం అంత సామాన్యం కాదు. అంతగొప్ప నాయకుని భార్యగా తాను నిర్వహించాల్సిన పాత్ర ఏమిటి? నలుగురు కొడుకుల తల్లిగా వారిపట్ల ఎలాంటి మాతృభావాన్ని చూపాలి? ఆమె నిర్వహించిన పాత్ర చాలా క్లిష్టమైంది. భర్తకు అంత సన్నిహితంగా ఉంటూ భారతదేశ రాజకీయాల్లో క్రియాశీలక పాత్ర నిర్వహించకుండా ఉండగలదా? 1894లో గాంధీ న్యాయవాద వృత్తిని చేయడానికి దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్ళినప్పుడు, ఆమె కూడా ఆయనతో వెళ్ళాల్సి వచ్చింది. 1904 నుంచి 1914 వరకు అక్కడే జీవితాన్ని గడిపింది. భారతీయులు దక్షిణాఫ్రికాలో పడుతున్న అగచాట్లు స్వయంగా చూసింది. భర్తతోపాటు వాళ్ళకోసం పోరాడి, క్రియాశీలక పాత్ర

వహించింది. గాంధీ భారతదేశానికి వచ్చినప్పుడు, కస్తూర్బా కూడా వచ్చి నీలిమందు తయారుచేసే కుటుంబీకులకు పారిశుధ్యం, క్రమశిక్షణ, చదవటం, రాయటంలో శిక్షణ ఇచ్చింది.

కస్తూర్బా ఆరోగ్యం అంతంత మాత్రమే. ఆమెకు చిన్ననాటి నుంచీ ఉబ్బసం వ్యాధి ఉంది. అది తర్వాత న్యూమోనియాకు దారితీసింది. 1944లో రెండుసార్లు గుండెపోటు వచ్చింది. మంచానికే అంకితమయ్యే పరిస్థితి. అయినా బాధనుంచి నిష్ఠుతి లేదు. ఊపిరి సరిగ్గా పీల్చలేక పోయేది. ఎంతో ఆలస్యంగా ఒక ఆయుర్వేద వైద్యుని సంప్రదించింది. అది కూడా ప్రభుత్వ అనుమతితో. మొదట్లో ఆరోగ్యంలో కొంత మార్పు వచ్చింది. తర్వాత జబ్బు తిరగతోడింది. ఆమెకు నెమ్మదిస్తుందన్న సన్నిహితుల మాటలు కొంత ఊరటనిచ్చేవి. అయినా తనకాలం తీరిపోయే పరిస్థితి ఏర్పడిందన్న భావం దృఢపడింది. పెన్సిలిన్ ఇన్‌జెక్షన్ ప్రతి మూడు నాలుగు గంటలకు ఇవ్వబోయిన పరిస్థితి ఏర్పడితే, గాంధీ దాన్ని నిరాకరించారు. అందులోను క్విట్‌ఇండియా ఉద్యమ కాలంలో ఏర్పడ్డ ఉధృత వాతావరణాన్ని ఆమె తట్టుకోలేక పోయింది. 1944, ఫిబ్రవరి 22వ తేది ఆమె పరమపదించారు.

ప్రతివారికీ మట్టుట, గిట్టుట

సహజమే, కానీ కస్తూర్బా పరిస్థితి అదికాదు. ఆమె సామాన్య స్త్రీ కాదు. మహాత్ముని భార్య. జాతీయోద్యమంలో ఆయన పిలుపు విని కుటుంబాలు వదలి జైళ్ళకు వెళ్ళిన ఎంతోమంది జీవితాల్లో విషాద సంఘటనలు చోటుచేసుకున్నాయి. అందరిలాగా సుఖప్రదమైన, సౌకర్యవంతమైన జీవితం జీవించే హక్కులేదని, కనీస హక్కులకు కూడా నోచుకోని తోటిమనుషుల పట్ల అపచారం లాంటిదని గాంధీజీ భావించటం, అదేభావనలో కుటుంబమంతా ఉండాలని కోరుకోవటం మహాత్మునిగా ఆయనకు సహజమే. కాని ఆమె ఏమౌతుంది? తను, తన కుటుంబం, తన పిల్లలు, వాళ్ళ ఆలనాపాలన, వాళ్ళ చదువు సంధ్యలను తల్లిగా ఎలా ఆలోచించాలి?

కస్తూర్బా మరణానంతరం గాంధీజీ ఇట్లు తలపోశాడు. కస్తూర్బా గాంధీజీ అడుగుజాడల్లో నడచిన ఆదర్శ మహిళ. ఆమె అంతట ఆమె తన కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించిందా? మహాత్ముని ప్రభావంతో క్రియాశీలక పాత్ర వహించిందా? ఆమె స్వచ్ఛమైన పవిత్రమైన జీవితం, ఆయన ప్రతి అడుగులో ఉండింది. ఆయనకు, ఆయన చేసిన త్యాగాలకు మధ్య ఎక్కడా ఆమె తన అభ్యంతరాన్ని వెలిబుచ్చలేదు. అందుకే ప్రతి ఒక్కరు 'బా' అని ఆమెను గౌరవంతో సంబోధించేవారు.

పాకీదొడ్లు కడగనన్నందుకు, కోపంతో గాంధీ ఆమెను ఇంటి వెలుపలకు తోసివేశాడు. ఆమె అంగీకారం లేకుండానే బ్రహ్మచర్యాన్ని పాటిస్తానన్నాడు. అటువంటి ఆటుపోట్లను తట్టుకొని కస్తూర్బా కాబట్టి నిలబడగలిగింది. ఆయన మహాత్ముడైనాడు. దానికి కారణం ఎవ్వరు? తన కుటుంబాన్ని పట్టించుకోకుండా ఆయన చెప్పినట్లులా చేయడం ఎంతవరకు సమంజసం? పితృస్వామ్యంలో ఏ ఇల్లాలైనా భర్త మాటను జవదాటకూడదు. అందులోనూ పిల్లలు పై చదువులు చదువుకోవాలంటే, తల్లిగా తాను

ఏం చెయ్యలేకపోయింది. గాంధీ జీ ఇంగ్లండులో చదువుకు వెళ్ళినప్పుడు కస్తూర్బా నగలు అమ్మేసిన ఘటన కూడా ఉంది. అటువంటప్పుడు తల్లిగా తన కర్తవ్యం ఏమిటి?

పెద్దకొడుకు హరలాల్ దృష్టిలో గాంధీ జీవితం బహిరంగం. వ్యక్తిగత జీవితంలో రహస్యం లేదు. పిల్లలు, భార్యను ఆయుధాలుగా మలచుకొని, అణచివేత చేశాడు. ఎప్పుడూ బిడ్డలతో ప్రేమగా మాట్లాడలేదు. తన పిల్లలు ఉన్నత విద్యకు అశక్తులని తేల్చటం, ఇతరులకు అవకాశాలు కల్పించి, తన బిడ్డలకు అన్యాయం చేయడం నహించలేకపోవడం, అంటే ఆయన ఎంచుకున్న మార్గంలోనే పయనించాలని భావించటం వల్ల పిల్లలకు సరైన జీవితం లేకుండాపోయింది.

ఒకసారి గాంధీ, కస్తూర్బా రైల్వే ప్రయాణంలో ఉంటే హరలాల్ 'కస్తూర్బా మాతాకు జై' అని అరుస్తూ, 'అమ్మా' నీ కోసం పండు తెచ్చాను. అది నువ్వుమాత్రమే తినమని కోరటం, కస్తూర్బా ఆ సంఘటన

నుంచి కోలుకొని కనీసం పతనావస్థలో నున్న కొడుకుకు పళ్ళన్నా ఇవ్వలేకపోయానని చింతించటం మనస్సును కలచివేస్తుంది.

హరలాల్ జీవితంలో ఒక పగులు ఉందని గాంధీ భావించి, అతని శీల నిర్మాణాలు సరిదిద్దాలనుకోవటం, అలా జరిగిపోయింది. కొడుకుపై ప్రేమలేదని కాదు. తను భావించిన శీలనిర్మాణం,

మూర్ఖులైన మహిళలుండబట్టే భారతజాతి మనుగడ గౌరవప్రదంగా కొనసాగుతుంది. తల్లిగా ఆమె భరించిన వేదన మరవలేం.

మామూలు వ్యక్తిగా, భార్యగా ఉండటం ఒక రకంగా మేలేమో. ఇన్ని రకాలైన త్యాగాలుండవు. తాను భావించినట్లు పిల్లల భవిష్యత్తును తీర్చిదిద్దుకోవటానికి అవకాశం ఉండేది.

1894లో గాంధీ న్యాయవాద వృత్తిని చేయడానికి దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్ళినప్పుడు, ఆమె కూడా ఆయనతో వెళ్ళాల్సి వచ్చింది. 1904 నుంచి 1914 వరకు అక్కడే జీవితాన్ని గడిపింది. భారతీయులు దక్షిణాఫ్రికాలో పడుతున్న అగచాట్లు స్వయంగా చూసింది. భర్తతోపాటు వాళ్ళకోసం పోరాడి, క్రియాశీలక పాత్ర వహించింది. గాంధీ భారతదేశానికి వచ్చినప్పుడు, కస్తూర్బా కూడా వచ్చి నీలిమందు తయారుచేసే కుటుంబీకులకు పారిశుధ్యం, క్రమశిక్షణ, చదవటం, రాయటంలో శిక్షణ ఇచ్చింది.

మాతృభాషలో విద్య, ఇంద్రియ నిగ్రహం, ఆత్మనిగ్రహం అనే పంథాల్లో పిల్లల జీవితాలు సాగాలని ఆశించటం ఆయన ఆశ. ఇన్ని ఆటపోట్లన్నీ తట్టుకొని నిలబడ్డ కస్తూర్బా సామాన్య స్త్రీ కాదు. మహాత్ముడి ధర్మపత్నీ, ఆయన ఆశయాలకు బాసటగా నిల్చిన ఆదర్శమూర్తి కస్తూర్బా. ఇటువంటి ఆదర్శ

అందుకే కస్తూర్బా జీవితం క్లిష్టమైంది. సంపన్న కుటుంబం నుంచి వచ్చినా, భర్త సామాన్యుడు కాకపోవడంతో భార్యగా తన కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించడానికి ఎన్నో కష్టాలను ఎదుర్కొంది. భారతదేశ మహిళందరికీ కస్తూర్బా జీవితం స్ఫూర్తిదాయకం.

★

సీనియర్ నేత టి. ప్రభావతికి జాగృహీర్లు

ఐదవ సీనియర్ నేత టి. ప్రభావతి అనారోగ్యంతో జూన్ 11న పాలకొల్లులో అశవులుబాశారు. ఆమె మృతికి చైతన్య మానవి నివాళులు అర్పిస్తోంది. ప్రభావతి మహిళల ఉద్యమకారిణిగా, వక్తగా, గాయనిగా, బుర్రకథ కథకులుగా బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలిగా నాలుగు దశాబ్దాలకు పైగా ఎనలేని కృషి చేశారు. 1972లో అల్లూరి మన్మోహిని, అన్నె అనసూయ గార్ల ప్రోత్సాహంతో చించినాడ పోరాటంతో ఆమె ఉద్యమ ప్రస్థానం ప్రారంభమయ్యింది. ఆనాటి నుంచి ఎత్తిన జెండా దించకుండా అనేక ఆటపోట్లను ఎదుర్కొని చివరి వరకూ మహిళాభ్యుదయానికి అవిరళ కృషి చేశారు. తన కోకిల గానంతో ప్రజలను ఉత్తేజపరిచేవారు. పుత్తడిబొమ్మ పూర్ణమ్మ కథను బుర్రకథగా మలచిన నరసింహారావుగారి ప్రోద్బలంతో దళంలో కథకులుగా, వంతలుగా సబేరా, శేషచలం గార్లతో జిల్లా వ్యాప్తంగా ప్రదర్శనలిచ్చి అశేష ప్రజల మన్ననలను పొందారు. 1975లో ఎమర్జెన్సీ కాలంలో మోటారు ఉదయం నాయకత్వాన రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా పాటలు, నాటికలతో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ నిర్బంధ విధానాలను కళారూపాల ద్వారా ప్రజల్లోకి తీసుకువెళ్ళారు. పాలకొల్లు డివిజన్ మహిళా సంఘం డివిజన్ కార్యదర్శిగా పనిచేస్తున్న ప్రభావతిని 1993లో భీమవరంలో జరిగిన జిల్లా మహాసభలో జిల్లా కార్యదర్శిగా ఎన్నికై 2002వరకూ కొనసాగారు. 1993 నుంచి రాష్ట్ర కమిటీ సభ్యులుగా 2012 వరకూ ఉన్నారు. ప్రజానాట్యమండలి రాష్ట్ర కార్యదర్శి వర్గంలోనూ, రాష్ట్ర కమిటీ సభ్యులుగా సుదీర్ఘ కాలం కొనసాగారు. “మా తెలుగు తల్లికి మల్లెపూ దండ”, “పాడుదుమా స్వేచ్ఛా గీతం”, “వెలిగింది, పిలిచింది మరో ప్రపంచం, సుందరయ్య కలలుగన్న మరో ప్రపంచం” వంటి మరెన్నో పాటలు ప్రభావతి గళంతో ఆహుతులను మైమరపింపజేసేవి. పాలకొల్లులో కుటుంబ న్యాయ సలహా కేంద్రానికి స్వంత భవనాన్ని నెలకొల్పి బాధిత మహిళలకు న్యాయం జరిగేలా చూడటంలో ఆమె ప్రముఖ పాత్ర వహించింది. బహుముఖంగా ఆమె చేసిన సేవలు మరువలేనివి. ఆమె మృతికి ఐదవ రాష్ట్ర కమిటీ మరియు చైతన్య మానవి అశ్రునయనాలతో నివాళులు అర్పిస్తోంది.

వాసవి అటు చూస్తూనే పిల్లలిద్దరికీ జడలు వేసింది.... అటు చూస్తూనే చపాతీలు కాల్చింది. గదులన్నీ తడి బట్టతో తుడిచింది. మధ్య మధ్య అటు తిరుగుతూనే పేపర్లు, పుస్తకాలూ సర్దింది... నిజానికి ఇందులో సగం పనులు రోజూ పనిమనిషి చేసేవే, ఎక్కడి దుమ్ము అక్కడే వదిలేస్తోందనే కోపంతో ఇవాళ చీపురు పట్టుకుంది. అసలు దుమ్ము ఎక్కడ వుందో మొదటిసారి కనబడింది. అంతా నాదే అనుకుని నమ్మకంగా నిద్రపోయే గదిలో ఎన్ని మూలలు వున్నాయో తెలిసింది.

నీళ్ళ మోటారు స్విచ్చి వెయ్యడానికి పెరటిలోకి వెడుతూ ఇంకోసారి అప్రయత్నంగా అటే చూసింది. ఆ మూలగా గోడ దగ్గర నలిపి పడేసిన గులాబీరంగు కాయితం వుండ అలాగే వుంది. తను కదలిపోయినట్టుగా అది కదల్చు కదా. ప్రాణం లేని వొట్టి ఉత్తరమ్ముక్క అది. చదివిన వాడు విన విసా చొక్కాలాగూ తగిలించుకుని బైటికి పోయాడు... చదవాల్సిన ఆమె చదవకుండానే సగం తెల్లబోయి, చదివాక నోరు తెరుచుకుని నిలబడిపోయింది. పీక నొక్కాలనిపించేంత కోపం వచ్చింది. రాసిన వాడి మీద కాదు, చదివిన వాడి మీద ! అయినా ఇదేం బుద్ధి..? అవతలి వాడు ఏమయినా రాయనీ గాక, తనని ఉద్దేశించి రాసినప్పుడు తనకు తెలీకుండా చదివి, చించి పడెయ్యడం ఏ రకమైన మర్యాద అవుతుందో అడగాలి. ఆ పని తనకు చాత కాదా..? అసలు ఉత్తరాలే చించు తున్నాడా..? కచేరీ ఆహ్వానాలు కూడా చించుతున్నాడా.. ఏమో? ఎవరు చెబుతారు..? ఇది కూడా బుట్టలోకి విసిరికొట్టిందే అయివుంటుంది. గురి తప్పడం వల్ల పొరబాట్లు తనకి దొరికింది. ఇకనుంచి మిస్సయిన ఉత్తరాల కోసం చెత్తను బోర్లించి చూడాలా..? లేక అతని మొహంలో వెతికితే సరిపోతుందా...? మరి నెల క్రితం మిస్సయినవైతే..? అప్పుడు ఊరిచివర

చెత్తకుప్పలో కూలబడి వెతకాలేమో... బావుంది కదా.. చాలా బావుంది.

అందుకా అంత చిరాకు,...? ఏమంత ఘోరం జరిగిపోయిందని...! ఏముందసలు ఇందులో.. అనుకుంటూ మళ్ళీ ఆ ఉత్తరం అందుకుంది. కవరు లేదు. కాబట్టి చిరునామా గానీ, తేదీ గానీ తెలీదు. లేక తెలుస్తుందనే భయంతో నమిలి మింగేశాడో.. నిప్పుల పెట్టెతో ఇస్త్రీ చేసినా కూడా సాపు కానంతగా నలిగిపోయిన అరరావు కాయితం మాత్రం వుంది. చివర్న సంతకమూ లేదు.

“...ఎడారిలాంటి హృదయంలో అమృతపు సోన మీ పాట... వెళ్ళిపోతూ మీరిచ్చిన చిర్నవ్వు చాలు జన్మ జన్మలకూ గుర్తు పెట్టుకుంటాను... మీరిచ్చిన ఆటోగ్రాఫ్ నా జీవిత ఆకాశంలో చందమామలా మెరుస్తోంది”.

మొత్తం కవిత్వమే..! కవిత్వం ఎంత బాగా వచ్చో చెప్పడం కోసమే రాసినట్టుగా వుంది. అందమైన వాక్యాలు చదివినవో, అల్లినవో గానీ అనేకం వున్నాయి. ఏ మాటకామాటే చెప్పాలి. దస్తూరీ ముత్యాల కోవలా వుంది. ఎంత ఆలోచించినా అందులో తప్పేమీ అనిపించడంలేదు. ఇరవైయ్యేళ్ళ కుర్రాడి పోనీ కుర్రదాని భావోద్వేగానికి అది గుర్తు. అంతకంటే పెద్ద వయసు వుండకూడదా అంటే వుండొచ్చేమో తెలీదు. ఆటోగ్రాఫ్ అన్నాడు కాబట్టి అలా అనిపిస్తోంది. ఆ వయసులో తను అలాగే

రాసింది. మాధవ కూడా ఒక ఉత్తరం పెళ్ళికి ముందు తనకి రాశాడు' ఇంగ్లీషు తనకి ఎంతబాగా వచ్చో చెప్పడం కోసం రాసినట్టనిపించింది. తెలుగు మీడియంలో చదువుకున్న తనకి సగానికి పైగా ఆర్థమే కాలేదు. ప్రేమ లేఖ అందుకుని పరవశించాల్సింది పోయి, నిఘంటువులు మోసుకుంటూ మేడమీద గిరగిర తిరిగింది.

ఈ పోలిక తెస్తే మాధవ ఇంకా ఏడుస్తాడేమో... అంటే ఏమిటి...? వాడు నేనూ నీకు ఒకటేనా... అంటాడు.

కాదని చెప్పడానికైనా నా ఉత్తరాలు నేను ముందు చదవాలి కదా అనాలి... అప్పుడు ఇంకా కొంప మునుగుతుంది.

అసలు ఒక్కసారి కూడా కొంప మునక్కుండా వుండాలంటే పవిత్ర భారత మహిళ భర్తతో ఎలా మాట్లాడాలి...?

“ఛ... వూరుకో, అంత చిన్నవాడితో నాకేమిటి చెప్పు.. అనా...?

అప్పుడు పెద్దవాడైతే ఘర్వాలేదా, అని వెటకరిస్తాడేమో..

తనకేం చెప్పాలో తోచదు.

“మొహం చూడెలా...నందేహంగా పెడుతుందో.. ఇదేమాట మా అక్కనో, వదినో ఎవరైనా అంటే, చెవులు మూసుకుంటారు. ఇది సంసార పక్షమైన ఆడది కాదు.” అనుకుంటాడు కావచ్చు.

పైకి మాత్రం ఏమీ అనదు. అదే సమస్య. అప్పుడేం చెప్పాలి? నీవే తల్లివి దండ్రీయు,

అసలు తన అనుమానం నిజమేనా..? ఈ పని చేసిందది మాధవేనా..? ఇంకెవరు చేస్తారు..? పిల్లలా కాదు. ఎనిమిదేళ్ళ నానిగాదా..? అయిదేళ్ళ చంటిదా..? మూడేళ్ళ బేబీనా..? వాళ్ళకేంపని.. వాళ్ళు చెయ్యరు.. అసలు ఎన్నాళ్ళనుంచీ జరుగుతోందో ఇది..? ఉత్తరాలందకపోవడానికి వెనకున్న కారణం ఇతని పోలీసింగా..? అంటే గంట క్రితం వచ్చిన పోస్టు తనకే అన్నమాట. లోపలి గదిలోంచి తను వచ్చేలోపే చివాల్న వెళ్ళి అందుకుంటే అతనికేనేమో అనుకుంది. ఒక్క పిసరు సందేహం కూడా రాలేదు. ఈ లెక్కన స్నేహితురాళ్ళ నుంచి అందుకున్న ప్రతి ఉత్తరమూ సెకండ్ హ్యాండ్ యిపోయాక తను చదివినవేనా...? వాళ్ళ వ్యక్తిగత సంగతులు, బాధలు అన్నీ వీడికి తెల్సిపోయాయా... చీచీ

నీవే నా పతియు, గతియు, నీవే నా గురుడు, గురుడు నిజముగ మాధవా..? అనాలా.. వారానికోసారి ఇలా పాతివ్రత్యాన్ని రెన్యూవల్ చేయించుకుంటే సరిపోతుందా... అది తన వల్ల కాదు. ఇదెక్కడ గోల రా నాయనా.. ఎక్కడున్నావురా ఓ ఉత్తర కుమారా.. క్రూరా... ఏరా.. నాకున్ లేఖ రాసి, నా పతిదేవుడి బి.పి, షుగరున్ పెంచిన నిన్నున్ చంపి, నీ రక్తముతో నా కేశ పాశమున్ సింగారించుకొనని యెడల నా పేరున్ వాసంతిక కానేరదు అనా.. అవును అలా రాసి దిన పత్రికలో అచ్చుకి ఇస్తే .. ఎలా వుంటుంది? అసలు అట్నుంచి నరుక్కు రావడమే తేలికేమో.

సిగ్గు సిగ్గు.. పదేళ్ళుగా సంసారం చేస్తున్న మొగుడికి చెప్పలేనిది, ముక్కు మొహం తెలీని వాడికి చెప్పాలనుకోవడం ఎంత హేయం... సగటు అన్యోన్య దాంపత్యాల్లోకి ఇంత బోలుతనం ఎలా వచ్చిందో..

ఏమిటో పిచ్చిగోల.. ఇద్దరు ఆడాళ్ళ ప్రేమల మధ్య ఇరుక్కోవడం మగాడికి సంబరంగా వుంటుందేమో గానీ, ఇద్దరు మగాళ్ళ అజ్ఞానాల మధ్య ఇరుక్కోవడం ఆడదానికి చెప్పుకోలేనంత అవమానంగానే వుంటుంది.

అన్నట్టు అమలాపురం వాళ్ళకి తను ఇచ్చిన కచేరీ డేటు ఈ నెలాఖరులోనే కదా.. ఫోను చేసి ఆహ్వానం పంపుతామన్నారు. పంపారో లేదో..? ఒకవేళ పంపడమూ, చెత్తబుట్టలో చేరడమూ జరిగిపోయాయేమో..

అసలు తన అనుమానం నిజమేనా..? ఈ పని చేసింది మాధవేనా..? ఇంకెవరు చేస్తారు..? పిల్లలా కాదు. ఎనిమిదేళ్ళ నానిగాడా..? అయిదేళ్ళ చంటిదా..? మూడేళ్ళ బేబీనా..? వాళ్ళకేంపని.. వాళ్ళు చెయ్యరు.. అసలు ఎన్నాళ్ళనుంచీ జరుగుతోందో ఇది..? ఉత్తరాలందకపోవడానికి వెనకున్న కారణం ఇతని పోలీసింగా..? అంటే గంట క్రితం వచ్చిన పోస్టు తనకే అన్నమాట.. లోపలి గదిలోంచి తను వచ్చేలోపే చివాల్న వెళ్ళి అందుకుంటే అతనికేనేమో అనుకుంది. ఒక్క పిసరు సందేహం కూడా రాలేదు. ఈ లెక్కన స్నేహితురాళ్ళ నుంచి అందుకున్న

ప్రతి ఉత్తరమూ సెకండ్ హ్యాండ్ యిపోయాక తను చదివినవేనా...? వాళ్ళ వ్యక్తిగత నంగతులు, బాధలు అన్నీ వీడికి తెల్సిపోయాయా... చీచీ

ఇతని బుర్రలో ఈ పురుగు ఎప్పుడు దూరిందో తెలీడంలేదు.

లేక ఈ పురుగుతో సహా పుట్టి పెరిగి తనను వొలిచి, వలపించుకున్నా గాని కళ్ళు మూసుకుపోయి నమ్మేసిందా...

అనుమానం వున్న చోట రామా అన్నా బూతుగానే వినబడుతుందిట.. కమల పిన్ని అస్తమానూ అనేది, ఎందుకలా అనేదో, బాబాయి కూడా ఇలానే వుండేవాడా..?

మనసు మొద్దుబారి పోయింది. తల కొట్టేసినట్టుగా వుంది. వున్న ఫళాన కుర్చీలో కూలబడి, ముల్లు గుచ్చుకున్నట్టు లేచి నిలబడి బాల్కనీ అంతా కొలుస్తున్నట్టు నదవడం మొదలుపెట్టింది. పక్కింటి ఆవిడ పలకరింపుగా చూసి, మొహమాటంగా నవ్వి, గుమ్మానికున్న వరదా సరిచేసుకుని వెళ్ళిపోయింది.

తన ఇంటికి పరదా లేదు, జీవితానికి కూడా వుండకూడదనుకుంది. ఇదేమిటిలా జరిగింది...?

అంటే మొన్న బెంగుళూరులో జరిగిపోయిన కచేరీ, అంతకు ముందు చెన్నై వాళ్ళు పంపిన ఆహ్వానం పోస్టుమాన్ మారినందుకో ఇంకెందుకో కాదు, మొగుడుగారి మనసు మారినందుకు అందలేదన్న మాట. హతోస్మి..

గత నెళ్ళాళ్ళగా అతనిలో కనిపిస్తున్న మార్పు భ్రమ కాదు నిజమే. కారణం బోధ వడిందిగా.. వీడికి నిలువెల్లా అసూయ... అందుకేనా ఆ సూటీపోటీ మాటలు..

మైగ్రేయిన్ తల్నెప్పో, ఆఫీసులో గొడవలో అనుకుంది గానీ, అది కాదన్న మాట. తన కోసం ఎవరైనా వస్తే మధ్యలో వచ్చి కూచోవడం, పిల్లల్ని కసురుకోవడం. ఈ నెల్లో కాఫీ పొడి ఇంత ఖర్చు ఎందుకయిందనడం.. అన్నిటికీ మూలాధారం ఇదేనా..?

"నా కోసం ఎందరో వస్తారు, నువ్వు కాఫీ ఇచ్చి లోపలికెళ్ళు" అని పెళ్ళాల్ని కసిరినట్టుగా మొగుడ్ని ఎవరైనా అనగలరా..? అని బతగలరా..?

ఎప్పుడు ఎలా చెప్పాలో గానీ, గాయపడకుండా సుతారంగా చెప్పాలి అని తను అనుకుంటూనే వుంది.. చాతకావడం లేదు. మొన్నటికి మొన్న ఆ పత్రిక వాళ్ళు ఇంటర్వ్యూచేస్తున్నంతసేపూ

"ఇదిగో ఏమోయ్, పాలవాడికి డబ్బులిచ్చావా.. లేదా..? పాత పేపర్లు అమ్మేవా లేదా..? సాయంత్రం కాలేజీనుంచి వస్తూ బియ్యం నువ్వే తెచ్చేయ్యి, మొన్నటివి కాదు అవి బాలేదు రాళ్ళున్నాయి... బాబిగాడి స్కూలు బ్యాగ్గు తెగిందన్నాడు గుర్తుందా..? ఇవాళ ఆ పని చూడు.. నాంపల్లిలో మంచివి దొరుకుతాయిట".

ఏమిటది? వొచ్చిన వాళ్ళు ఏమనుకుంటారు. బుద్ధి జ్ఞానం వుండక్కర్లేదా..? అంటే మీ ప్రవంచానికి ఈవిడ ఎంత గాయకురాలయినా గానీ ఉత్త పెళ్ళాం మాత్రమే సుమా.. అని చెప్పడమేగా..

సగటు మగవాడ్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ఏమంత శ్రమ పడక్కరలేదు.

రానీ, ఇవాళ తేల్చేస్తాను, ఈసారి పైకే అంది. ఆలోచన తీవ్రంగా కాల్చుతున్నప్పుడు వాసవి ఇంటి పని చకచక చేస్తుంది. చాలా మంది ఆడవాళ్ళంతేనట.. స్వప్నమీదున్న పెనాన్ని పొరబాట్లు చేత్తో అందుకుని సింకులోకి విసిరెయ్యబోయింది. చురుక్కున కాలితే సాలోచనగా చూసుకుంది... కానీ ఏమిటో మంటనిపించలేదు. బొటనవేలూ, మధ్య వేలూ ఎర్రబడిపోయాయి.

బుర్ర అంతకంటే కాలిపోతోందన్నమాట... "నీయవ్వు ఎవడే వాడు.. వాడితో ఎందుకే నీమాటలు.." అంటూ అక్క మొగుడిలాగా మెహమ్మీద అడిగేస్తే బావుడ్లు. ఫెళ్ళుమని జవాబు చెప్పడమొ, ఫోల్లుమని గోలెత్తిపోవడమో నేర్చుకుందును.

అబ్బే. వీడల్లా మామూలు మగాడిలా ఏమీ అడగడు. గూటిలో దూరిన ఎలక పిల్లలాగా కాయితాల్ని, ఉత్తరాల్ని గల్లంతు చేస్తున్నాడు.

పిల్లలు స్కూళ్ళనుంచి వచ్చారు. ఫ్రీజ్ లో వున్న జామపళ్ళు కోసి చేతికిచ్చి ఆటలకి తరిమేసింది హొంవర్క్ విషయం అడక్కుండా పంపించెయ్యడం వాళ్ళకి సంబరంగా వున్నట్టుంది. ఎగురుకుంటూ వెళ్ళిపోయారు. వాసంతికెందుకో ఆ ఉత్తరం సంగతి ఏం కానట్టు వదిలెయ్యడం ఇష్టంలేదు. తప్పు జరిగినట్టు చింపెయ్యడం అసలే ఇష్టం లేదు. ఏవో చెయ్యాలి. ఔను...దాచాలి..? చాలా ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి. రాసినవాడికోసం కాదు, తన వ్యక్తిత్వాన్ని గౌరవించుకోవడం కోసం ఎక్కడ..? ఎలా దాచాలి..? పుస్తకాల ఆరలోనా..? పట్టుచీరల కిందా..? టీవి కిందా..?, ఫ్రీజ్ కున్న కవరులోనా ..? ఉత్తరాల తీగలోనా.. ఉహు లాభంలేదు. ఈ ఇంట్లో తనది అని నమ్మదగిన చోటే లేదు.

సాగితే బూతులు, లేకపోతే అనుబూతులు అన్నాడు మొన్న. డైరీలో కోట్ చేసుకున్న కృష్ణ శాస్త్రి వాక్యాలు చదివి, తెల్లబోయింది తను, ఆ భాష చూసి కాదు, పరాయి డైరీలు చదివే అలవాటు చూసి, నాకు తెలీని రహస్యాలు నీ దగ్గరేమున్నాయి చెప్పు అన్నాడు పెళ్ళయిన కొత్తలో, డైరీ కొంటూంటే... అదేదో ఏ సర్టిఫికేట్ జోకులాగా తల్చుకుని తల్చుకుని నవ్వుకుంది తను. పిల్లలు స్కూళ్ళనుంచి వచ్చారు. ఫ్రీజ్ లో వున్న జామపళ్ళు కోసి చేతికిచ్చి ఆటలకి తరిమేసింది.

హొంవర్క్ విషయం అడక్కుండా పంపించెయ్యడం వాళ్ళకి సంబరంగా వున్నట్టుంది. ఎగురుకుంటూ వెళ్ళిపోయారు. వాసంతికెందుకో ఆ ఉత్తరం సంగతి ఏం కానట్టు వదిలెయ్యడం ఇష్టంలేదు. తప్పు జరిగినట్టు చింపెయ్యడం అసలే ఇష్టం లేదు. ఏవో చెయ్యాలి. ఔను...దాచాలి..? చాలా ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి. రాసినవాడికోసం కాదు, తన వ్యక్తిత్వాన్ని గౌరవించుకోవడం కోసం. ఎక్కడ..? ఎలా దాచాలి..? పుస్తకాల ఆరలోనా..? పట్టుచీరల కిందా..? టీవి కిందా..?, ఫ్రీజ్ కున్న కవరులోనా ..? ఉత్తరాల తీగలోనా.. ఉహు లాభంలేదు. ఈ ఇంట్లో తనది అని నమ్మదగిన చోటే లేదు, అన్నీ అందరూ కలిసి పడేసేవే.. నడ్డి విరిగేలా ఊడ్చడానికి, కడిగి ముగ్గులు పెట్టడానికే తప్ప తనకే స్థానం లేదు. గోడమీదున్న సీతారామాభ్యాన్నమహా.. ఫోటోలతో సహా ఎక్కడ ఏది తగిలించాలో ఎంపిక అతనిష్టం. తనకసలు గోడలమీద ఏదీ తగిలించడం నచ్చదు.

విసుగొచ్చి చివరికి ఉత్తరాన్ని డైనింగు టేబుల్

మీదున్న ఉప్పుడబ్బా కింద పెట్టింది. తాజ్ మహల్ ఆకారంలో వున్న పింగాణీ ఉప్పు డబ్బా మొదటి పెళ్ళిరోజు కానుకగా ఇచ్చాడు మాధవ.

చెల్లెలు షర్మిల కిసుక్కున నవ్వింది. కోపం వచ్చేసింది తనకి, ఉప్పు డబ్బాలు, పప్పు డబ్బాలు, జాడీలు, బూజు కర్రలు ప్రేమ కానుకలంటే అవి కావబ్బా.. నాకేమి ఇష్టమో అది ఇవ్వాలి ఎంతో శృంగార భరితంగా చెప్పడాన్ని నోరు తెరిచిందా రాత్రి.. చెప్పలేకపోయింది. కారణం గుట్టా నోటితో అతను పెట్టిన ముద్దు.

మూర్ఖ వచ్చినంత పనయింది.

“ఈ అలవాటెప్పటినుంచీ” అనడిగింది.

“ఊరికే... ఉషారెక్కువైనప్పుడు”... అన్నాడు. సరే పోన్లే.. ఉషారు విషయంలో ఇద్దరికీ అభిప్రాయం కల్సింది కదా, ప్రకటన ఎలా వుంటే ఏం పోయింది అనుకుంది.

భార్యలంతా ఇంతే, పరమ పిచ్చి మొహాలు.. మొగుడిలో ఎప్పుడూ వెలుతురు కోణాలే వెతుక్కుంటారు.

అయితే తను భార్య మాత్రమేనా.. స్నేహితురాలు కాదా..? మరి కాలేజీలో తిరిగిన మూడేళ్ళ తిరుగుడికి అర్థమేమిటి..? వన్ బై టూ కాఫీలు తాగి పొద్దుపోయేదాక పార్కులమ్మట తిరిగి ఇంట్లో వాళ్ళతో చివాట్లు తినడానికా..? ఇంక ఒకర్నొకరు ఏం అర్థం చేసుకున్నట్టు...

ఒకసారి అర్థం చేసుకున్నది జీవితాంతం సరిపోదేమో ... పదేళ్ళకొకసారి మళ్ళీ అర్థం చేసుకోవడం మొదలుపెట్టాలేమో..

అయినా అప్పుడు అర్థం చేసుకున్నది మాత్రం

ఏముందిలే? సంగీతమంటే ఎంతిష్టమో, ఎన్ని కీర్తనలొచ్చో చెప్పింది. ఆరు నూరయినా కచేరీలు ఇవ్వడం మాననని చెప్పింది. అందుకు ఒప్పుకున్నందుకు సంబరపడింది. నిజానికివన్నీ హక్కులు కదా, అభిరుచులు కదా, వీటికోసం ప్రార్థించడం మేమిటి..? అనే సంగతి అప్పుడు తెలీదు.

అతనేం చెప్పాడు..? సిగరెట్ మానడం తన వల్ల కాదన్నాడు. జీతమంతా చేతిలో పెట్టేస్తానన్నాడు. సంసారానికి రథసారథి సువ్వే కదా అన్నాడు. వీకెండు మందు పార్టీలు తప్పవన్నాడు. అయినా మెల్లిగా తప్పించుకుంటానన్నాడు.

ఇంతకంటే ఇంకేంకావాలి..? ఇద్దరికిద్దరం స్వతంత్ర వ్యక్తిత్వాలతో ఉట్టిపడుతున్నా మనుకున్నాం, కాదా మరి...? అది పండగ చేసుకునేందుకు ఒక కూల్ డ్రింకు సీసాలా తలో స్ట్రా వేసుకుని నవ్వుకుంటూ తాగాం. అవాళ రోజూ కంటే ఎక్కువ చనువిచ్చింది కూడా.. ఎన్ని మాట్లాడుకున్నా గాని, అసలు మాట్లాడుకోని వాటితోనే జీవితం గడుస్తుందని అప్పుడు తెలీదు. ఇప్పుడు తెలిసీ లాభం లేదు.

ఆటలనుంచి పిల్లలొచ్చారు. అన్నాలు పెట్టి బలవంతాన నిద్రలోకి దింపేసింది. రోజూలాగా గోరుముద్దలు లేవు, కథలు లేవు, కాకరకాయలు లేవు. అసలేమీ లేవు. కొంప మునిగిపోయేంత మౌనం.

మాధవ వచ్చాడు, మామూలుగానే వుండటానికి ప్రయత్నించాడు, మీద చెయ్యి వేస్తే విసురుగా దూరం జరిగింది.

“ఓహో ఒంట్లో బాలేదా.. సరేలే..” అంటూ అటుతిరిగి పడుకున్నాడు. ఏం చెప్పాలో వాసవికి తోచలేదు. బావుండనిది ఒంట్లో కాదు. మనసులో.. అందామనుకుంది అనలేకపోయింది.

మర్నాడు గడిచింది. ఆ మర్నాడు గడిచింది. వారం అంతా అలాగే గడిచింది.

ఆరోజు పొద్దున్నే అతనికెదురుగా వున్న కుర్చీలో కూచుని ఒక్కొక్కా కాఫీ చప్పరిస్తూ వాసంతి చెప్పింది. “ఇవాళ మనం ఒకచోటికి వెళుతున్నాం”.

“చీరల బేరానికా నా దగ్గర అంత బడ్జెట్

లేదు.”

“కాదు” అన్నట్టు తలూపింది.

“మరి..? ఆస్పత్రికా, మళ్ళీ వచ్చిందా నడుంనొప్పి..? ఆందోళనగా అడిగాడు.

“కాదు” అంది కప్పు బల్లమీద పెట్టి...

“చెప్పు మరి”...

“తినబోతూ రుచి అదగడమెందుకు...? వస్తావా..? రావా..? అది చెప్పు ముందు..? వస్తాను. చస్తానా రాక, దేవీ గారి అజ్ఞ మరి..” చలోక్తి విసిరాడు... వాసవి నవ్వలేదు, మాట్లాడలేదు. మొహం తిప్పుకుని కప్పు సింకులో పెట్టే నెపంమీద లోపలికి వెళ్ళిపోయింది. తన ఎంగిలి కప్పు కూడా ఎప్పటిలాగా చేతికివ్వబోయి ఆమె వట్టించుకోక పోయేనరికి చచ్చినట్టు మోసుకుంటు వెనకే వచ్చాడు.

“ఎక్కడికి చెప్పు” మళ్ళీ అడిగాడు.

“చెప్పానుకదా ఒకసారి..” అంటూనే గదిలోకి జారుకుంది.

వాసంతి బీరువాలోంచి ఇస్త్రీ చీర తీసి కట్టుకుని కూచుంది. పౌరషం ఎక్కువైనప్పుడూ మంచిచీరలు కట్టడం అలవాటు.

“అదేమిటి వంటలేదా ఇవాళ”... తేలుకుట్టినట్టు అడిగాడు.

“లేదు అంతకంటే ముఖ్య విషయం వుంది. అది చూసుకుని హోటల్లో తినేసి ఎవరి ఆఫీసుకు వాళ్ళం పోదాం.. అంది.

పిల్లల్ని పండక్కి అన్నగారింటికి పంపడం వల్ల, ఒంటరిగా దొరికిపోయాడు మాధవ. కొన్ని సున్నితమైన విషయాలు పిల్లల చెవిన పడకుండా ఇలా తేల్చుకోవడమే మేలని వాసంతి అనుకుంది.

చేసేదిలేక ప్యాంటు చొక్కా మార్చుకుని వచ్చాడు.

ఇంటికి తాళం బిగించింది వాసంతి. గుమ్మందాటగానే “ఆటో” అని పిలవబోయాడు...

“ఆ మాత్రం నడవలేరా.. రండి. నడక ఆరోగ్యానికి మంచిది”. అంటూ చకచక నడవడం మొదలు పెట్టింది. ఒక ఫర్లాంగు

ఇంతకంటే ఇంకేంకావాలి..? ఇద్దరికిద్దరం స్వతంత్ర వ్యక్తిత్వాలతో ఉట్టిపడుతున్నామనుకున్నాం, కాదా మరి...? అది పండగ చేసుకునేందుకు ఒక కూల్ డ్రింకు సీసాలా తలో స్ట్రా వేసుకుని నవ్వుకుంటూ తాగాం. అవాళ రోజూ కంటే ఎక్కువ చనువిచ్చింది కూడా.. ఎన్ని మాట్లాడుకున్నా గాని, అసలు మాట్లాడుకోని వాటితోనే జీవితం గడుస్తుందని అప్పుడు తెలీదు. ఇప్పుడు తెలిసీ లాభం లేదు. ఆటలనుంచి పిల్లలొచ్చారు. అన్నాలు పెట్టి బలవంతాన నిద్రలోకి దింపేసింది రోజూలాగా గోరుముద్దలు లేపు, కధలు లేపు, కాకరకాయలు లేపు. అసలేమీ లేపు. కొంప మునిగిపోయేంత మౌనం.

నడిచాక పోస్టాఫీసు దగ్గర ఆగింది. నవ్వుతూ వెనక్కి తిరిగింది, మాధవ్ కి సందేహం వచ్చింది. ఇక్కడికి ఎందుకు..? అడిగాడు తెల్లబోతూ..

అదే నవ్వుతో తలూపి, చెయ్యి పట్టుకుని లోపలికి లాక్కెళ్ళింది.. కౌంటరు దగ్గర ఆగింది. నోరు తెరిచి చెప్పింది.

“సార్, మా ఉత్తరాలు గల్లంతవుతున్నాయి. ఎందుకో తెలీడం లేదు, ఇదిగో వీరు మావారు. చార్మినార్ కంపెనీలో మార్కెట్ ఎగ్జిక్యూటివ్. పాపం వీరికీ కమ్యూనికేషన్ చాలా వుంటుంది. తనవి ఎన్ని మిస్సవుతున్నాయో తెలీదు. అడ్రస్ మారిందా అంటే అదీ లేదు. ఎప్పటినుంచో వున్నదే, అయినా గత మూడు నెల్లుగా ఇది ఎక్కువయింది. అంతకు ముందు కూడా వుండేమో గానీ నేను తెలుసుకోలేక పోయాను. ఇప్పుడేం చెయ్యమంటారు.” అడిగింది.

జేబులోంచి సెల్ మోగినట్టు అభినయించి అది చెవిలో పెట్టుకుని అటు తిరిగి అందులో మునిగిపోయినట్టు కనిపించాడు మాధవ.

సాధారణంగా అలా జరగదు మేడమ్, మనియార్డర్లు కూడా మిస్సయితే అప్పుడు

యాక్షన్ తీసుకుంటాం... అయినా మీరు స్వయంగా ఎలాగూ వచ్చారు గాబట్టి, రిపోర్టు రాసి ఇవ్వండి..” అని చెప్పాడు కౌంటరులో వున్న వ్యక్తి.

వాసంతి రిపోరులు రాసి ఇచ్చింది. “సంతకం పెట్టండి” అని భర్త ముందు పెట్టింది.

“నేనెందుకు” మొహం చిట్టించాడు.

“ఇవాళ నాకొచ్చిన సమస్య రేపు మీకు రాదంటారా..? ఎందుకైనా మంచిది మీరూ సంతకం చెయ్యండి.. ప్లీజ్ నాకోసం” అంది. ప్లీ.. అని విసుగు అభినయించి, “పెన్ను లేదు” అన్నాడు జేబులో చెయ్యి పెట్టి.

“ఇదిగోండి సార్”. అని పోస్ట్ మేన్ అందించాడు. గబాల్న వాసంతి కూడా బ్యాగ్ లోంచి తీసి చేతికిచ్చింది... ‘ఇద్దర్నీ ఒకే దెబ్బకి హత్య చేసేలా చూశాడు.

ఆ కోపం ఎందుకో పోస్ట్ మ్యాన్ కి అర్థంకాలేదు. వాసంతికి బాగానే అర్థం అయింది.

అతనికి టాటా చెప్పి ఆటో ఎక్కేదాకా ఉగ్గబట్టుకుని అప్పుడు నవ్వింది. వాసంతి తెరలు తెరలుగా.. నవ్వి నవ్వి పొట్ట నొప్పెట్టింది. రోడ్డుమీద కొందరు విచిత్రంగా ఇటే చూస్తూ వెళ్ళారు.

కాలేజీకి చేరుకున్నాక ఫోన్ చేసి అడిగింది. “హలో డార్లింగ్ చేరుకున్నావా జాగ్రత్తగా, అయ్యో అన్నట్టు మనం కలిసి టిఫిన్ తినాలనుకునే మర్చిపోయాం కదా హడావిడిలో పడి, సువ్వయినా గుర్తు చెయ్యచ్చు కదబ్బా” అంది ఏమీ జరగనట్టు. అవతలినుంచి విసురుగా ఫోన్ పెట్టేసిన చప్పుడయింది.

ఇప్పటికి ఈ డోన్ చాలు, హమ్మయ్య ఉత్తరాల విషయంలో తను ఇంక భయపడక్కరలేదు అనుకుంది.

ఆమె అభిప్రాయం నిజమే అయింది. అది మొదలు ఏ ఉత్తరం ఎక్కడినుంచి రాసినా మచ్చికగొన్న పావురంలా అరచేతి మీదే వాలుతోంది.

★

వేలాండ్ “హేతువాద విజ్ఞాపన”

మరో అమ్మ (మేరీజోన్స్ ఆత్మకథ)

1893లో జె.ఎ. వేలాండ్ కొంత మంది సన్నిహితులతో కలిసి ఒక చక్కని పథకం వేశాడు. ఘర్షణపడేకన్నా పరస్పర సహకారంతోనే కార్మికులకు ఎక్కువ ప్రయోజనం చేకూరుతుందని నిరూపించాలనుకున్నాడు. అతని చొరవతో కొంతమంది ఔత్సాహికులు టెన్నెస్సీలో కొంత భూమి కొని రస్కిన్ కాలనీ కట్టారు. వాళ్ళతో నన్ను కూడా కలవమని కోరారు. నేను నిరాకరించాను. ఈ కాలనీ ప్రయత్నం ఫలించదని సలహా ఇచ్చాను. కాలనీ ప్రయత్నం ఫలించాలంటే కాలనీవాసుల మధ్య విడదీయరాని బంధాలు, అనుబంధాలు ఉండాలని, గట్టి నమ్మకాలు, విశ్వాసాలకు కట్టుబడి ఉండాలని చెప్పాను. శ్రామికులకు శ్రమ ఇంకా అంతటి గట్టి బంధాలనేర్పర్చలేదని చెప్పాను.

ఒక సం॥ము తరువాత ఆ కాలనీకి వెళ్ళాను. ఈ కొద్ది సమయంలోనే విచ్ఛిన్నకర శక్తులు కాలనీలోకి చేరాయి. నేను ఆ కాలనీలో చేరకపోవడం మంచిదైందనుకున్నాను. అయితే క్లిష్ట సమయంలో వారికి అందుబాటులో లేకుండా దూరంగా ఉండిపోయాను. కార్మికులు ఈ విచ్ఛిన్నకర శక్తులతో చాలా పోరాటం చేయాల్సి వచ్చింది. కార్మికుల ఐక్యతా శక్తి బహిర్గతం

కావడానికి ముందు ఎంతో నిర్మాణాత్మక కృషి జరగాల్సి ఉంటుంది. వేలాండ్ చాలా నిరాశపడ్డాడు. రెండు సం॥ల తరువాత కాన్సాస్ నగరానికి వెళ్ళిపోయాడు.

నేను, వేలాండ్, మరో ముగ్గురం కలిసి ఒక టీంగా పని చేయాలనుకున్నాము. ఆ ముగ్గుర్ని మూడు ‘పి’ లనేవారు. ఒకతని పేరు పుట్నం. బర్లింగ్టన్ రైల్వే కూలీల ఏజెంటు. రెండో వ్యక్తి ప్లామర్, పోస్టాఫీసులో గుమాస్తా. మూడో వ్యక్తి పేజ్. డిపార్ట్మెంట్ స్టోర్కి ప్రచారకర్త. మేము కార్మికులకు అవసరమైన విజ్ఞానం అందించాలని తీర్మానించాము. కార్మికులకు అంకితమై, కార్మిక దృష్టితో, ఆలోచనలతో వుండే పత్రిక ఒకటి కావాలి. ఈ పనిని చెయ్యమని వేలాండ్ను కోరాము. ప్లామర్ పత్రికకు ‘హేతువాద విజ్ఞాపన’ అనే పేరు సూచించాడు.

కానీ చందాదారులను చేర్పించడం ఎలా అని వేలాండ్ సంశయం వ్యక్తం చేశాడు. ‘నేను చందాదారుల్ని సంపాదిస్తాను. మొదటి సంపుటి తీసుకురండి, దానికి అవసరమైన డబ్బులు వచ్చేలా చందాదారుల్ని చేర్చే బాధ్యత నాది’ అని అన్నాను.

వేలాండ్ తక్కువ కాపీలతో మొదటి సంపుటి తీసుకువచ్చాడు. దీనిని మచ్చుగా తీసుకొని ఓమాహాలోని ఫెడరల్

బ్యారెక్స్లో వున్న ప్రతీ పిల్లవాడి దగ్గర చందా వసూలు చేశాను. కార్మికులకు వారి పిల్లలే సైనికులు. ఈ విషయం కార్మికులు తెలుసుకోవాలి. నేను సిటీహాల్కి వెళ్ళాను. అక్కడ కూడా చాలా చందాలు వచ్చాయి. తక్కువ సమయంలోనే కొన్ని వందల చందాలు వసూలు చేశాను. పత్రిక ప్రారంభించాము. వేలాండ్ సారధ్యంలో పత్రిక మంచి ఫలితాలిచ్చింది. తరువాత పత్రికకు సంపాదకీయం వ్రాసేందుకు గిరార్డ్కు ఫ్రెడ్ జి. వారెన్ వచ్చాడు. గిరార్డ్ నుండే పత్రికా ప్రచురణ జరిగేది. నేను అమెరికాలో నా ఇల్లు అని చెప్పుకునేది వారెన్ ఇల్లే. ఎప్పుడైనా సుధీర్ఘ కాలం భయంకర పోరాటం తరువాత అలసిపోయి, విశ్రాంతి తీసుకోవాలనుకున్నప్పుడు ఫ్రెడ్ వారెన్ ఇంటికే వెళ్ళేదాన్ని.

“హేతువాద విజ్ఞాపన” తొలి దినాల్లో యువరక్తంతో ఉత్సాహంగా ఉరకలేసింది. తరువాత కొన్ని రోజులు విజ్ఞానంతో పరిమళించింది. ఆ తరువాత అదృశ్యమయింది. విచ్ఛిన్నకర శక్తుల ప్రభావం, గొడవలు, విభిన్న ఆలోచనలు, ధోరణులు, సిద్ధాంతాలు చివరకు పత్రికను మనుగడలో లేకుండా చేశాయి.

సశేషం.

నేను, వేలాండ్, మరో ముగ్గురం కలిసి ఒక టీంగా పని చేయాలనుకున్నాము. ఆ ముగ్గుర్ని మూడు ‘పి’ లనేవారు. ఒకతని పేరు పుట్నం. బర్లింగ్టన్ రైల్వే కూలీల ఏజెంటు. రెండో వ్యక్తి ప్లామర్, పోస్టాఫీసులో గుమాస్తా. మూడో వ్యక్తి పేజ్. డిపార్ట్మెంట్ స్టోర్కి ప్రచారకర్త. మేము కార్మికులకు అవసరమైన విజ్ఞానం అందించాలని తీర్మానించాము. కార్మికులకు అంకితమై, కార్మిక దృష్టితో, ఆలోచనలతో వుండే పత్రిక ఒకటి కావాలి. ఈ పనిని చెయ్యమని వేలాండ్ను కోరాము. ప్లామర్ పత్రికకు ‘హేతువాద విజ్ఞాపన’ అనే పేరు సూచించాడు.

(ఒబేసిటీ లేదా అధిక బరువు అనే సమస్యని మహిళలు సాధారణంగా మగవారి సమస్యగా అనుకుంటారు. కానీ ఇది అందరి సమస్య. అధిక బరువు వలన షుగర్ వ్యాధి, బి.పి, హృద్రోగం లాంటివే వస్తాయని మనమందరం అనుకుంటూ వుంటాం, కానీ మహిళల్లో టీనేజీ నుంచి వృద్ధాప్యం వరకు అధిక బరువు మూలంగా అనేక గైనకలాజికల్ సమస్యలు ఉత్పన్నమవుతాయి. అవి పి.సి.ఓ.డి వంధ్యత్వం, ఋతుసమయంలో అధిక రక్తస్రావం, గర్భాశయ, అండాశయ కాన్సర్లు, గర్భసంచి జారిపోవటం మొదలగునవి. ఈ సంచికలో అధిక బరువు వలన ఈ సమస్యలు ఎలా ఉత్పన్నమవుతున్నాయి. దీనిని ఎలా అధిగమించాలి అనే దానిని గూర్చి తెలుసుకుందాము.)

అధిక బరువు అంటే మనందరికీ ఒక అవగాహన ఉంది, అదే అధికంగా శరీర బరువు ఉండటం. కానీ వాస్తవంగా అధిక బరువు అంటే శరీరంలో అధికంగా కొవ్వు ఉండే స్థితిగా తీసుకోవాలి. కొంతమందిలో అధిక బరువు కండరాల బరువు వలన కూడా ఉండవచ్చు. అది వ్యాధికారకం కాదు కాబట్టి దానిని అధిక బరువుగా గుర్తించరాదు. అందుకే ఒబేసిటీని నిర్ధారించటానికి బి.ఎమ్.ఐ (బాడీ మాస్ ఇండెక్స్) ని సాధనంగా ఎంచుకొన్నారు. బి.ఎమ్.ఐ. ని ఈ క్రింది విధంగా నిర్ధారిస్తారు.

శరీర బరువు కే.జీ.లలో, ఎత్తు మీటర్లలో

బి.ఎమ్.ఐ 25 నుంచి 30 మధ్యలో ఉంటే అధిక బరువుగాను, 30 కన్నా ఎక్కువగా ఉంటే న్యూలకాయం (ఒబేసిటీ) గా నిర్ధారిస్తారు. అయితే అధిక బరువు స్థితిలో ఉన్నప్పుడే జాగ్రత్త పడవలసి ఉంటుంది. ఇంకా సునిశితంగా అంచనా వేయటానికి, వివిధ శరీర భాగాలలో సంచయమైన కొవ్వు కణజాలాన్ని కొలుస్తారు. దీనిలో ముఖ్యమైనది వెయిస్ట్ - హిప్ నిష్పత్తి, స్త్రీలలో ఇది 0.9 కన్నా ఎక్కువగా అసాధారణంగా పరిగణించాలి.

స్త్రీలలో ప్రత్యుత్పత్తికి సంబంధించిన హార్మోన్లు సమతుల్యంగా స్రవించబడి నియంత్రిత స్థితిలో ఉంటాయి. ఇవి ఈ పరిమిత పరిమాణంలో స్రవించబడుతూ ఉన్నప్పుడే స్త్రీ శారీరక ధర్మాలైన మాసిక ఋతుస్రావం, అండం విడుదలై ప్రత్యుత్పత్తి జరగడం, గర్భాశయంలోని అంతర పొర (ఎండో మెట్రియం) నియమిత పరిమాణంలోనే పెరగటం, నెలసరి గురియైన కాలాంతరంలో రావటం జరుగుతాయి. ఈ హార్మోన్ స్రావాలలో ఏ ఒక్కదానిలో తేడా వచ్చినా, పైన పేర్కొన్న శారీరక క్రియలలో తేడా వస్తుంది, తద్వారా నెలనెలా విడుదల కావలసిన అండం

విడుదల కాదు. అండం విడుదల కాకపోవటం వలన, నెలసరి ఋతుస్రావం సరిగా జరగదు.

పిసిడిఎస్ (పాలీసిస్టిక్ ఓవరీ సిండ్రోమ్) వ్యాధి ఎక్కువశాతం అధిక బరువు ఉన్న స్త్రీలలో వస్తుంది. బి.ఎమ్.ఐ 30 ఉన్న వారిలో బరువు తగ్గవలసిన అవసరం ఉంటుంది. వీరిలో అధికంగా శరీర భాగాలలో కొవ్వు నిలువ ఉండటం వలన, ఆ కొవ్వు కణజాలం నుంచి టెస్టోస్టిరాన్, ఈస్ట్రోజన్ హార్మోన్లు ఉత్పత్తి అవుతాయి. టెస్టోస్టిరాన్ అనే (పురుషులలో ప్రధానంగా ఉండే) హార్మోన్ స్త్రీల రక్తంలో అధిక పరిమాణంలో లభ్యమైనప్పుడు అది దానికి సంబంధించిన గ్రాహకాలను (రిసెప్టర్స్) ఉత్తేజపరుస్తుంది. దానివలన పిసిడిఎస్ ఉన్న వారిలో అవాంఛిత రోమాలు, అంటే మీసం, గడ్డాలు రావటం, మరియు గొంతు

బొంగురుపోవటం వంటి లక్షణాలు ఉంటాయి.

గర్భాశయం లేదా గర్భసంచి మూడు పొరలతో నిర్మితమై ఉంటుంది. అన్నింటికన్న లోపలి పొరను ఎండో మెట్రియం అంటారు. ఈ ఎండో మెట్రియం మళ్ళీ రెండు పొరలుగా ఉంటుంది, లోపలి పొర, వెలుపలి పొర. లోపలి పొర స్థిరంగా ఉంటుంది. వెలుపలి పొర నెలసరి వచ్చినప్పుడు ముక్కలుగా విరిగి రక్తస్రావంతో కూడి వెలుపలికి వస్తుంది, అదే సమయంలో ఈస్ట్రోజన్ హార్మోన్ ప్రభావం వలన తిరిగి నిర్మితమవుతూ వస్తుంది. నెలసరి వచ్చేముందు రక్తంలో ఈస్ట్రోజన్, ప్రొజెస్టింగ్ హార్మోన్స్ పరిమాణం తగ్గిపోవటం వలన ఎండోమెట్రియంకి మద్దతు లేకపోవటం వలన ముక్కలుగా విరిగి మళ్ళీ నెలసరి బహిష్టు రూపంలో వెలుపలికి వస్తుంది. ఇలా ఎండోమెట్రియం పొర ఏర్పడటం, విరిగిపోవటం అనే ప్రక్రియకి సుమారుగా 28రోజుల సమయం పడుతుంది. అందుకే నెలసరి నెలకి ఒకసారి వస్తుంది. అయితే ఇలా నెలసరి సరిగా వచ్చేది క్రమం తప్పకుండా అండాశయం నుంచి అండం నెలకొకసారి విడుదలవుతున్న వారిలోనే.

అధిక శరీర బరువు లేదా

ఏప్రిల్-జూన్ 2015

అలాగే సమయానుసారంగా భోజనం చేయటం కూడా అత్యంత ఆవశ్యకం.

‘మీరు బరువు తగ్గాలమ్మా, తగినంత శారీరక వ్యాయామం చెయ్యాలమ్మా’ అని వైద్యులు సూచించగానే దాదాపు 90 శాతం మంది ‘నేను ఇంటిపని చేస్తూనే ఉంటాను’ అని సమాధానం చెబుతారు. నిరంతరంగా నిలబడి లేచి కూర్చోని పనిచేయటం వలన శరీరాన్ని ఫిట్గా ఉంచలేము. ప్రతిరోజూ నడకగాని, యోగాకాని, వ్యాయామాలు కాని, ఈతకానీ, సైకిలు తొక్కుడం ఇలా ఏదో ఒకటి చేయాలి. అప్పుడే శరీరంలో అధికంగా పెరిగిన కొవ్వుని కరిగించగలము.

అలాగే సమయానికి నిద్రపోవటం కూడా అవసరమే, ఎందుకంటే నిద్ర తక్కువైన స్థితిలో శరీరం తనకి తాను కరువు స్థితిలో ఉన్నాననుకొని శక్తిని ఖర్చుపెట్టటం మాని పొదుపు చర్యలు చేపడుతుంది, తద్వారా శరీరంలో కేలోరీలు ఖర్చవకుండా బరువు పెరుగుతారు. సాధారణంగా అధికంగా శక్తినిచ్చే ఆహారాన్ని తీసుకోవటం వలన, తక్కువ శారీరక శ్రమచేయటం వలన శరీర బరువు పెరుగుతుంది. అందుకే తక్కువ శక్తినిచ్చేది, ఎక్కువ పీచు, పోషణనిచ్చే ఆహారాన్ని తీసుకోవాలి. ప్రారంభంలో కొంతకాలం అధికమైన ప్రొటీన్ కలిగిన ఆహారంతో బరువు నియంత్రణకి ప్రయత్నించవచ్చు, కానీ అదే పద్ధతిని కొనసాగించరాదు. ఎక్కువకాలం అధిక ప్రొటీన్లు కలిగిన ఆహారం తీసుకోవటం వలన ఆస్టియో పోరోసిస్, కిడ్నీలో రాళ్ళు

లాంటివి ఏర్పడతాయి.

శక్తినిచ్చే కార్బోహైడ్రేట్లలో కూడా తక్కువ గ్లైసేమిక్ ఇండెక్స్ ఉండే బార్లీ, ఓట్స్ లాంటి వాటికి ప్రాధాన్యతనివ్వాలి. అలాగే రిఫైన్ చేసిన మైదా లాంటి వాటికి దూరంగా ఉండాలి. వీలయినంత వరకు ధాన్యాలయినా, చిరుధాన్యాలనైనా మొత్తంగా ఆహారంలో తీసుకురావాలి. రిఫైన్ చేసి, పొడిచేసి కాదు. అన్నం తినకపోతే దక్షిణ భారతీయులకు భోజనం చేసినట్లు అనిపించదు. అలాంటి వారు అన్నం పరిమాణాన్ని తగ్గించుకోవాలి, ఇతర మాంసకృతులను, కూరగాయలను, పండ్లను ఆహారంలోకి చేర్చుకోవాలి. భారతదేశంలో దొరికే విస్తారమైన కూరగాయలు, ధాన్యాలు, పండ్లు వేరే ఏ ఖండంలో కూడా దొరకవు. అందుకే మనం అదృష్టవంతులం. మనకి నచ్చిన, ఇష్టమయిన ఆహారాన్నే జీవధంగా మార్చుకొని బరువు తగ్గించుకోవాలి.

అయితే డాక్టరుగారూ, బరువు తగ్గటానికి మందులు, శస్త్రచికిత్సలూ ఉన్నాయి కదా, మేము తినేది తింటాం, తరువాత ఈ దగ్గర మార్గాలను ఎంచుకుంటాం అంటారా! అవును మందులూ, శస్త్రచికిత్సలతో కూడా కొవ్వుని కరిగించవచ్చు, కాకపోతే వాటివలన వచ్చే సైడ్ ఎఫెక్ట్లనూ భరించాల్సి వస్తుంది.

శక్తినిచ్చే కార్బోహైడ్రేట్లలో కూడా తక్కువ గ్లైసేమిక్ ఇండెక్స్ ఉండే బార్లీ, ఓట్స్ లాంటి వాటికి ప్రాధాన్యతనివ్వాలి. అలాగే రిఫైన్ చేసిన మైదా లాంటి వాటికి దూరంగా ఉండాలి. వీలయినంత వరకు ధాన్యాలయినా, చిరుధాన్యాలనైనా మొత్తంగా ఆహారంలో తీసుకురావాలి. రిఫైన్ చేసి, పొడిచేసి కాదు. అన్నం తినకపోతే దక్షిణ భారతీయులకు భోజనం చేసినట్లు అనిపించదు. అలాంటి వారు అన్నం పరిమాణాన్ని తగ్గించుకోవాలి, ఇతర మాంసకృతులను, కూరగాయలను, పండ్లను ఆహారంలోకి చేర్చుకోవాలి. భారతదేశంలో దొరికే విస్తారమైన కూరగాయలు, ధాన్యాలు, పండ్లు వేరే ఏ ఖండంలో కూడా దొరకవు. అందుకే మనం అదృష్టవంతులం. మనకి నచ్చిన, ఇష్టమయిన ఆహారాన్నే జీవధంగా మార్చుకొని బరువు తగ్గించుకోవాలి.

అందుకే అన్నిటికన్నా వివేకవంతమైన నిర్ణయం, ఆహారం, వ్యాయామం ద్వారా బరువు తగ్గించుకోవాలి అనే దృఢమైన మానసిక సంకల్పాన్ని తీసుకోవటం, దాని ద్వారాను ‘సర్వే భవంతు సుఖినః, సర్వసంతు నిరామయః’ ఆవుతారు.

బరువు తగ్గటానికి కావలసిన సమాచారం అందించే అంతర్జాల లింకులు క్రింద ఇవ్వబడ్డాయి, విస్తృత సమాచారం కోసం క్రింది వెబ్సైట్లు చూడగలరు.

1. www.realslimmers.com
2. www.eating4health.com
3. www.fatmanslim.com
4. www.whi.org.uk
5. www.weightlossresources.co.uk

★

చదవండి

చదివించండి

చైతన్య మాసపత్రిక

త్రైమాసిక పత్రిక

మీ సలహాలు, సూచనలను

ఆహ్వానిస్తున్నాము

మా చిరునామా :

ఐదవ రాష్ట్ర కార్యాలయం, కల్పన ప్రింట్స్ రోడ్, కృష్ణలంక, విజయవాడ.

ఫోన్ : 94900 98620, 94900 98022

e-mail chaitanyamanavi@gmail.com

లీలా సేథ్ కూ తప్పలేదు లింగవివక్ష

కొంతమంది వ్యక్తులకు పరిచయాలు అవసరం లేదు. అలాంటి వ్యక్తే లీలా సేథ్. ఢిల్లీ హైకోర్టులో తొలి మహిళా జడ్జిగా పనిచేయడమే కాదు ఒక రాష్ట్రానికి తొలి మహిళా ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా కూడా వ్యవహరించారు. అంతటి ఉన్నత పదవులను నిర్వహించిన లీలా సేథ్ కూడా తన కెరీర్ ప్రారంభంలో లింగ వివక్షను ఎదుర్కొన్నారు. విధి నిర్వహణలో ఎందరో తన పట్ల చూపిన లింగ వివక్షకు కుంగిపోలేదామె. పైగా స్థైర్యంతో దాన్ని అధిగమించి తనేమిటో లోకానికి చాటారు.

నేను లక్నోలో పుట్టాను. 1958లో లండన్ బార్ ఎగ్జామ్స్ లో టాప్ గా నిలిచి ఆ క్రెడిట్ సాధించిన తొలి మహిళగా రికార్డు సృష్టించాను. టాక్స్ కేసుల నుంచి సివిల్, క్రిమినల్, కంపెనీ, మాట్రిమోనియల్ కేసులు, రిట్ పీటిషన్స్ అన్నింటిలో పనిచేశాను. పాట్నా హైకోర్టులో న్యాయవాదిగా తొలుత ప్రాక్టీసు మొదలుపెట్టాను. ఆ తర్వాత ఇన్ కమ్ టాక్స్ కు జూనియర్ స్టాండింగ్ కౌన్సిల్ గా విధులు నిర్వహించాను.

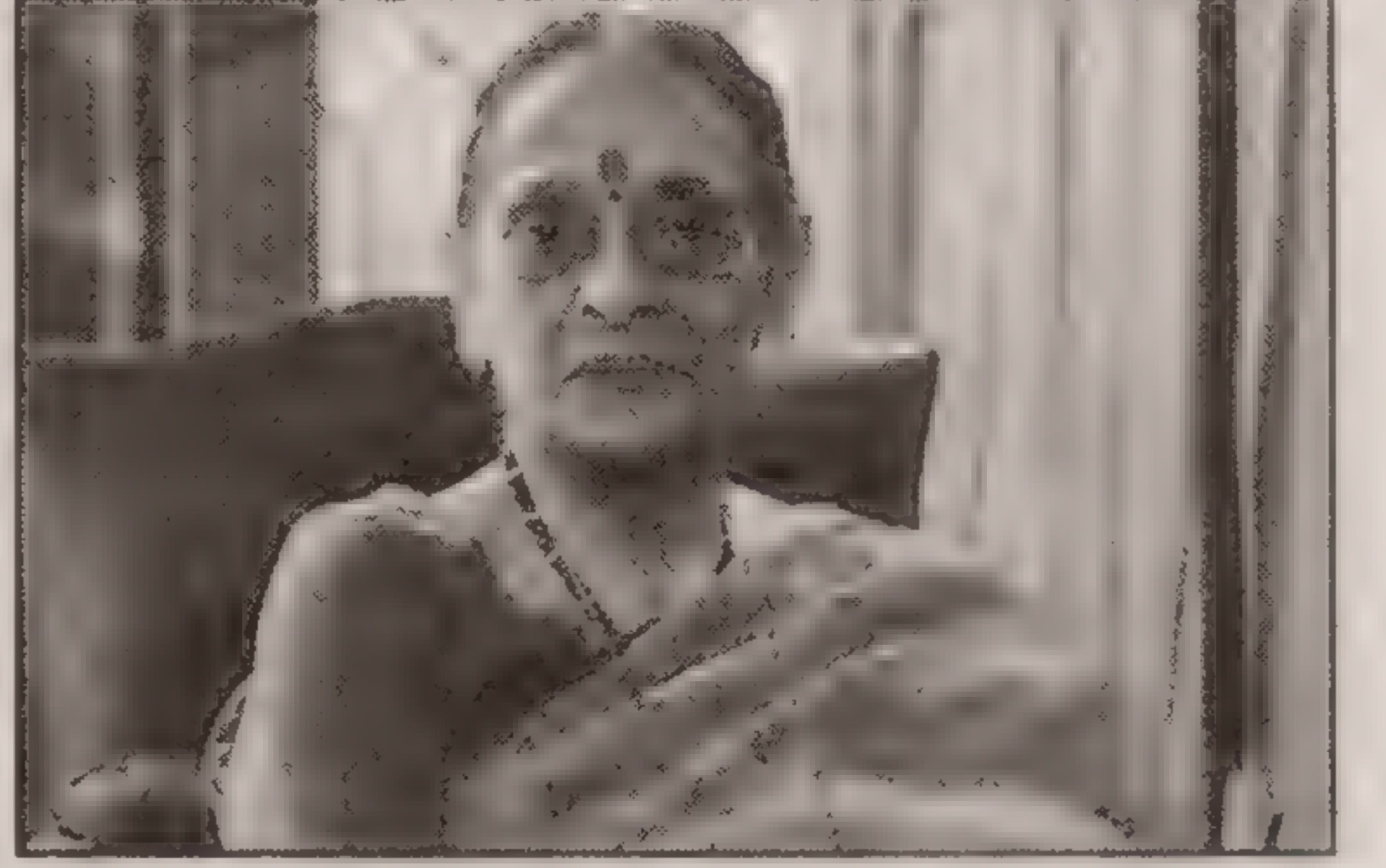
తొలి మహిళా జడ్జిగా....

పదేళ్ళు పాట్నాలో ఉన్నాను. ఆ తర్వాత కలకత్తాలో కొంతకాలం పనిచేశాను. చివరిగా దేశ రాజధాని ఢిల్లీకి చేరాను. ఐదేళ్ళు ముఖ్యమైన విభాగాల్లో పనిచేసిన తర్వాత 1978లో ఢిల్లీ హైకోర్టులో తొలి మహిళా జడ్జిగా నియామకమయ్యాను. పలు విచారణ కమీషన్లలో పనిచేసిన అనుభవం కూడా ఉంది. అంతేకాదు 'లా కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా' లో 2000 సంవత్సరం వరకూ పనిచేశాను. అప్పుడే హిందూ వారసత్వ చట్టంలో కొన్ని ముఖ్యమైన మార్పులను తీసుకువచ్చాను. ఉమ్మడి కుటుంబ ఆస్తిలో కూతుళ్ళకు కూడా సమాన హక్కు ఉంటుందని సవరణ తెచ్చాం.

మగాళ్ళతో సమానంగా మహిళలు

న్యాయవాద వృత్తిలో ఎదిగినా వారికీ చేదు అనుభవాలు తప్పవని ఢిల్లీ జడ్జిగా ఉన్నప్పుడు నాకు అర్థమైంది. ఆ టైములో జరిగిన ఒక సంఘటనను నేను ఎప్పటికీ మరవలేను. సాధారణంగా కొత్త జడ్జి ప్రమాణస్వీకారం చేసిన అనంతరం ప్రధాన న్యాయమూర్తితో కలిసి కోర్టులో కూర్చోవాలి. అలా చేయడం వల్ల ప్రధాన న్యాయమూర్తి అనుభవం నుంచి మేం న్యాయపరమైన అంశాలపై మరింత పట్టు సంపాదించుకోవచ్చు. కానీ ఆ ప్రధాన న్యాయమూర్తి కరుడుగట్టిన సాంప్రదాయవాది. ఒక మహిళా జడ్జితో కలిసి కోర్టులో కూర్చోవడానికి ఆయన అంగీకరించలేదు. కోర్టులోనే కాదు చివరకు చాంబర్ లోపల కూడా ఒక మహిళా జడ్జితో కూర్చోని చట్టవరమైన అంశాలను చర్చించడానికి ఇష్టపడలేదు. అది తన వల్ల కాని పని అని ఆయన తేల్చారు. దీంతో ఒక సీనియర్ జడ్జితో నేను కూర్చున్నాను. 'మిలార్డ్' అనే సంబోధించేవారు....

కోర్టులో లాయర్లు నన్ను మి లార్డ్ అని సంబోధించేటప్పుడు కూడా నేను చాలా ఇబ్బందిపడేదాన్ని. నేను కోర్టులో న్యాయవాదులను ఏదైనా ప్రశ్నించినప్పుడు నాతోటి జడ్జి నన్ను 'మై లేడీ' అని సంబోధించాల్సిందిగా వారికి సూచించేవారు. అయినా కూడా వాళ్ళు 'మి లార్డ్' అనే సంబోధించేవారు. పైగా అలా పిలవడమే సులువుగా ఉందని జవాబిచ్చేవారు. అంతేకాదు నేను అడిగిన ప్రశ్నకు నావైపు చూసి సమాధానం చెప్పుకుండా ఆ ప్రశ్నేదో మగ జడ్జి వేసినట్టుగా అతనివైపు చూస్తూ సమాధానమిచ్చేవారు. ఎప్పుడో చాలా అరుదుగా కొందరు మాత్రమే నన్ను 'మై లేడీ' అంటూ కరక్టుగా సంబోధించేవారు. నన్ను అసంతృప్తికి గురిచేసిన మరో విషయమేమిటంటే నాతోటి

జడ్జిలు కూడా నన్ను బయటివారికెవరికైనా పరిచయం చేసేటప్పుడు 'ఈమె మా కొత్త లేడీ జడ్జి' అంటూ పరిచయం చేసేవారు... నా సెక్సు ఏదో వారికి తెలియనట్టు! అంతేకాదు ఎప్పుడైనా విందులు జరిగేటప్పుడు టీ ఆరేంజ్ మెంట్ నన్ను చూడమనేవారు. నాకు చాలా కోపమొచ్చేది. అంతకుముందు ఎవరూ ఈ పనులు చేసేవారో వాళ్ళే చేస్తారు. అది ఆడవాళ్ళ పని అన్నట్టు నాకు చెప్పొద్దు అని వారికి ఖచ్చితంగా చెప్పేదాన్ని. వీటన్నింటికన్నా నన్ను ఖేదపరచిన మరొక సంఘటన ఉంది. ఢిల్లీ హైకోర్టుకు యాక్టింగ్ చీఫ్ జస్టిస్ గా నేను వ్యవహరించేటప్పుడు ఒక పేరున్న జడ్జి నాతో టెలిఫోన్ లో జుగుప్సాకరంగా మాట్లాడాడు. దాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ నేను నా ప్రొటెస్టును లిఖితపూర్వకంగా తెలియజేశాను. ఎందరో కళ్ళు నన్ను గమనించేవి....

హిమాచల్ ప్రదేశ్ హైకోర్టుకు ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా నియామకమై దేశంలోనే తొలి మహిళా ప్రధాన న్యాయ మూర్తినయ్యాను. నేను స్త్రీని కావడం వల్ల ఎందరో కళ్ళు నన్ను పరికిస్తుంటాయని, నా తప్పులను వట్టుకోవాలని ఎందరో చూస్తుంటారని, నేను తీసుకునే చర్యలు నా తర్వాత వచ్చే ఆడవాళ్ళపై ప్రభావం చూపుతాయని నాకు బాగా తెలుసు. అందుకే చాలా జాగ్రత్తగా, ఆచితూచి అడుగువేయాల్సి వచ్చేది. కోర్టువర్కు, అడ్మినిస్ట్రేషన్ విషయాల్లో కూడా చాలా జాగ్రత్తగా ఉండేదాన్ని. అలాగే ఫుల్ కోర్టు

మీటింగ్స్ లో మాట్లాడటం మృదువుగా ఉంటూనే అవసరమైన చోట సర్దుబాటుకు తావులేని విధంగా ఖచ్చితంగా వ్యవహరించేదాన్ని, అందరినీ కలుపుకొనిపోతూ పనిచేయడానికే ప్రాధాన్యమిచ్చేదాన్ని. అది సాధ్యం కాకపోతే, న్యాయానికి హాని కలుగుతుందనుకుంటే,

సహకారం కరువైతే కఠినమైన పంథాను అనుసరించేదానిని అని సేథ్ అన్నారు. నిజమే లీలా సేథ్ అన్నట్లు మైండ్ సెట్స్ మారినప్పుడే ఎందులోనైనా మార్పు సాధ్యమవుతుంది. కానీ... మైండ్ సెట్ లో మార్పు రావడం సులభం కాదు. అంత వేగంగా కూడా రాదు. ఏ సమస్య గురించైనా

నరే బహిరంగంగా మాట్లాడటం మొదలెట్టినప్పుడే దానికి పరిష్కారం సాధ్యమవుతుంది. మహిళలెదుర్కొనే వివక్షను పూర్తిగా నిర్మూలించాలంటే మగవాళ్ళ మైండ్ సెట్ లో మార్పు రావాలి... దీనికోసం మనం లీలా సేథ్ లాగ గళాలు విప్పాలి.

ఆంధ్రజ్యోతి సౌజన్యంతో

రాయలసీమ రత్నం రామ సుబ్బమ్మ

- వి.ఎస్.

రామ సుబ్బమ్మ గారు 1902లో కడప జిల్లా, జమ్మలమడుగు తాలూకా సుద్దపల్లె గ్రామంలో పుట్టినారు. తండ్రి రామచంద్రారెడ్డి, తల్లి అచ్చమాంబ. శ్రీమంతుల కుటుంబం. రామచంద్రారెడ్డి సంస్కృతంలో గొప్ప పండితుడు. పేద విద్యార్థులకు ఆ రోజుల్లోనే రెడ్డిగారు విద్యార్థి వేతనాలు ఇచ్చేవారు. ప్రతి ఉగాది పండుగకు, ముస్లింల పీర్ల పండుగకు పేదలకు దాన ధర్మాలు చేసేవారు. వేసవిలో బండ్లకొలది మామిడి పండ్లను ఊరంత పంచి పెట్టేవారు. రామచంద్రారెడ్డి గారు దానశీలురుగా పేరుగాంచారు. 1911లో ఏడవ జార్జి చక్రవర్తి పట్టాభిషేకానికి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం రామచంద్రారెడ్డి గారిని ఆహ్వానించింది.

రామసుబ్బమ్మగారు వారి ప్రథమ సంతానం. ఆ రోజుల్లో పురుషులే అంతంతమాత్రం చదువులు చదివేవారు. ఇక ఆడపిల్లల సంగతి చెప్పేదేముంది? తండ్రి ప్రయివేటు పంతులుగారిని పెట్టి రామసుబ్బమ్మగారిని కొంతవరకు చదివించారు. 1917లో రామసుబ్బమ్మగారి వివాహం జరిగింది. అప్పుడు ఆమె వయసు 15 సంవత్సరాలు. భర్త కడప కోటిరెడ్డిగారు. కోటిరెడ్డిగారు ఇంగ్లండులో బారిష్టర్ చదివి వచ్చారు. మద్రాసు హైకోర్టులో ప్రాక్టీస్ ప్రారంభించారు. తర్వాత జాతీయోద్యమం వైపు ఆకర్షితులయ్యారు. ప్రకాశం పంతులు మొదలగువారితో కలిసి కాంగ్రెస్ లో పనిచేసారు. “సైమన్ కమిషన్ గోబ్యాక్” అన్న నినాదంతో ప్రకాశం పంతులుగారు చేపట్టిన ఉద్యమాన్ని చూడటానికి కోటిరెడ్డిగారు భార్యను వెంటబెట్టుకుని వెళ్ళారు. తుపాకులకు

ఎదురుగా నిలిచి ఛాతిపై కాల్చుమన్న పంతులుగారి ధైర్యం రామసుబ్బమ్మగారిని కదిలించివేసింది. అది ఆమెను అమితంగా ప్రభావితం చేసింది. ఆనాటి నుంచి రామసుబ్బమ్మగారు ప్రతి ఉద్యమంలో పాలువంచుకొని పనిచేయసాగారు. కోటిరెడ్డిగారు భార్యకు ఇంగ్లీషు బాషను తానే స్వయంగా నేర్పారు. ప్రశంసనీయమైనపని. 1938లో జిల్లా బోర్డు అధ్యక్షురాలుగా (కడప) పనిచేసిన ప్రథమ ఏకైక మహిళ రామసుబ్బమ్మగారు. 1943 వరకు ఆ పదవిలో కొనసాగారు. ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమ ఉపాధ్యక్షురాలి హోదాలో అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావు, గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు, ప్రకాశం పంతులు గారితో కలిసి ఆంధ్రదేశమంతటా పర్యటించి ప్రచారం చేశారు.

రామసుబ్బమ్మ గారిని వరించి అనేక పదవులు ఆమె దరిచేరాయి. జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షురాలుగా, కడప జిల్లా మహిళాభ్యుదయ మండలి వ్యవస్థాపక అధ్యక్షురాలుగా, అఖిలభారత సాంఘిక - సంక్షేమ మండలి సభ్యురాలిగా, శాసన మండలి సభ్యురాలిగా, జిల్లా విద్యాసంఘ సభ్యురాలిగా, శ్రీవేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయ సెనేట్ సభ్యురాలుగా రాష్ట్ర ప్రజలకు ఎనలేని సేవలందించారు. ఇన్ని పనులను నిర్వర్తించే మరోవక్క స్త్రీల హక్కులకోసం కృషి చేశారు. దుర్గాబాయిమ్మగారు, మాగంటి అన్నపూర్ణమ్మ గారు, దువ్వూరి సుబ్బమ్మగారు, పాణకా కనకమ్మగారితో కలిసి మహిళల హక్కులకోరకు పోరాడారు. గుంటూరులో స్త్రీల రాజకీయ హక్కుల మహాసభ జరిగింది. సరోజినీ

నాయుడు అధ్యక్షత వహించారు. రామసుబ్బమ్మ గారు ఉపన్యసించారు.

ఆరోజుల్లో హైదరాబాదు సంస్థానంలో ఆంధ్ర యువతీ మండలి స్త్రీల విద్య కొరకు స్థాపించబడి పనిచేస్తున్నది. ఆ విద్యా సంస్థకు శ్రీమతి రంగమ్మ ఓబుల్ రెడ్డిగారు అధ్యక్షులుగా, శ్రీమతి బూర్గుల అనంతలక్ష్మిగారు ఉపాధ్యక్షులుగా వుండి ఆ విద్యాలయాన్ని నడుపుచున్నారు. 1940లో యువతీ మండలి అయిదవ వార్షికోత్సవానికి రామసుబ్బమ్మగారిని అధ్యక్షురాలుగా ఆహ్వానించారు. ఆ రోజుల్లో హైదరాబాదులోని హిందువులు కూడా ఘోషా పాటించేవారు. వార్షికోత్సవానికి వచ్చే స్త్రీ-పురుషుల మధ్య మేదర తడికెలను అడ్డుగోడగా నిలబెట్టారు. తడకకు ఒకవైపు స్త్రీలు, మరోవైపు పురుషులు ఆసీనులయ్యారు. “పరదా పాటించే ఈ సభలో నేను పాల్గొననని” నిర్మోహమాటంగా రామసుబ్బమ్మగారు చెప్పేవారు. రంగమ్మ, ఓబుల్ రెడ్డిగారు సాహసించి తడకలను తీసివేయించారు. తీసివేసిన తర్వాత అందరూ ప్రశాంతంగా కూర్చుని కార్యక్రమాలను తిలకించారు.

రామసుబ్బమ్మగారికి ఎనమండుగురు కుమారులు, ఇరువురు కూతుళ్ళు, పదిమంది పిల్లల సంరక్షణ చేస్తూ, దేశసేవలో భర్తతోపాటు అడుగులు వేస్తూ ఇటు గృహిణిగా బాధ్యతలు నిర్వహిస్తూ, సంతానాన్ని విద్యావంతులుగా ఉన్నత శిఖరాలనదిరోహింప చేసిన మాతృమూర్తి కడప రామసుబ్బమ్మగారు నిజంగా రాయలసీమ రత్నమే.

కోటిరెడ్డిగారు 1981లో రామ సుబ్బమ్మగారు 1982లో ఈ లోకాన్ని వదిలి వెళ్ళారు.

స్త్రీలపై అత్యాచారాల్ని ప్రోత్సహిస్తున్న

భావజాలాన్ని పారదోలాలి

- రేకా చంద్రశేఖరరావు

ఈ రోజు (13.03.2015)

వార్తాపత్రిక మొదటి పేజీలోని వార్త చూడగానే గుండె ఆగినంత పనయింది. “రేప్ చేస్తే చేయించుకోవాలి”. ఇది ఒక రేపిస్ట్ (అత్యాచారవాది) అన్నమాట. “నిర్భయ” కేసులో శిక్ష అనుభవిస్తున్న అత్యాచారవాది నిర్భయంగా, ప్రవంచం అంతా తలదించుకునేలా వాగిన వాగుడు అది. వాస్తవానికి అతడు చేసిన నేరానికి వశ్చత్తావం లేకుండా ఇలా మాట్లాడినందుకు అతడిని భారత శిక్షాస్థూతిలో కూడా లేని పెద్ద శిక్షను వేయాల్సి వుంది. అతడు అలా మాట్లాడిన దానిని అలాగే శీర్షికలు పెట్టి రాయడాన్ని కూడా పత్రికా స్వేచ్ఛా అంటారేమో తెలియదు. పోనీ వార్త రాశారు అనుకుందాం, ఆ వార్తకింద ఆ విషయాన్ని ఖండించే విధంగా రాయకపోవడం కూడా పత్రికా స్వేచ్ఛ క్రిందకు వస్తుందా! ప్రజాస్వామ్యాన్ని కాపాడుతున్నామన్న పత్రికలు ఆలోచించుకోవాల్సిన విషయం. వార్తల్లో సెన్సేషన్ కోసం ప్రయత్నించే పత్రికలు ప్రజా సంక్షేమం కూడా తప్పుకుండా ఆలోచించాలి. అంతేకాదు, అనాలోచితంగా ఫేస్ బుక్ లో పోస్టుచేసిన మిత్రులు కూడా

**STOP
VIOLENCE
AGAINST
WOMEN**

సెన్సేషన్ కోసం చేశారేమో తెలియదు కానీ, చాలా తప్పుచేశారు. సెన్సేషన్ వార్తల కోసం అమానవీయ సంస్కృతిని, అమానవీయ భావజాలాన్ని ప్రత్యక్షంగా కానీ, పరోక్షంగా కానీ ప్రోత్సహించడం కూడా సామాజిక నేరమే.

ఇక విషయానికి వస్తే అత్యాచారాన్ని సమర్థించుకునే విధంగా ఆ అత్యాచారవాది ఎలా మాట్లాడాడు? దీనికి కారణం అతనిలో వున్న కరుడుగట్టిన హింసాపూరిత మగదురహంకారమే. అతని నేరానికి శిక్షపడాల్సిందే. అతడిలో ఆ నేరపూరిత భావజాలాన్ని కలిగించిన ఈ సమాజానికి ఇంకా పెద్ద శిక్ష వెయ్యాలి. తరతరాలుగా కొనసాగుతున్న స్త్రీలపట్ల వివక్షత- పీడనయే ఈ నేరాలకు కారణం.

ఒక స్త్రీపై అత్యాచారం జరుగుతుంది, నేరస్థుడిని పట్టుకుంటారు. కోర్టులో కొన్ని సంవత్సరాలు విచారణ జరిగి కొన్ని కేసులు కొట్టివేయడమవుతుంది, కొన్ని కేసుల్లో స్వల్ప శిక్షలు గానీ, తీవ్ర శిక్షలు గానీ పడవచ్చు. నేరస్థుడికి పదే శిక్ష అంతవరకే కానీ అత్యాచారం జరిగిన స్త్రీకి అత్యాచారకాలంలో కొన్ని గంటలు లేక, రోజులు శారీరకంగా నరకాన్ని అనుభవిస్తుంది, అంతేకాదు ఆ తరువాతే ఈ సమాజం చూపించే నరకం అంతకు ఎన్నో రెట్లు వుంటుంది. ఆ అమ్మాయిని, ఆ కుంటుంబాన్ని చుట్టుపక్కల వాళ్ళు చాలా వివక్షలతో చూస్తారు. అంతేగాక నిత్యం సూటిపోటి మాటలు అంటూ వుంటారు.

హిందూ, ముస్లిం, క్రిస్టియన్ తదితర మతాలు అన్నీ స్త్రీలను రెండో తరగతి మనుషులుగాను, పురుషుడికి దాసిగా, భోగ వస్తువుగా, కామ కేంద్రంగానే చూశాయి. (ఈ విషయంలో బౌద్ధం ఒక్కటే స్త్రీలని గౌరవించింది. అందుకే బౌద్ధం మతంకాదు, మానవీయ సిద్ధాంతం) ఇంకా మనదేశంలో ప్రధాన మతమయిన బ్రాహ్మణీయ హిందూ మతం మనుషులందరినీ నాలుగు వర్గాలుగా మరియు వేలాది కులాలుగా విభజించటమే గాక,

నిచ్చిన మెట్ల వ్యవస్థగా ఏర్పరచి అనమానతలతో విభజించింది. ఈ వ్యవస్థలో అస్పృశ్యులు అందరికంటే దిగువన వుంటే, స్త్రీలందరూ వారి కంటే దిగువ స్థాయిలో వున్నారు. ఒకే నేరానికి న్యాయము - శిక్షలు కూడా వేరువేరుగా వున్నాయి. ఒక నేరం బ్రాహ్మణుడు చేస్తే మందలింపుతో సరిపెట్టిన వ్యవస్థ, అదే నేరానికి క్షత్రియులకు ఒక శిక్ష. వైశ్యులకు ఒక శిక్ష, శూద్రులకు మరొక శిక్ష, అస్పృశ్యులకయితే శరీర భాగాల ఖండన గానీ మరణ శిక్షలు కానీ వేశాయి. అదే రకంగా నేరం చేసిన స్త్రీకి మరణదండన వేశాయి. వేలాది సంవత్సరాలుగా ఈ అసమన్యాయం అమలు జరిగింది. దీని ఫలితంగా శూద్రులు, అస్పృశ్యులు, స్త్రీలు చేసిన తప్పుల పట్ల, నేరాల పట్ల కఠిన శిక్షలు వేయటం అన్నట్లుగా ప్రజల మెదళ్ళలో నాటుకు పోయింది.

ఇంకా పురాణాలలో, ప్రబంధాలలో మతసాహిత్యాలలో స్త్రీలకు అంగాంగ వర్ణనలు చేశారు. కష్టాల్లో వున్న స్త్రీలను కూడా శృంగార దృష్టితో వర్ణనలు చేయకుండా వదలలేదు. దేవతా స్త్రీలకు కూడా ఈ బాధ తప్పలేదు, దేవతా స్త్రీలను పూజించే శ్లోకాలలో కూడా అంగాంగ సౌందర్యాలను పోల్చుతూ, కవులు తమ కామదాహాన్ని తీర్చుకున్నారు. పురాణాలలో స్త్రీలని అత్యాచారం చేయని దేవుడు లేడు. దేవుడు కూడా స్త్రీని కామకేంద్రంగానే భావించాడు. స్త్రీల మట్టుకను అవవిత్రమయినదిగాను, చెడ్డదిగాను చెప్పారు. స్త్రీకి స్వాతంత్ర్యం అవసరంలేదని, స్వాతంత్ర్యం ఇస్తే చెడిపోతుందని చెప్పారు. స్త్రీలు బాల్యంలో తల్లిదండ్రులపైన, వయసులో వున్నప్పుడు భర్తపైన, ముసలితనంలో పిల్లల అండతో మాత్రమే బతకాలని చెప్పారు.

ప్రస్తుతం వున్న కుల - భూస్వామ్య

-పెట్టుబడిదారీ సమాజం స్త్రీల పట్ల పాత విలువలనే కొనసాగిస్తూ వచ్చింది. నేటి ప్రపంచీకరణలో స్త్రీ ఒక వ్యాపార వస్తువుగా - వినిమయ భోగవస్తువుగా మారిపోయింది. దీని ఫలితంగా స్త్రీలపై అత్యాచారాలు, శారీరక హింసలు, ఇతర దేశాలకు అమ్మాయిలను అమ్మే వ్యాపారం తదితర నేరాలు పెరిగిపోయాయి.

వీటిని అరికట్టాలంటే ఏమి చేయాలి? తీవ్రమయిన శిక్షలు వేస్తే చాలా! ఇంకా ఏమయినా చేయాలా!

ప్రజల ఆలోచనా విధానంలో భావజాలంలో మార్పులు తీసుకురావడం ద్వారానే ఈ పరిస్థితిలో మార్పు తీసుకురాగలుగుతాము.

ఆడపిల్లలతో పాటు మగపిల్లలకు కూడా జాగ్రత్తలు చెప్పాలి :

బయటకు వెళ్ళేటప్పుడు ఆడపిల్లలకు జాగ్రత్తలు చెప్పే తల్లి దండ్రులు, మగపిల్లలకు కూడా చెప్పాలి. బయటకు వెళ్ళిన తర్వాత ఆడపిల్లల్ని అల్లరిచేయకూడదు, అలా అల్లరి చేసే మగపిల్లల స్నేహం చేయవద్దు అని చెప్పాలి. అలా మగపిల్లలకు నిత్యము చెప్పిన ఫలితంగా వారి ఆలోచనా విధానంలో మార్పువస్తుంది. ఆడపిల్లల్ని బయటకు వెళ్ళేటప్పుడు, దిక్కులు చూడకు, దించిన తల ఎత్తకు, అక్కడ మగపిల్లలుంటే చాలా దూరంగా వెళ్ళు, మగపిల్లలు చూసేటప్పుడు నవ్వువద్దు, మగపిల్లలు చూసేటప్పుడు బట్టలు చెదరకుండా జాగ్రత్తగా వుండు, ఎవరయినా మగ పిల్లలు పలకరిస్తే మాట్లాడవద్దు, మొదలయిన అతి జాగ్రత్తలు తల్లిదండ్రులు ఆడపిల్లలకు నిత్యం చెప్పిన ఫలితంగా మగపిల్లలంటే జంతువులుగా భావించి, భయపడుతూ, పిరికి వారుగా కూడా తయారవుతున్నారు. మగవారు అవహేళన చేసినప్పుడు, ఆట పట్టించేటప్పుడు ధైర్యంతో ఖండించక పోవడమేగాక, తప్పించుకు తిరుగుతున్నారు, దీని ఫలితంగా మగపిల్లలు మరి పేట్రేగిపోతున్నారు. చిన్నప్పటినుండే ఆడపిల్లలకు కూడా డ్రిల్లు, కరాటే తదితర స్వయం శిక్షణ, ఆత్మరక్షణ శిక్షణలు ఇప్పించాలి. అవి వారిలో ఆత్మ విశ్వాసాన్ని,

ఆత్మ స్థైర్యాన్ని పెంపొందించగలుగుతాయి. ఇంకా అన్నింటికంటే ముఖ్యమయినది మగపిల్లలు, ఆడపిల్లలు ఇద్దరూ సమానమనే భావాన్ని పెంపొందించాలి. అంతేకాకుండా వీరు లింగ బేధం లేకుండా స్నేహితులుగా వుండే విధంగా సంస్కృతిని పెంపొందించాలి. మానవీయ విలువల్లో అత్యంత నిస్వార్థపూరితమయినది స్నేహం. ఆడపిల్లల్ని, మగపిల్లల్ని మంచి స్నేహితులుగా మనం తయారుచేయగలిగితే స్త్రీలపై వేధింపులు, అత్యాచారాలు వుండవు. “మగవాడు తిరగక చెడ్డాడు, ఆడది తిరిగి చెడింది”, స్త్రీ బుద్ధి ప్రళయాంతకము”. “అందమయిన స్త్రీలు కామ పీడితులు”, మగాడు చెడి పోవడానికి ఆడదే కారణం” మొదలయిన పనికిమాలిన నీతుల్ని ఖండించాలి. వాటిలో వున్న చెడుని పిల్లలకు చిన్నప్పటినుంచే వివరించాలి. దాని ఫలితంగా అలాంటి చెడ్డనీతులు, సామెతల ప్రభావం నుండి వారు దూరం కాగలుగుతారు. స్త్రీలకంటే మేము అధికులము అనే అహాన్ని మగపిల్లలు పోగొట్టుకుంటారు.

అత్యాచారాన్ని యాక్సిడెంట్ గా భావించి, బాధితుల్ని అక్కున చేర్చుకోవాలి :

ఒక స్త్రీపై అత్యాచారం జరుగుతుంది, నేరస్థుడ్ని పట్టుకుంటారు. కోర్టులో కొన్ని సంవత్సరాలు విచారణ జరిగి కొన్ని కేసులు కొట్టివేయడమవుతుంది, కొన్ని కేసుల్లో స్వల్ప శిక్షలు గానీ, తీవ్ర శిక్షలు గానీ పడవచ్చు. నేరస్థుడికి పడే శిక్ష అంతవరకే. కానీ అత్యాచారం జరిగిన స్త్రీకి అత్యాచారకాలంలో కొన్ని గంటలు లేక, రోజులు శారీరకంగా నరకాన్ని అనుభవిస్తుంది, అంతేకాదు ఆ తరువాతే ఈ సమాజం చూపించే నరకం అంతకు ఎన్నో రెట్లు వుంటుంది. ఆ అమ్మాయిని, ఆ కుటుంబాన్ని చుట్టుపక్కల వాళ్ళు చాలా వివక్షలతో చూస్తారు. నిత్యం సూటిపోటి

మాటలు అంటూ వుంటారు. ఫంక్షన్లకు పొరపాటుగా వెళితే అవమానాలు ఎదురవుతాయి. జీవితాంతం ఆ అమ్మాయి ఆ కుటుంబం అనుభవించే నరకం వర్ణించలేము. ఆ అమ్మాయి భర్త, అత్తమామలు, ఆడవడుచులు తమ కుటుంబంలో వుండటాన్ని జీర్ణించుకోలేరు. దాని తర్వాత అన్నదమ్ములు, అక్కాచెల్లెళ్ళు చులకనగా చూడటమేగాక, కన్న

మనదేశంలో ప్రధాన మతమయిన బ్రాహ్మణీయ హిందూ మతం మనుషులందరినీ నాలుగు వర్ణాలుగా మరియు వేలాది కులాలుగా విభజించటమే గాక, నిచ్చిన మెట్ల వ్యవస్థగా ఏర్పరచి అసమానతలతో విభజించింది. ఈ వ్యవస్థలో అస్పృశ్యులు అందరికంటే దిగువన వుంటే, స్త్రీలందరూ వారి కంటే దిగువ స్థాయిలో వున్నారు. ఒకే నేరానికి న్యాయము - శిక్షలు కూడా వేరువేరుగా వున్నాయి. ఒక నేరం బ్రాహ్మణుడు చేస్తే మందలింపుతో సరిపెట్టిన వ్యవస్థ, అదే నేరానికి క్షత్రియులకు ఒక శిక్ష, వైశ్యులకు ఒక శిక్ష, శూద్రులకు మరొక శిక్ష, అస్పృశ్యులకయితే శరీర భాగాల ఖండన గానీ మరణ శిక్షలు కానీ వేశాయి. అదే రకంగా నేరం చేసిన స్త్రీకి మరణదండన వేశాయి. వేలాది సంవత్సరాలుగా ఈ అసమన్యాయం అమలు జరిగింది. దీని ఫలితంగా శూద్రులు, అస్పృశ్యులు, స్త్రీలు చేసిన తప్పుల పట్ల, నేరాల పట్ల కఠిన శిక్షలు వేయటం అన్నట్లుగా ప్రజల మెదళ్ళలో నాటుకుపోయింది.

తల్లిదండ్రులే గౌరవించని పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. “చనిపోకుండా ఎందుకు బ్రతికి వున్నానో” అని ఆ బాధితురాలు దుఃఖిస్తూ వుంటుంది. ఒక యాక్సిడెంట్ జరిగి కాలో, చెయ్యో పోయిన స్త్రీని అందరూ సానుభూతిగా చూసి సాయపడతారు. కానీ అత్యాచారానికి గురయిన స్త్రీకి అలాంటి సానుభూతి కూడా వుండదు. సమాజ సంస్కృతి భావజాలంలో మార్పురావాలి. ఒక స్త్రీకి సంబంధం లేకుండా జరిగిన అత్యాచారాన్ని ఒక యాక్సిడెంట్ గా తల్లిదండ్రులు, కుటుంబీకులు, సమాజము భావించి ఆ స్త్రీని అక్కున చేర్చుకుని ఆదరించి, సేదదీర్చాలి. అంతేకాదు ప్రభుత్వం కూడా అలాంటి బాధితురాలికి ఉపాధి లేని ఎడల ఉపాధి

(తరువాయి 32 పేజీలో)

పురుషులు ఆడే ఆటలను స్త్రీలు చూస్తే జైలుకెళ్ళాల్సిందే

- వి.ఎస్.

గోంచె గవామి ఇరానీ దేశీయురాలు. లండన్లో ఆమె విద్యాభ్యాసం కొనసాగింది. అక్కడి విశ్వవిద్యాలయంలో గ్రాడ్యుయేషన్ పూర్తి చేసింది. తదుపరి న్యాయశాస్త్రంలో పట్టభద్రురాలయింది. చట్టాలను, గురించిన అవగాహనలో బాగా నైపుణ్యం, స్పష్టత కలిగిన యువతి గవామి. చదువు పూర్తయిన తర్వాత స్వదేశం ఇరాన్కు వచ్చింది. గవామి రెండుదేశాల (ఇరాన్, లండన్) పౌరసత్వం కలిగివున్నది. విద్యార్థి దశలో ఉండగానే ఆమెకు సామాజిక సేవా ధృక్పథం ఏర్పడింది. ఇరాన్ రాగానే ఒక చారిటీలో చేరింది. చిన్నపిల్లలకు చదువు చెప్పించి మంచి పౌరులుగా, ప్రయోజకులుగా తీర్చిదిద్దే సంస్థ అది. కొంతకాలం అందులో అంకితభావంతో పనిచేసింది. విద్యాబోధన తనకెంతో సంతృప్తి కలిగించిందని చెప్పింది. కాని ఆమెకు ఇంకా ఏవో సమాజానికి మేలుచేసే, ఉపయోగపడే పనులు చేయాలన్న దృఢ సంకల్పం కలిగింది. ముఖ్యంగా అరబ్ దేశాలలోని

మహిళల ప్రాథమిక హక్కులకోసం పోరాడాలని నిశ్చయించుకుంది.

ఇరాన్లో షరియత్ చట్టాల ప్రకారం పాలన సాగుతుంది. దానిలో ముల్లాది కరుడుగట్టిన మతపెద్దలదే రాజ్యం. ఆ చట్టాలలోని ఒక చట్ట ప్రకారం పురుషులు ఆడే ఆటలను క్రికెట్, బ్యాట్మెంటన్, వాలీబాల్, ఫుట్బాల్ మొదలగు ఆటలను పురుషులు ఆడుతున్న సమయంలో ఇరాన్ మహిళలు చూడకూడదు. దానిని అతిక్రమించి ఎవరైనా ఆటలను తిలకించితే వారికి జైలు శిక్ష తప్పదు. జైలుకెళ్ళాల్సిందే. ఈ చట్టాన్ని సవాల్ చేసిన యువతి గవామి. మహిళలు అన్ని విషయాలలోను మగవాళ్ళతోపాటు సమానహక్కులు కోరుతున్నారు. అందుకు ప్రతిదేశంలో మహిళలు ఉద్యమాలు చేస్తున్నారు. హక్కులు సాధించు కుంటున్నారు. మహిళలు చైతన్యమవుతున్న ఈ కాలంలో పురుష క్రీడాకారుల ఆటలను మహిళలు చూడటం నేరమవటమేమిటి? మాకు క్రీడలను చూసే అవకాశం ఎందుకు లేదు? ఇదెక్కడి న్యాయం? ఇదేమి చట్టం? అని నిరసన తెలిపింది. ప్రపంచ దేశాలన్ని ఈ చట్టాన్ని నిరసించాలని, వ్యతిరేకించాలని, అన్ని దేశాలలోని యువ క్రీడాకారుల మద్దతు కూడగట్టుకొనడానికి పూనుకుంది.

ఒకరోజు ఇరాన్ రాజధాని టెహరాన్లోని ఆజాద్ ఇండోర్ స్టేడియంలో వాలీబాల్ వరల్డ్ లీగ్ ఆట జరుగుతున్నది. గేటు బయట చాలా కోలాహలంగా ఉంది. హడావుడి టెన్నీస్ వాతావరణం ఏర్పడింది. గవామి నాయకత్వంలో మహిళలు పోగయ్యారు. నినాదాలు చేయటం ప్రారంభించారు. గవామి ముందుకు దూసుకొచ్చింది. స్టేడియం లోపలికెళ్ళి మేమంతా మ్యాచ్ చూడాలని కాపలావున్న

పోలీసులకు చెప్పింది. ఇరాన్ చట్టాలు ఒప్పుకోవని చెప్పి పోలీసులు మహిళలను అడ్డగించారు. గవామి మాత్రం వారిని లెక్క చేయకుండా గేటువరకు ముందుకు చొచ్చుకుపోయింది. పోలీసులు గవామిని అరెస్టు చేసి కొంతకాలం జైలులో పెట్టారు. విచిత్రంగా గవామిని జైలులో పెట్టిన తరువాత ఉద్యమం ఉధృతంగా ఊపందుకుంది. ఆ చట్టాన్ని పూర్తిగా తొలగించాలని పోరాడి రెండుసార్లు జైలుకెళ్ళింది. నిరాహార దీక్షలు చేసింది. చివరకు ఒత్తిళ్ళకు తలవొగ్గి చట్టానికి కొద్దిపాటి సవరణ చేసింది. విదేశీమహిళలు చూడవచ్చునని, ఇరాన్ మహిళలు మాత్రం చూడకూడదన్నదే ఆ సవరణ. దాని వలన ఇరానీ మహిళలకు ఒరిగింది ఏమీలేదు. ఇదేకాదు ఇరాన్ షరియత్ చట్టాలలో శీలరక్షణ కొరకు గత్యంతరం లేని పరిస్థితిలో హత్య చేసిన మహిళకు ఉరిశిక్ష విధించాలని ఉన్నది. రేప్ చేయాలని ప్రయత్నించిన వ్యక్తిని శీలరక్షణ కొరకు 23 సం॥ల రెహనా అనే యువతికి ఇరాన్ ప్రభుత్వం ఉరిశిక్ష విధించి అమలు చేసింది. ఇలాంటి నికృష్ట చట్టాలను రద్దుచేయాలని న్యాయవాద యువతి గవామి చేపట్టిన ఉద్యమానికి దేశదేశాల యువతీ, యువకులు ఆమెకు శాయశక్తులా సహాయ, సహకారాలందించి, వాటిని రూపుమాపటానికి తోడ్పడాలి. గవామి విజేతగా నిలబడాలని కోరుకుందాము. ★

ఇరాన్లో షరియత్ చట్టాల ప్రకారం పాలన సాగుతుంది. దానిలో ముల్లాది కరుడుగట్టిన మతపెద్దలదే రాజ్యం. ఆ చట్టాలలోని ఒక చట్ట ప్రకారం పురుషులు ఆడే ఆటలను క్రికెట్, బ్యాట్మెంటన్, వాలీబాల్, ఫుట్బాల్ మొదలగు ఆటలను పురుషులు ఆడుతున్న సమయంలో ఇరాన్ మహిళలు చూడకూడదు. దానిని అతిక్రమించి ఎవరైనా ఆటలను తిలకించితే వారికి జైలు శిక్ష తప్పదు. జైలుకెళ్ళాల్సిందే. ఈ చట్టాన్ని సవాల్ చేసిన యువతి గవామి. మహిళలు అన్ని విషయాలలోను మగవాళ్ళతోపాటు సమానహక్కులు కోరుతున్నారు. అందుకు ప్రతిదేశంలో మహిళలు ఉద్యమాలు చేస్తున్నారు. హక్కులు సాధించు కుంటున్నారు.

జాతీయ మరియు కుటుంబ ఆహారభద్రత కూల్చివేత!

శాంతకుమార్ కమిటీ రిపోర్టుపై ఓ నోట్

జాతీయ ఆహార సంస్థ పని విధానం మెరుగు పరిచేందుకు ఆర్థికంగా పటిష్ట పరిచేందుకు కేంద్రం శాంతకుమార్ అనే ఓ 80 సం॥రాల మాజీ హిమాచల్ ప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి నేతృత్వంలో ఒక ఉన్నత స్థాయి కమిటీని నియమించింది. ఆ కమిటీ సిఫార్సులను చూసిన ఐదవ ఎలా స్పందించిందో చూడండి.

మన దేశ ఆహార భద్రత విధానమే పూర్తి అస్తవ్యస్తంగా ఉంది. సేకరణలో లోపం ఒకవైపు, వినియోగదారులను గుర్తించడంలో లోపం మరోవైపు. మనదేశ ఆహార భద్రతా సంస్థ సేకరించేవి రెండే రెండు ధాన్యాలు. వరి, గోధుమ. ఇవి రెండూ సారవంతమైన నల్లరేగడి మట్టిలో పండే పంటలే. మెట్టభూములలో, ఇతర రకాల భూములలో పండే అవరాలు, నూనెగింజలు మొదలైన పంటలు ఈ సంస్థ సేకరించదు. వాటికి కనీస మద్దతు ధర

లేదు. అందువలన రైతులు పండించే అన్ని రకాల పంటలలో కేవలం కొద్ది మంది రైతులే ఈ సంస్థ వలన ప్రయోజనం పొందుతున్నారు. మరోవైపు వినియోగదారులకూ అన్యాయం జరుగుతున్నది. దేశ ప్రజలందరికీ ఆహార భద్రత ఉండాలంటే ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థ సార్వజనీనంగా ఉండాలి. కానీ నేటి ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థ కొద్దిమందికే పరిమితం అవడం వలన ప్రజలందరూ జాతీయ ఆహార సంస్థ వల్ల ప్రయోజనం పొందలేకపోతున్నారు. ఈ సమస్యకు సరైన పరిష్కారం ధాన్యసేకరణ పరిధిని పెంచడం కాగా ఈ వ్యవస్థలో లోపాలను అధ్యయనం చేయడానికి నియమించిన శాంతకుమార్ ఉన్నతస్థాయి కమిటీ ఇందుకు పూర్తి భిన్నమయిన సిఫార్సులతో ఒక నివేదికనిచ్చింది. ధాన్యాలతో గోదాములు పొంగి పొర్లుతున్నందు వలన సేకరణను తగ్గించేందుకు సిఫారసు చేసింది. ఉత్పత్తిలో మిగులు రాష్ట్రాలయిన ఆంధ్రప్రదేశ్, ఛత్తీస్‌ఘర్, హర్యానా, మధ్యప్రదేశ్, ఒడిస్సా, పంజాబ్‌లలో మిల్లర్ల నుండి ధాన్యాలు సేకరించేది. అందుకు భిన్నంగా ఇప్పుడు ఆయా ప్రభుత్వాలు తమ తమ రాష్ట్రాలలో ధాన్యాలు సేకరించి, తమకు అవసరమయిన వేరకు నిల్వ ఉంచుకుని మిగిలిన ధాన్యాలను కేంద్ర ఆహార సంస్థకు ఇవ్వాలని సూచించింది. అంటే జాతీయ ఆహార సంస్థ మిల్లర్ల నుండి కాక రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల నుండి

ధాన్యాలు సేకరిస్తుందన్నమాట. ఇది సాధ్యమేనా? అసలే నిధుల కొరతతో ఇబ్బందులు పడుతున్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు జాతీయ ఆహార సంస్థకు ఆహార ధాన్యాలు సమకూర్చేందుకు తమ పరిమితమయిన నిధులను ఏ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలైనా వినియోగిస్తాయా?

ఇక చిన్న చిన్న కమతాలున్న తూర్పు ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్. పశ్చిమ బెంగాల్, అస్సాం వంటి రాష్ట్రాల రైతుల నుండి ధాన్యాన్ని కనీస మద్దతు ధరకు సేకరిస్తే చిన్న రైతులకు ఎంతో మేలు జరుగుతుంది. కానీ ఆ పని మా వల్ల కాదంటోంది జాతీయ ఆహార సంస్థ. ఇందుకు అవసరమయిన సిఫారసులేమీ చేయలేదు శాంతకుమార్ ఉన్నతస్థాయి కమిటీ.

పైగా ఈ రంగాన్ని కూడా ప్రైవేటు వ్యక్తులకు అప్పజెప్పాలన్న ప్రభుత్వ ఆలోచనలకు మద్దతుగా, కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించిన మద్దతు ధరలకన్నా ఏ రాష్ట్ర ప్రభుత్వమయినా ఎక్కువ మద్దతు ధరను ప్రకటించినట్లయితే ఆ రాష్ట్రం నుండి ధాన్యాల సేకరణ నిలిపివేయాలని ఈ ఉన్నతస్థాయి కమిటీ సూచించింది. ఇది ప్రైవేటు సంస్థలకు, వ్యక్తులకు దేశ ఆహార

ఉన్నతస్థాయి కమిటీ మరో సిఫారసు, ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థను పూర్తిగా తొలగించి దాని స్థానంలో 'అర్బుల'కు డబ్బులు పంపిణీ చేయాలని, దీని వలన కేంద్రానికి రూ.30వేల కోట్లు మిగులుతాయని అంచనా. ఒకసారి డబ్బును పంచే (ఖాతాలలో వేసే) పద్ధతి మొదలయిందీ అంటే ఆహార ధాన్యాల ధరలకు రెక్కలు వచ్చినట్టే. ఏ నియంత్రణ, పోటీ లేకపోతే ధరలపై ఏ మాత్రం అదుపు ఉండదు. ఇక ఖాతాలలో డబ్బులు పడేందుకు ఎందరికి వాటాలు ఇవ్వాలి వస్తుందో! ఎన్ని అడ్డంకులు దాటాల్సి వస్తుందో! ఒక వేళ డబ్బులు ఖాతాలో పడినా అవి తిండి గింజలకు ఖర్చు చేసే అవకాశం ఇల్లాళ్ళకు దొరుకుతుందా? ! మనకున్న బలహీనమయిన వ్యవస్థ ఈ అనుమానాలను మరింత బలపరుస్తుంది.

భద్రతను అప్పజెప్పడం కాదా?

నెగోషియేషన్ వేర్ హౌస్ రిసీట్ సిస్టమ్ (NWRS) క్రింద రైతులు తమ ధాన్యాన్ని గోదాముల్లో నిల్వచేసుకోవచ్చు. దానిపై 80% వరకు బ్యాంకుల నుండి రుణం పొందవచ్చు. పంట ధరలు తమకు అనువుగా ఉన్నప్పుడు అమ్ముకోవచ్చు. ఈ వధికం బాగున్నట్టుగానే మనకు అనిపిస్తుంది. కానీ ఇందువలన రైతు తన పంటకు వచ్చే 'మంచి' ధర కోసం మార్కెట్ పై ఆధారపడాలి. ఏ భరోసా ఉండదు. అదే జాతీయ ఆహారసంస్థ, నిల్వల అభివృద్ధి మరియు నియంత్రణ సంస్థల ఆధ్వర్యంలో గోదాములు నిర్మించి, రైతులకు తగిన మద్దతు ధరను ప్రకటించి, ఆ ప్రకటించిన ధరకు ధాన్యాలను సేకరించినట్లయితే రైతు నిశ్చింతగా తన పని చూసుకోగలడు కదా! నిల్వ ఉన్న ధాన్యాలను ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థను సార్వజనీనం చేసి వినియోగ దారులకు అందించవచ్చు కదా! అప్పుడు దేశ ప్రజలకు ఆహారభద్రత ఏర్పడుతుంది కదా!!

ఆకలి, పోషకాహార లోపం సార్వజనీనం, ప్రజాపంపిణీ మాత్రం కాదు :

- ప్రపంచ ఆహార కార్యక్రమం (World Food Programme) లెక్క ప్రకారం ప్రతి 5 నిమిషాలకి ఒక భారతీయుడు ఆకలితో మృత్యువాత పడుతున్నాడు. అంటే రోజుకి 7000 మంది, ఏడాదికి 2.5 మిలియన్లు ఆకలితో మనదేశంలో చనిపోతున్నారు. స్వతంత్ర భారతీయుడు ఎంతటి దురదృష్టవంతుడు!
- ఇప్పటికీ శిశుమరణాలు మనదేశంలో 48.9 కాగా ఐదేళ్ళ లోపు 59.2 గా ఉన్నాయి. (ప్రతి వెయ్యిమందికి)
- మనదేశంలో ప్రతి ఐదుగురు శిశువుల్లో ఒకరు పుడుతున్నప్పుడు ఎంత తక్కువ బరువుతో పుడుతున్నారంటే వారు

ముందు ముందు ఎందుకూ కొరగారు.

- ఇక ప్రతి పది మంది పిల్లల్లో ఏడుగురు రక్తహీనతతో బాధపడుతున్నవారే.
- 36% మంది స్త్రీలలో, 34% మంది పురుషులలో పోషకాహార లోపం ఉంది.
- 55% మంది స్త్రీలలోనూ, 24% మంది పురుషులలోనూ రక్తహీనత ఉంది.

దేశ ప్రజల పౌష్టికాహార పరిస్థితి ఈ విధంగా ఉండగా, జాతీయ ఆహార సంస్థపై వేసిన ఉన్నతస్థాయి కమిటీ ఆహార సంస్థ కార్యక్రమాలను, వనివిధానాలను మెరుగుపరిచేందుకు సిఫారసు చేయకపోగా, తగ్గించేందుకు సిఫారసులు చేసింది. ప్రస్తుతం 67% ప్రజలు ఆహారభద్రత పరిధిలో ఉండగా దానిని 40% ప్రజలకు వర్తింపజేయాలని సిఫారసు చేసింది. అంటే దేశ ప్రజల ఆకలికేకలు పాలకుల చెవికి శోకడంలేదని మనం అర్థం చేసుకోవలసి వుంటుంది. జాతీయ ఆహార సంస్థ తన సేకరణను పెంచి ఆహార భద్రతకు అవసరమయిన 67% ప్రజలకు ప్రతి వ్యక్తికి ఇప్పుడందిస్తున్న 5కిలోలకు బదులుగా 7కిలోలు నెలకు అందించాలి.

ఉన్నతస్థాయి కమిటీ మరో సిఫారసు, ప్రజాపంపిణీ వ్యవస్థను పూర్తిగా తొలగించి దాని స్థానంలో 'అర్హుల'కు డబ్బులు పంపిణీ చేయాలని, దీని వలన కేంద్రానికి రూ. 30వేల కోట్లు మిగులుతాయని అంచనా. ఒకసారి డబ్బును వంచే (ఖాతాలలో వేసే) వద్దతి మొదలయిందీ అంటే ఆహార ధాన్యాల ధరలకు రెక్కలు వచ్చినట్టే. ఏ నియంత్రణ, పోటీ లేకపోతే ధరలపై ఏ మాత్రం అదుపు ఉండదు. ఇక ఖాతాలలో డబ్బులు పడేందుకు ఎందరికి వాటాలు ఇవ్వాలి వస్తుందో! ఎన్ని అడ్డంకులు దాటాలి వస్తుందో! ఒక వేళ డబ్బులు ఖాతాలో పడినా అవి తిండి గింజలకు ఖర్చు చేసే అవకాశం

ఇల్లాళ్ళకు దొరుకుతుందా?! మనకున్న బలహీనమయిన వ్యవస్థ ఈ అనుమానాలను మరింత బలపరుస్తుంది.

స్థూలంగా చెప్పాలంటే ఈ ఉన్నత స్థాయి సంస్థ ఆహార భద్రతను సర్వనాశనం చేయాలనుకుంటున్నది. ప్రైవేటు వ్యక్తులు, సంస్థలు సమర్థవంతంగా పని చేస్తాయన్న సాకుచూపి ప్రభుత్వం ప్రజల ఆహార భద్రత భాద్యత నుండి పూర్తిగా తప్పుకోను చూస్తున్నది. అందుకనుగుణమైన సిఫారసులే చేసింది. ఇవి ప్రజల ఆహార సార్వభౌమత్వాన్ని భయపెడుతున్నవి.

ఉత్పత్తిలో మిగులు రాష్ట్రాలయిన ఆంధ్రప్రదేశ్, ఛత్తీస్ గుర్, హర్యానా, మధ్యప్రదేశ్, ఒడిస్సా, పంజాబ్ లో మిల్లర్ల నుండి ధాన్యాలు సేకరించేది. అందుకు భిన్నంగా ఇప్పుడు ఆయా ప్రభుత్వాలు తమ తమ రాష్ట్రాలలో ధాన్యాలు సేకరించి, తమకు అవసరమయిన మేరకు నిల్వ ఉంచుకుని మిగిలిన ధాన్యాలను కేంద్ర ఆహార సంస్థకు ఇవ్వాలని సూచించింది. అంటే జాతీయ ఆహార సంస్థ మిల్లర్ల నుండి కాక రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల నుండి ధాన్యాలు సేకరిస్తుందన్నమాట. ఇది సాధ్యమేనా? అసలే నిధుల కొరతతో ఇబ్బందులు పడుతున్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు జాతీయ ఆహార సంస్థకు ఆహార ధాన్యాలు సమకూర్చేందుకు తమ పరిమితమయిన నిధులను ఏ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలైనా వినియోగిస్తాయా?

అందువలన ఐదవ మోడీ ప్రభుత్వం ఈ ఉన్నతస్థాయి కమిటీ సిఫారసులను ఆమోదించేందుకు చేసే ప్రయత్నాలన్నింటినీ తీవ్రంగా ప్రతిఘటిస్తుంది, అడ్డుకుంటుంది.

★

ఉదయం ఆరూ ఇరవైకి రావల్సిన ప్రశాంతి ఎక్స్‌ప్రెస్ అరగంట ఆలస్యంగా అనంతపురం రైల్వే స్టేషన్ చేరింది. నా బెర్త్ నెంబర్ చూసుకుని బ్యాగు క్రింద నర్సి, బెర్త్ పై కూలబడ్డాను. పదకొండున్నర కన్నా బెంగుళూరు చేరుతుందో లేదో ఈ రైలు ? ఓ సదస్సుకు హాజరయ్యే నిమిత్తం బెంగుళూరు వెళ్ళాలి. మధ్యాహ్నం రెండు గంటలకు నా ప్రెజెంటేషన్.

కనీసం ఓ గంటన్నా ముందుండాలి కదా! అనలే బెంగుళూరులో ట్రాఫిక్ లో ఇరుక్కుపోతే ఓ పట్టాన బయట పడలేం. పరివరి విధాల సాగుతున్నాయి నా అలోచనలు. వారం మధ్యలో కావడం వల్ల బోగీలో పెద్ద రద్దీగా లేదు. ఎదుటి బెర్త్ పై ఓ ఇరవయ్యూ ఇరవై రెండేళ్ళ అమ్మాయి నిద్రపోతోంది. ఆ అమ్మాయిని చూస్తే బాగా పరిచయమున్న ముఖంలా తోచింది. కానీ గుర్తు రావడం లేదు. పరిశీలనగా చూసి గుర్తు తెచ్చుకోవడానికి ప్రయత్నించాను. వహీదా...? అవును, అచ్చం వహీదా లాగానే వుంది, కానీ పదిహేనేళ్ళు దాటింది నేను వహీదాను చూసి. అప్పటికీ ఇప్పటికీ అలాగే వుండదు కదా! అంటే వహీదా కూతురు సోఫియా.....? ముమ్మూర్తులా అమ్మ లానే ఉందనే వాళ్ళం

కదూ, ఆ పిల్లేనా ....? లేవబోయి ఆగిపోయాను, తను కాకపోతే? వహీదా గుర్తు రాగానే మనసు గతంలోకి జారుకుంది.

చాలా ఏళ్ళ క్రితం, ఓ రోజు తెలతెల వారుతుండగా ఇంటి ముంగిట నీళ్ళు చల్లి, ముగ్గు పెడుతున్నాను. ఇంతలో ఎక్కడనుండో అరువులు, కేకలు వినిపించాయి. “సంపుతాండడు నాయనోయ్!” అంటూ కేకలు పెడుతూ, సుమారు ఇరవై ఏళ్ళ అమ్మాయి పరిగెత్తు కొచ్చింది. నా ప్రమేయంతో పని లేకుండానే గేటు లోపలికి వెళ్ళి చాటున దాక్కుంది. అంతలోనే ముప్పయ్యేళ్ళ మగమనిషి పెద్ద దుడ్డు కర్రతో

దూసుకొచ్చాడు. నన్ను చూసి కాస్త వెనక్కి తగ్గాడు. “బయటకు రావే, నీ సంగతి చెప్తా”. అంటూ బండ బూతులు తిడుతూ వెళ్ళిపోయాడు. కాసేపు రోడ్డు చివర చూసి చూసి వెళ్ళిపోయాడు. గేటు గడియ పెట్టి, “అతనెళ్ళి పోయాడే, ఇక బయటకు రా.” అంటూ పిలిచాను. మెల్లగా బయటకు వచ్చిందామె. “ఎవరు నువ్వు, అతనెందుకు నిన్ను కొడుతున్నాడు?” అని అడిగాను. “అదీ...” చెప్పొచ్చా, చెప్పకూడదా అన్నట్లు సందేహంగా నసిగింది. “పర్లేదు చెప్పు, నాకు చేతనైతే నేను చేయగలిగిన సాయం చేస్తాను”. అనునయంగా మాట్లాడే సరికి భోరున ఏడ్చేసింది. కాసేపటికి తేరుకుని ఆమె చెప్పిన కథనం ప్రకారం- ఆమె పేరు వహీదా. కొట్టడానికొచ్చిన మగమనిషి ఆమె భర్త సురేంద్ర. ముదిగుబ్బ దగ్గర ఓ పల్లెలో పేద ముస్లిం కుటుంబంలో పుట్టిన వహీదా వానాకాలం చదువుతో ఆపేసి, తల్లి, అక్క చెల్లెళ్ళతోపాటు కూలి పనులకు పోతుండేది. ఆ క్రమంలోనే పరిచయమయ్యాడు సురేంద్ర. ఆ పరిచయం చాలా దూరం పోయింది. ప్రేమో, వ్యామోహమో తెలియని వయసు ఆమెది. యుక్తవయసులో కలిగే ఆకర్షణ, సురేంద్ర మాటల ప్రభావంతో వహీదా ఇల్లు వదలి అనంతపురం చేరింది.

ఓ గుళ్ళో పసుపు కొమ్ము మెడలో కట్టి, వహీదా పేరు పద్మగా మార్చి ఊరి చివర ఓ గదిలో కాపురం పెట్టాడు సురేంద్ర. ఒక సంవత్సరం బాగానే గడిచింది, ఆటో

నడువుతూ భార్యను బాగానే చూసుకున్నాడు సురేంద్ర. ఏడాది తిరిగే సరికి ఓ ఆడపిల్లకు తల్లయింది వహీదా అలియాన్ పద్మ. “ఈ పిల్లకు సచ్చిపోయిన మా అవ్వ పేరు పెడతా. సోఫియా.... బాగుంది కదా!” వహీదా మాటలతో మండిపడ్డాడు సురేంద్ర. “ఏందే, ఏం మాట్లాడతాండవు నువ్వు, నా బిడ్డకు సాయిబుల పేరు పెడతావా? సూస్తాండు, నా బిడ్డ పెద్ద ఈరోయిన్ అయితాది. దీని పేరు సవుందరియ. సవుందరియ అంత పెద్ద ఈరోయిన్ అయిపోతాది.” అని తనకు నచ్చినట్టు సౌందర్య పేరు పెట్టాడు. “అయినా నా పిచ్చి గానీ, పసుపు కొమ్ము మెడలో కట్టంగానే నా పేరే మార్చినోడు బిడ్డ పేరు మటుకు నాకు నచ్చినట్టు పెట్టనిస్తాడా ఏంది?” అని సరిపెట్టుకుంది వహీదా. అప్పటినుంచీ సురేంద్ర ప్రవర్తనలో మార్పు రావటం మొదలైంది. “నీ మూలంగా నేను

“నన్ను సోఫియా అనే పిలవండి పర్లేదు. పులి వేటాడటం మానేశానంటే నమ్మడం వేం చేసిన పొరబాటు. బెంగుళూరుకు చేరాక నన్ను బళ్ళో వేసి, అమ్మ గార్మెంట్ ఫ్యాక్టరీలో చేరింది, నాన్న లారీ డ్రైవర్ గా కుదిరాడు. నాకా వయసులో పూర్తిగా అర్థం కాకపోయినా, నాన్న అమ్మను ఎప్పుడూ తిడుతున్నాడని మాత్రం తెలిసేది. పోసుపోసు నాన్న గత్యంతరం లేకనే మాతో కలిసి వుంటున్నాడని మాకు అర్థమయింది. కాలం గడిచే కొద్దీ పరిస్థితి మళ్ళీ మొదటికొచ్చింది. అమ్మకు రోజు నరకం చూపించేవాడు. బిక్కుబిక్కుమంటూ మూలన కూచున్న నన్నా తిట్టేవాడు, కొట్టేవాడు. నాకు బట్టలు, బొమ్మలు కొనిచ్చి ముద్దుగా చూసుకున్నది ఈ నాన్నేనా అనిపించేది.

“ఈ పిల్లకు సచ్చిపోయిన మా అవ్వ పేరు పెడతా. సోఫియా.... బాగుంది కదా!” వహీదా మాటలతో మండిపడ్డాడు సురేంద్ర. “ఏందే, ఏం మాట్లాడతాండవు నువ్వు, నా బిడ్డకు సాయిబుల పేరు పెడతావా? సూస్తాండు, నా బిడ్డ పెద్ద ఈరోయిన్ అయితాది. దీని పేరు సవుందరియ. సవుందరియ అంత పెద్ద ఈరోయిన్ అయిపోతాది.” అని తనకు నచ్చినట్టు సౌందర్య పేరు పెట్టాడు. “అయినా నా పిచ్చి గానీ, పసుపు కొమ్ము మెడలో కట్టంగానే నా పేరే మార్చినోడు బిడ్డ పేరు మటుకు నాకు నచ్చినట్టు పెట్టనిస్తాడా ఏంది?” అని సరిపెట్టుకుంది వహీదా. అప్పటినుంచీ సురేంద్ర ప్రవర్తనలో మార్పు రావటం మొదలైంది. “నీ మూలంగా నేను మా వాళ్ళకు దూరమైనా, దండిగా కట్టుమొచ్చే సంబంధాలన్ని ఇడిసి పెట్టి, ఈ దరిద్రాన్ని మూట గట్టుకున్నాను.” అంటూ వహీదాపై విరుచుకుపడటం చేయసాగాడు.

మా వాళ్ళకు దూరమైనా, దండిగా కట్టుమొచ్చే సంబంధాలన్ని ఇడిసి పెట్టి, ఈ దరిద్రాన్ని మూటగట్టుకున్నాను.” అంటూ వహీదాపై విరుచుకుపడటం చేయసాగాడు. తిట్లతో మొదలైన కోపం క్రమంగా బాదడం, చివరికి కాళ్ళతో తన్నడం వరకూ అన్ని రకాల హింసల రూపాల్లో వుండేది. ఆమెకు రోజూ నరకం చూపించేవాడు. చివరికి ఒక రోజు తల్లి బిడ్డల్ని వారి మానాన వారినొదిలేసి, తన దారిన తాను వెళ్ళిపోయాడు.

వహీదా తమ ఊరికి చేరుకొని, అక్కడి పెద్దమనుషుల దగ్గర పంచాయితీ పెట్టించాలని చూసింది. కానీ ఆమె పట్ల సానుభూతి చూపించే వాళ్ళెవరూ లేరక్కడ. నిస్సహాయంగా తిరిగి అనంతపురం చేరుకొని, బిడ్డ పేరు సోఫియాగా మార్చి, నాలుగిళ్ళలో వని చేసుకుంటూ బతుకీడుస్తోంది. ఈ మధ్యలో సురేంద్ర మరో

పెళ్ళికి సిద్ధమయ్యాడని తెలిసి, ఫోటోలు చూపించి, ఒకరిద్దరి సాయంతో పోలీస్ స్టేషన్లో కేసు పెట్టింది. కానీ సురేంద్ర అన్నింటికీ తెగించాడు. “ఏమే దరిద్రపు గొట్టుదానా, నా మీదే కేసు పెడతావా? ఏమనుకుంటాండవు నా గురించి? చేతికి గాజులు తొడుక్కున్నాననుకుంటాండవా? నిన్ను, మీ అమ్మనూ, నాయన్నా అందర్నీ సంపి పార్శ్వాకుతా సూస్తాండు.” అంటూ నిత్యం బెదిరించడంతో వహీదా భయపడి పోయి కేసు వెనక్కి తీసుకుంది. అయితే ఈ అల్లరి వల్ల సురేంద్ర పెళ్ళి ఆగిపోయింది. ఆ కోపంతో ఊగిపోతూ వహీదా ఇంటి మీదికొచ్చి, దుడ్డు కర్రతో చావగొట్టటం మొదలు పెట్టాడు. ఆ దెబ్బలు తప్పించుకునే క్రమంలోనే మా ఇంటి దగ్గరికొచ్చి చేరింది వహీదా.

వహీదా కథ విన్న నాకు ఆమెపై జాలేసింది. “నువ్వు కేసు వెనక్కి తీసుకోవడం వల్లే ఇదంతా జరిగింది. ఏం చేయగలడతను? కేవలం నిన్ను భయపెట్టడానికి అలా బెదిరిస్తాడు. అంత మాత్రానికే అలా భయపడిపోతే ఎట్లా? సరేలే, ఇప్పటికైనా మించి పోయింది లేదు. మా వెనకింట్లో పోలీస్ ఇన్ స్పెక్టర్ సారున్నారు. ఆయనతో చెప్తాను. నువ్వు ధైర్యంగా నిలబడు చాలు.” అన్నాను అనునయిస్తూ “అమ్మో, వద్దక్కా, జరిగింది సాలు. నా ఖర్మింతేనని సరిపెట్టుకుంటాను. మల్లా వాడు మా అమ్మా నాయన్న ఏమన్నా సేత్తే...ఇప్పటికే వాల్లు నా మూలాన పరువు పోగొట్టుకుందారు. ఇంక సాలు. ఎట్ల జరగాలనుకుంటే అట్లనే జరగనీ.” అంటూ చేతులు పట్టుకుని ఏడ్చేసింది. “సరే, అట్లయితే ఓ పని చేయి, ఎలాగూ ఇళ్ళ పని చేస్తున్నానన్నావు కదా, మా ఇంట్లోనూ పనిచేస్తావా, మా పనమ్మాయి కూడా ఈ మధ్యే పని మానేసింది. మా ఇంట్లో వుంటే అతనంత ధైర్యం మళ్ళీ చేయకపోవచ్చు.” వనిలో వనిగా నా నమస్య కూడా తీరిపోతుంది కదా అనడిగా. “సరేక్కా రేపట్నుంచి, కాదు కాదు ఈ పొద్దు నుంచే పన్లోకొస్తా.” అంటూ అలా మా ఇంట్లో పనిమనిషిగా చేరిపోయింది వహీదా.

అప్పటికి ఆమె కూతురు సోఫియా మూడేళ్ళ పిల్ల. మా పిల్లలు అంతకంటే కొంచెం పెద్దవాళ్ళు కావడంతో “అక్కా, అక్కా!” అంటూ వాళ్ళ చుట్టూ తిరిగేది. వాళ్ళకు చిన్నవైన బట్టలు, వాళ్ళు వద్దనుకున్న బొమ్మలు ఆ పిల్ల కిచ్చేదాన్ని. తెల్లగా, ముద్దుగా, బొద్దుగా వుండే ఆ పాపంటే మా ఇంట్లో అందరికీ ఇష్టం. అంతా వాళ్ళమ్మ పోలికే. వహీదా చిన్నప్పుడు ఆచుం ఇలాగే వుండేదేమో...? లేదంటే సోఫియా పెద్దయ్యాక వాళ్ళమ్మలాగే ఉంటుందేమో అంటూ నవ్వుకునే వాళ్ళం. ఆ రకంగా వహీదా, ఆమె కూతురు మా ఇంట్లో మనుషుల్లా కలసిపోయారు. మేము గట్టిగా సపోర్టు చేయడంతో పాటు, మా వెనక పోర్షన్లో సి.ఐ అద్దెకుండటం వల్ల కూడా సురేంద్ర మళ్ళీ వహీదా జోలికి రాలేదు. బజార్లో ఎప్పుడైనా కనబడితే గుర్తున చూస్తూ, వేలు చూపిస్తూ బెదిరిస్తున్నట్లు వెళ్ళేవాడని మాత్రం వహీదా చెబుతుండేది.

అలా దాదాపు మూడు నాలుగేళ్ళు మా ఇంట్లో పనిచేసింది వహీద. ఈ కాలంలో మళ్ళీ పెళ్ళి చేసుకోవాలని సురేంద్ర చేసిన ప్రయత్నాలు ఫలించలేదు. అతని గురించి తెలిసిన వాళ్ళెవరూ అతనికి పిల్లనివ్వడానికి ముందుకు రాలేదు. ఇక వహీదాయే దిక్కునుకున్న సురేంద్ర మెల్లగా పావులు కదపడం మొదలెట్టాడు. వహీదా సానుకూలంగా స్పందించక పోయేసరికి, సోఫియా వైపునుంచి ప్రయత్నాలు మొదలు పెట్టాడు. బడి దగ్గరికెళ్ళి కలవడం, చాక్లెట్లు, బిస్కెట్లు కొనివ్వడంతో మొదలుపెట్టి, బొమ్మలు, బట్టలు తెచ్చివ్వడం లాంటివి చేయడంతో పని మనసులో అలజడి రేగేలా చేశాడు. అంతటితో ఆగక వాళ్ళ ఊరికి తీసుకుపోయి, తన వాళ్ళంటూ వున్నారని గుర్తు చేశాడు. ఈ రకంగా చిన్నారి సోఫియా మనసులో ‘నాన్న’ అనే భావనను మొలకెత్తింపజేశాడు. అప్పటి వరకూ నాన్న గురించి తల్లిని ప్రశ్నించని సోఫియా మొదటిసారిగా, “నాన్నెందుకు మన దగ్గరుండడు?” అంటూ ప్రశ్నించడం మొదలెట్టింది. అప్పటికే వహీదా వొంటరితనాన్ని ఆసరాగా చేసుకొని

ఆకతాయిలు చేసే అల్లరి చేష్టలు భరించడం. ఆమెకు కష్టంగా వుంది. “ఎన్నాల్టిట్లా...?”. ఓ వైపు పిల్ల పెరుగుతాంది. తనకూ తోడు కావాలనిపిస్తోంది. ఎంత వయసు తనకు ? ఇరవయి అయిదేండ్లకే జీవితం మొత్తం ముగిసి పోయిందా?” అంటూ ఆలోచనలో పడింది. వీటన్నిటికీ పరిష్కారం సురేంద్రతో తిరిగి జీవితం ప్రారంభించడమే అనుకుంది. వహీదా మౌనాన్ని అంగీకారంగా భావించిన సురేంద్ర, ఇంటికి రాకపోకలు సాగిస్తూ, కావలసిన వస్తువులు నమకూర్చి పెడుతున్నాడు. తన కుటుంబ సభ్యుల దగ్గరికి తీసుకెళ్ళడం, పండగలకు పబ్బాలకు బట్టలు కొనిపెట్టడం, సినిమాలు షికార్లకు తీసుకెళ్ళడం - వహీదాకు మరింత నమ్మకాన్ని కలిగించింది. సోఫియా కూడా మా ఇంట్లో వున్న కాసేపట్లో చాలా సార్లు వాళ్ళ నాన్నను తలచుకుంటుండేది. “ఈ గౌను మానాన్న కొనిచ్చాడు, ఈ బొమ్మలు మానాన్న తెచ్చాడు”. అంటూ నాన్నజపం చేస్తుండేది. “అవునా సోఫియా?” అని మా పిల్లలంటే “నా పేరు సోఫియా కాదు, సౌందరీయ!” అని గొడవ చేసేది. “ఏదేది, మళ్ళీ చెప్పు ! అంటూ మా పిల్లలు అల్లరి చేసేవాళ్ళు. “ఏమిటి వహీదా, పిల్ల పేరు మళ్ళీ మార్చారా?” అనడిగితే, అవునక్కా వాల్ల నాయన ఇనుకోలా, అ స్కూల్లో గూడా మార్పిచ్చినాడు. నేను గూడ సోఫీ అని పిల్సినా దానికోసం.” అంటూ మురిపెంగా నవ్వేది. వహీదా పేరు కూడా మళ్ళీ పద్మగా మారే రోజు దగ్గరలోనే వుందనిపించింది నాకు.

అన్నట్లుగానే చివరికోరోజు బయట పడి పోయింది. “ఆయన రమ్మని పిలుస్తున్నాడు. ఎం చేయాలక్కా?” సలహా అడిగింది అప్పటికే నిర్ణయం తీసుకోవడం అయిపోయిందని నాకు తెలుసు. అయినా మెల్లగా చెప్పాను. “అతను నిన్ను బాగా చూసుకుంటాడనే నమ్మకం వుంటే అలాగే కలిసుండు. కానీ ఈ ఏరియా వదలి వెళ్ళొద్దు. మీ ఇంట్లోనే అతడినీ వుండమను. నీకేదన్నా జరిగినా మేమందరం వుంటాం.” అని చెప్పాను. “కానీ ఆయన బెంగుకూరు పోదామంటున్నడక్కా! అక్కడ తను ట్యాక్సీ

డ్రైవరుగా పని చూసుకున్నాడంట. నాక్కూడా ఏదన్నా రెడీమేడ్ బట్టల ఫ్యాక్టరీలో పని ఇప్పిస్తానన్నాడు.” ననుగుతూ చెప్పింది. “సరే నీ ఇష్టం, కానీ ఎక్కడున్నా నీకంటూ ఓ పని చేతిలో ఉంచుకో, ఏ అవసరం వచ్చినా వెంటనే ఫోను చేయి, లేదంటే నేరుగా రా.” అని ఆ నెల జీతానికి ఇంకొంత కలిపి చేతిలో పెట్టి సాగనంపాను.

ఆ తర్వాత వహీదా మళ్ళీ నాకు కనిపించలేదు. ఆమె గురించిన సమాధానం కూడా తెలియలేదు. నాలో టెన్షన్ పెరిగిపోయింది. ఈ అమ్మాయి వహీదా కూతురేనా? ఇంతకూ వహీదా ఎక్కడుందో.... ఎలా వుందో..? రైలు హిందూపురం చేరేసరికి ఆ అమ్మాయి నిద్ర లేచింది.

“ఇదిగో అమ్మాయ్, నువ్వు సోఫియా..... సౌందర్య.....?” నా ప్రశ్న పూర్తి కాకుండానే “అంటీ...మీరు...అ! గాయత్రి అంటీ కదూ!” ఆ అమ్మాయి ప్రశ్న లోనే నాకు జవాబు దొరికింది. కానీ తను నన్ను గుర్తు పట్టడమే ఆశ్చర్యం. తను నన్ను చివరిసారి చూసే నాటికి ఆ పిల్లకు అయిదారేళ్ళ కంటే వుండవు. గుర్తించుకోవడం సాధ్యమా? అదే అడిగాను. “నా పుట్టినరోజున మీ ఇంట్లో అందరం ఫోటోలు తీసుకున్నాం కదా, ఆ ఫోటోలు కొన్ని మీరు అమ్మకిచ్చారు. అవి అమ్మ నాకు రోజూ చూపించేది. కొన్ని వందల వేల సార్లు చెబుతుండేది మీ అందరి గురించి. నిజానికి మాకు ఆ రోజులు ఎప్పటికీ మరచిపోలేనివి. అన్నట్లు అక్కా వాళ్ళేం చేస్తున్నారు? అంకుల్ బాగున్నారా?” సోఫియా క్షేమ సమాచారాలు ఆరా తీసింది. “అందరూ బాగున్నారు. ఇంతకూ మీ అమ్మ ఎలా ఉంది, ఎక్కడుంది? మీ నాన్న...?” అర్ధోక్తిలో ఆగిపోయాను. నా ప్రశ్నతో నిశబ్దంలో వుండిపోయిందా పిల్ల. “సోఫియా... సారీ సౌందర్య...” భుజం తట్టాను. “నన్ను సోఫియా అనే పిలవండి పర్లేదు. పులి వేటాడటం మానేశానంటే నమ్మడం వేం చేసిన పొరబాటు. బెంగుకూరుకు చేరాక నన్ను బళ్ళో వేసి, అమ్మ గార్మెంట్ ఫ్యాక్టరీలో చేరింది, నాన్న

లారీ డ్రైవర్ గా కుదిరాడు. నాకా వయసులో పూర్తిగా అర్థం కాకపోయినా, నాన్న అమ్మను ఎప్పుడూ తిడుతున్నాడని మాత్రం తెలిసేది. పోనుపోను నాన్న గత్యంతరం లేకనే మాతో కలిసి వుంటున్నాడని మాకు అర్థమయింది. కాలం గడిచే కొద్దీ వరిస్థితి మళ్ళీ మొదటికొచ్చింది. అమ్మకు రోజూ నరకం చూపించేవాడు. బిక్కుబిక్కుమంటూ మూలన కూచున్న నన్నూ తిట్టేవాడు, కొట్టేవాడు. నాకు బట్టలు, బొమ్మలు కొనిచ్చి ముద్దుగా చూసుకున్నది ఈ నాన్నేనా అనిపించేది. అనంతపురంలో మీ ఇంట్లో స్వేచ్ఛగా ఆడుకున్న రోజులు గుర్తొచ్చేవి నాకు. లారీ కెక్కున్న నాన్న అన్ని అవలక్షణాలు వంట బట్టించుకున్నాడు. నేను ఐదో క్లాసులో వుండగా ఏదో అంతువట్టని రోగం పాలయ్యాడు. అప్పటికీ అమ్మ ఎంతో బాగా చూసుకుంది. చివరికి ఓ ఆర్మెల్లకు కృశించి కృశించి చచ్చి పోయాడు. పీడా పోయింది. ఇక మీదటన్నా ప్రశాంతంగా బతుకుదామనుకున్న మాకు ఆ ఆశ కూడా మిగలేదు. నాన్న పుణ్యమాని అమ్మ కూడా నయం కాని జబ్బు బారిన పడింది. మా నాన్న చచ్చి కూడా మమ్మల్ని సాధిస్తున్నాడని అర్థమయింది. సొంత ఊరికి పోదామంటే బంధువులంతా వెలేశారు. అనంతపురం వద్దామా అంటే మీకు వెయిహం చూపించడానికి ధైర్యం లేకపోయింది. విధిలేక నేను చదువు వదలి పెట్టి గార్మెంట్స్ ఫ్యాక్టరీలో అమ్మ చేసే పనికి కుదిరాను. జీవన పోరాటంలో అలసి పోయిన అమ్మ ఆర్మెల్లు తిరిగే సరికి, నన్ను ఒంటరి దాన్ని చేసి వెళ్ళిపోయింది. ఫ్యాక్టరీ యజమాని దయతో అక్కడికి దగ్గర్లో మిగతా వాళ్ళతో కలిసి ఉంటూ అక్కడే పని చేసుకుంటూ వున్నా.” సోఫియా శూన్యంలోకి చూస్తూ ముగించింది.

నాకు నోట మాట రాలేదు. ఎక్కడో ఒక చోట సుఖంగా కాకపోయినా క్షేమంగా ఉంటుందిలే అనుకున్నా కానీ, వహీదా జీవన ప్రయాణం ఇంత విషాదంగా, దయనీయంగా ముగిసిందంటే తట్టుకోలేక పోతున్నా. కొంతసేపటికి తేరుకొని, “నువ్వెందుకు అనంతపురం రాలేదు. మీ

అమ్మకు చెప్పాను కూడాను. కనీసం నాకు ఫోనయినా చేయాలనిపించలేదా? ఇప్పటికైనా మించిపోయింది లేదు, నాతో పాటు అనంతపురం వచ్చేసేయ్. అక్కడ నువ్వు చేయగలిగిన పని ఏదైనా చూపిస్తాం. మా యింట్లోనే ఉండువు గానీ.” అంటున్న నా మాటలకు అడ్డు పడింది సోఫియా. “నేను మా అమ్మకు చేసిన పెద్ద అన్యాయం. నాన్న కావాలని అడగడం. నేను గనక మానాన్న చూపించిన ప్రలోభాలకు లొంగకుండా వుండి ఉన్నట్లయితే, ఆమె ఎప్పుడూ అతని గురించి ఆలోచించేది కాదేమో! ఒక రకంగా ఆమె జీవన ప్రయాణం ఇలా అర్థాంతరంగా

ముగిసి పోవడానికి నేనే కారణం. అనంతపురం వస్తే ఆ ఆలోచనలన్నీ నన్ను ఉక్కిరిబిక్కిరి చేస్తాయి. నన్నిక్కడే ఉండనివ్వండి. మా ఓనర్ కూడా నన్ను కూతురిలా చూసుకుంటున్నాడు. ఇన్నేళ్ళుగా వని చేస్తన్నందుకు ఫ్యాక్టరీ వ్యవహారాలు, ఆర్డర్లు నన్నే చూసుకొమ్మంటున్నాడు. ఇప్పుడు కూడా ఆపని మీదే భువనేశ్వర్ వెళ్ళి తిరిగి వస్తున్నా. ఇవన్నీ వదిలిపెట్టి, మళ్ళీ నేను కొత్తగా అక్కడ ఏం మొదలుపెట్టాలి, ఏం సాధించాలి? అందుకే నేను రాలేను ఏమీ అనుకోవద్దు, స్పష్టంగా చెప్పింది సోఫియా. కానీ

అప్పుడప్పుడూ కనీసం ఫోనయినా చేస్తుండు. నేను కూడా మీ అమ్మలాంటి దాన్నే, నీకు ఏ ఇబ్బంది వచ్చినా మేమున్నామని మరచి పోవద్దు.” ఫోన్ నంబర్ యిచ్చే సరికి రైలు బెంగుళూరు కంట్రిన్మెంట్ స్టేషన్ చేరడంతో నా ప్రయాణం పూర్తయింది. బరువుగా రైలు దిగాను. చేతిలో లగేజీ తక్కువే, కానీ మనసే భారమయిపోయింది.

(అనంతపురం ఆకాశవాణి “సృజన” కార్యక్రమం ద్వారా ఏప్రిల్ 20, 2015 న ప్రసారం చేయబడిన కథానిక)

★

పుస్తక పరిచయం

ఆకాశమంత

డాక్టర్ శమంతకమణి గారు ఆకాశంలో సగభాగంగా ఉన్న మణిదీపాల కథలను ఏర్పి కూర్చిన సమాహారమే ఈ ఆకాశమంత కథల పుస్తకం.

రచయిత్రి తన మున్నకం ముందుమాటలోనే ‘ఓర్పుకోవాలి తల్లీ’ కి బదులుగా ‘నేర్పుకోవాలి తల్లీ’ అని నేటి తరానికి మనం నేర్పించాలంటున్నారు. ఈ పుస్తకంలోని కథలలో ఆ ప్రయత్నం జరిగింది. సామాన్య మధ్యతరగతి కుటుంబాలలో స్త్రీలెదుర్కొంటున్న సమస్యలను కొత్త కోణాలలో చూపించి, కొత్త పరిష్కారాలు సూచించారు. కథలు మన చుట్టూ జరుగుతున్న కథలే. వాటిని ఎంతో హృద్యంగా చిత్రీకరించారు. వాస్తవికత ఉట్టిపడుతూ మనల్ని పాత్రధారులలో లీనమయేటట్లు చేశారు.

ఈ కథా సంపుటిలో 30 కథలున్నాయి. రచయిత్రి 2004వ సం॥ నుండి 2014 మధ్యకాలంలో రకరకాల వ్రాతలలో ప్రచురించబడిన కథలలో నుంచి 30 కథలను ఏరి ఈ సంపుటిని తయారుచేశారు. ఈ కథలన్నింటిలో ఓ సామాజిక ప్రయోజనం ఉంది. ఓ సందేశం ఉంది. ఓ సమస్యకు పరిష్కారం ఉంది. స్త్రీ అబల కాదు సబలని నిరూపించే ప్రయత్నం ఉంది. అన్ని కథలలోను స్త్రీలకు మంచి

వ్యక్తిత్వం ఉంది. ఉదాహరణకు ‘అవయవదానం గొప్పతనాన్ని ఓ కథలో మనకు చూపిస్తే, ఏ చట్టానికీ చిక్కకుండా వరకట్నం తప్పించుకుంటుండగా ‘అపరాజిత’ ఒక వినూత్న పరిష్కారం కనుగొంది! ఈ పరిష్కారం మరో సమస్యకు నాంది కూడా కావచ్చు!! గూటి కోసం ఓ మధ్యతరగతి మహిళ పడే తాపత్రయమే ‘గూడు’ కథ. భార్యాభర్తల అనురాగ చిత్రీకరణే ‘నా శ్వాస నీవై’ దత్తతలోని ఔచిత్యాన్ని తెలియజేసే కథ ‘కథలపోటీ’. స్నేహానికి లింగబేధం లేదంటారు ‘ఆవిడ...ఆవిడేలో’ మాయమవుతున్న అనుబంధాలను గుర్తుచేస్తారు. ‘ఆ(రని)వేదన’లో ఆదరించి, పిల్లలను సన్మార్గంలో పెడితే వారే మనకు జీవన రాగాలు వినిపిస్తారంటారు. ‘గార్థభ--కోకిలలో’, ‘బజ్జోకన్నా’ ఓ హృదయాన్ని కదిలించే కథ. ఇలా అన్ని కథలకు ప్రత్యేకతలున్నాయి.

స్త్రీల సమస్యలను, ఆలోచనలను ఇన్ని కోణాలలో మనకు చూపించిన రచయిత్రి అభినందనీయురాలు. భాష సరళంగానూ ఉండి మొదలుపెడితే ఆపాలనిపించే ఆలోచన రాకుండా చేస్తుంది. వస్తువు సమకాలికంగానూ కథనం హృద్యంగానూ ఉంది. ఈ పుస్తకం ఓ కాలక్షేపమే కాదు

అంతరంగాన్ని శోధించే సాధనం. కొంత వ్యంగ్యం ఉంది. కొంత చర్చకు నాంది పలికే అంశాలున్నాయి.

అయితే రచయిత్రి చారిత్రిక నేపథ్యం తీసుకునే సందర్భాలలో కొన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. ఈ కథా సంపుటికి మరో ప్రత్యేకత- ఈ కథలను వినేందుకు వీలుగా సిడిని రూపొందించారు. కాబట్టి పుస్తకం చదవాలనుకుంటే చదవనే అక్కరలేదు. వినొచ్చు కూడా! చదివేందుకు వీలుకాని, వీలులేని అనేకానేక పాఠకులను దృష్టిలో ఉంచుకుని ఈ కథలు ఎక్కువ సంఖ్యలో వ్రజలకందించాలనే సత్సంకల్పంతో రచయిత్రి ఎంతో శ్రమకోర్చి ఈ ప్రయోగం చేయడం హర్షనీయం. అంతేకాక ఈ పుస్తకం, సిడిల పై ఆదాయాన్ని రచయిత్రి ‘చీకటి సూర్యుల’ ప్రయోజనాలకై వినియోగిస్తానని వ్రాక టింబటం ముదావహం. ఆమె సామాజిక స్పృహ అభినందనీయం. అభిలషణనీయం.

కథలు, చదవడం, వినడం ఇష్టమున్న వారందరూ 150/-తో ‘ఆకాశమంతను’ సొంతం చేసుకోవచ్చు. ప్రతులు ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్ లో దొరుకుతాయి. ‘చీకటి సూర్యుల’కు ప్రయోజనాలు చేకూర్చడంలో భాగస్వాములు కావచ్చు!

★

చివికిపోయిన తెల్లచీరల్లో బక్కపల్చటి దేహాలు... వంగిన వెన్ను, శూన్యంగా చూసే నిర్వికార నయనాలు.... తడబడే అడుగులు.. గుడి మెట్ల దగ్గర చాచిన చేతులు ... పట్టెడు మెతుకుల కోసం గంటల తరబడి దైవ జపం చేసే జీవం లేని పెదాలు..! ఇలాంటి వారు వేలాదిగా కనిపించే నగరాలు రెండు.. బృందావన్, వారణాసి, ప్రసిద్ధ పుణ్యక్షేత్రాలుగా... వితంతు నగరాలుగా పేరుబడిపోయిన ఈ జంట నగరాల్లో ఎక్కడ చూసినా వీరే. ఆశ్రమాలు, ఆలయాలు, ఘాట్లు, వీధుల్లో ... ఎక్కడ కాస్త జాగా దొరికినా నిశ్శబ్దంగా సర్దుకుపోతారు వీళ్ళు వయోవృద్ధులేమీ కాదు. అక్కడ ఆఖరి శ్వాసవిడిచి ఇహలోక బంధాలనుంచి విముక్తి పొందాలని ఆరాటపడే ఏకాకులు.

ఉత్తరప్రదేశ్ లోని బృందావన్, వారణాసి నగరాలు ఆధ్యాత్మిక నగరాలుగా భాసిల్లుతున్నాయి. బృందావన్ యమునా నది ఒడ్డున మధుర జిల్లాలో ఉంది. పురాణగాథల ప్రకారం కృష్ణుడి బాల్యం అక్కడే గడిచిందని విశ్వాసం. వారణాసినే బెనారస్ అనీ, కాశీ అనీ పిలుస్తారు. శివారాధనకు ప్రథమ పీఠం. గంగానది ప్రవహిస్తుందిక్కడ. కాశీలో చివరిశ్వాస విడిస్తే పుణ్యమని పూర్వం నుంచి నమ్మిక. పైగా ఇక్కడ వేలాది ఆలయాలుంటాయి. వైధవ్యం ప్రాప్తించిన మహిళలు శివకేశవుల చింతనలో గడవమని ఇక్కడికి పంపి వదిలించుకుంటుంటారు అయినవాళ్ళు. వీరే కాదు, పన్నాదేవి, సీతామణి, వేదవతి, రామ్ కాళి.. వంటి వారెందరో బెనారస్, బృందావన్ నగరాలలో కనిపిస్తారు. ప్రతి ఒక్కరి వెనక ఒక్కో గాథ, ఒక్కో వ్యధ హృదయాలను కదిలించివేస్తాయి. మధ్యప్రదేశ్, బీహార్, ఒడిషా, అస్సాం, రాజస్థాన్, పశ్చిమబెంగాల్, మహారాష్ట్ర, చత్తీస్ ఘడ్.... రాష్ట్రాల నుంచి వీరంతా ఇక్కడికి చేరుకుంటుంటారు. ఈ ప్రయాణం ఈనాటిది కాదు. వందల యేళ్ళు నాటి నుంచీ సాగుతూనే వుంది. శాపగ్రస్తల పేర్లు. ప్రాంతాలు మారుతుంటాయంతే.

బిందేశ్వరీదేవి రాజస్థాన్ నుంచి బృందావన్ చేరుకుంది. పాతికేళ్ళ వయసులో భర్త చనిపోయాడు. తర్వాత కొడుకులిద్దరూ కూడా చనిపోవడంతో కోడళ్ళ ఆరళ్ళు పడలేక... వారణాసి చేరుకుంది.

శతాబ్దాలుగా సుదూర తీరాల నుంచి ఆధ్యాత్మిక నగరాలకు చేరుకుంటూనే వున్నారు.... అనేకంటే దగ్గరుండి మరీ బలవంతంగా రైళ్ళెక్కించి చేతులు దులుపుకుంటున్నారు అనవచ్చు. ఇళ్ళల్లో వేధింపుల నుంచి ... పేదరికం నుంచి బైటపడొచ్చని.... ఆధ్యాత్మిక కేంద్రం కనక భక్తి గీతాలు ఆలపిస్తూ చివరి రోజులు గడిపేయొచ్చని ఇక్కడకు చేరుకునే వారి సంఖ్య ఎక్కువే.

కట్టుబాట్ల బందిఖానా

మూఢనమ్మకాలకేం కొదవ లేదు మన దేశంలో. నల్లపిల్లి ఎదురొచ్చినా... పగిలిన ఆద్దం చూసినా చెడు జరుగుతుందని చెప్పేవారు. ఒక వితంతు మహిళను ... పిల్లికన్నా హీనంగా... దుశ్శకునంగా భావించడంలో వింతేముంది?! ఐదోతనం కోల్పోయిన మహిళ... మతం విధించిన కట్టుబాట్ల కారణంగా.... ప్రాణం మినహా అన్నిటినీ చేజార్చుకుంటోంది. అన్ని ప్రాంతాల్లో... మరీ ముఖ్యంగా... ఉత్తరాది రాష్ట్రాలలో పూర్వం నుంచీ వితంతువులను దుశ్శకునంగా పరిగణిస్తున్నారు, వివాహం వంటి శుభకార్యాల్లో ఆఖరికి వారి నీడ కూడా సోకకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకుంటుంటారు. మనువు వీరికి విధించిన కట్టుబాట్లు అన్నీ ఇన్నీ కావు. మాంసాహారం, ఉప్పు, కారం, ఉల్లి, వెల్లుల్లి వంటి వాటికి దూరంగా చప్పిడి కూడు తినమన్నాడు. అదీ

రోజుకు ఒక్కపూటే. నేలమీద నిద్ర, నగల స్థానాన్ని రుద్రాక్షలు ఆక్రమిస్తే... సింధూరం బదులుగా విభూది వచ్చి చేరుతుంది, పూలు, రంగు వస్త్రాలకు ప్రతిగా తెల్లచీర చుట్టుకోవాల్సిందే. కోరికలు పెంచేటటువంటి వాటన్నిటికీ దూరంగా వుండాలి. మొత్తమ్మీద భర్తను కోల్పోయిన మహిళ అందంగా వుండకూడదన్నది

కృష్ణాదేవిది మరో ఘోర విషాదం. నేపాల్ కి చెందిన ఈమెకు తొమ్మిదేళ్ళకే 35 ఏళ్ళ వ్యక్తితో పెళ్ళయింది. పెళ్ళంటే ఏంటో అర్థమయ్యేనాటికే భర్త చనిపోయాడు. సరిగ్గా అప్పుడామెకు 18 సంవత్సరాలు, శివసాన్నిధ్యంలో తతిమ్మా జీవితం గడిపేందుకు వారణాసి చేరుకుని ఇరవయ్యేళ్ళకు పైనే అయ్యింది.

మనువు ధియరీ. ఆధునిక మనువులదీ అదే రూటనుకోండి.

దయనీయం....

అర్థిక స్తోమత అంతగా లేని వారే కాదు, ధనిక కుటుంబాలకు చెందినవారూ ఇక్కడ కనిపిస్తారు. వాస్తవానికి అగ్ర (బ్రాహ్మణ, వైశ్య) కులాలకు చెందిన వారే అధికం. కింది కులాల మహిళల సంఖ్య నామమాత్రమే (వారిలో పునర్వివాహానికి అభ్యంతరం లేదు) భర్తను మింగిన మృత్యువులుగా దుష్ట శకునంగా చిత్రించి బృందావన్ లోనో, వారణాసి లోనో విడిచిపెట్టడంతో అయినవారి బాధ్యత తీరిపోతుంది. తిండి తిప్పలు, భద్రత, ఆరోగ్యం దేనికి చేతిలో పైసా వుండదు.

సోండ్డికి (ఒడిషా) ఇప్పుడు ఎనభైఏళ్ళు. బాగా చిన్న వయసులోనే పెళ్ళి... పిల్లలు... ఒంటరితనం అన్నీ చవిచూసింది. భర్తపోయాక ముగ్గురు పిల్లలను సాకి పెద్ద చేసింది. పెళ్ళిళ్ళయ్యాక వారి నిరాదరణ, వేధింపులు భరించలేక బృందావన్ చేరుకుంది.

రాజకీయ నాయకులకూ తెలుసు. అయినా అన్నీ నిర్విఘ్నంగా అలా జరిగిపోతుంటాయంతే.

అంత్యక్రియలూ కరవే

జీవితంలో ఆఖరి ఘట్టమైన అంత్యక్రియలు గౌరవప్రదంగా వుండాలని కోరుకుంటారు ఎవరైనా.

వీరికి మాత్రం అది తీరని కోరికే. ప్రభుత్వ ఆశ్రమాల్లో నివసించే వితంతువులు చివరి శ్వాస వదిలితే... శవాలను ముక్కలు ముక్కలుగా నరికి గోనెసంచుల్లో కుక్కి సమీపానున్న నదుల్లో విడిచిపెట్టిన ఘటనలు కూడా వెల్లడైనాయంటే ఆశ్చర్యం వేస్తుంది. తోటి మహిళలు తమ దగ్గర వున్న పదో వరకో ఆశ్రమంలో స్వీపర్లకిస్తేనే ఆ మాత్రపుగౌరవమైనా దక్కుతుంది. లేదా వారిచ్చిన కొద్దిపాటి పైకంతో కొన్న కాసిని కట్టెలతో దహనం కాగా మిగిలిన శరీరాన్ని నదుల్లోకి తోసేస్తుంటారు. ఆఖరికి సుప్రీంకోర్టు రంగప్రవేశం చేసి స్థానిక అధికారులకు మొట్టికాయలు వేయడంతో... ఎలక్ట్రిక్ క్రిమేషన్ ఏర్పాట్లు చేసేందుకు పూనుకున్నారు.

చట్టాలున్నా ... లేనట్టే...

150 సంవత్సరాల కిందటే హిందూ వితంతు పునర్వివాహ చట్టం చేసినా ఆధునిక మనువులు దాన్ని అమలు కానివ్వకుండా మోకాళ్ళు అడ్డుపెడుతుంటారు. పురుషులకు వున్న వారసత్వ హక్కులన్నీ మహిళలకూ వున్నాయని హిందూ వారసత్వ చట్టం చెపుతున్నా అందుకోనివ్వరు. చదువు లేకపోవడంతో... తమ హక్కుల గురించి తెలిసే అవకాశమే లేదు. అసహాయులకు ఇన్ని చట్టాలున్నా.. కొన్ని గ్రామాల్లో ఊరి పెద్దల మాటే అసలు చట్టం. వారు చెప్పిందే వేదం. వీరి ప్రకారం భర్తపోయిన మహిళలకు ఎలాంటి ఆస్తి హక్కు వుండదు. అమ్ముకోవడానికి లేకపోయినా కనీసం దాని మీద వచ్చే ఆదాయమైనా అనుభవించేందుకు అనుమతించరు. ఒకవేళ ఆమెకు

పిల్లలుంటే... వారి చదువులకు, పెళ్ళిళ్ళకు అంత ఖర్చు చేశామనీ, ఇంత ఖర్చు అయిందనీ చెప్పి అస్తంతా లాగేసుకున్నా చేసేదేమీ వుండదు.

భరతవాక్యం పలకలేమా !

21వ శతాబ్దంలో వున్నాం. స్వతంత్ర పాలనలో వున్నాం. అభివృద్ధి చెందిన దేశాల జాబితాలో చేరనున్నాం. ఇంకా ఇలాంటి మూఢ విశ్వాసాల్లో పడి మగ్గిపోతున్నాం. వైధవ్యం ఆ మహిళల అన్ని హక్కులనూ, సంతోషాలనూ ఎందుకు హరిస్తుంది? చావూ బతుకూ కాని విచిత్ర స్థితిలోకి ఎందుకు నెట్టేస్తుంది? అయినవారందరికీ దూరంగా ఎక్కడో సజీవ శవాల్లా బతకమని ఎందుకు శాసిస్తుంది. అంటే... సమాజంలో వేళ్ళానుకున్న పితృస్వామిక భావజాల ఫలితమే ఇదంతా. ఆర్థిక, సాంఘిక పెత్తనమంతా మగవాడి చేతిలోనే వుండాలి. భర్తపోతే ఆస్తిని భార్యకు కాకుండా అతని తోబుట్టువులే సొంతం చేసుకుంటారు. అందుకు మతాన్ని అది చెప్పే ఆధ్యాత్మికతను, భక్తిని శక్తివంతమైన సాధనంగా వాడుకుంటున్నారు. అందులో భాగంగానే ఈ సమాజం భర్త పోయిన మహిళ రూపంలోను, ఆహార్యంలో మాత్రమే మార్పులు చేస్తోంది. అదే భార్య పోయిన భర్తకు ఎలాంటి నిబంధనలూ పెట్టకపోగా.... తిరిగి పెళ్ళి చేసుకొనే వెసులుబాటు కల్పించేసింది. అతనికో నీతి... ఆమెకో రీతి. ఈ ద్వంద్వనీతిని అందులోని దమన రీతిని అంతం చేయాల్సిన బాధ్యత సమాజంపైనే వుంది. కాశీకి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తూ ఈ దేశ సంస్కృతి గురించి రోజూ మాట్లాడే ప్రధాని వంటి వారు అందుకు

ఆశ్రమాల్లోనో, గుడి మెట్లమీదో, వీధుల్లోనో వుంటూ.. భజనలు చేసుకుంటూ, పూలదండలు అల్లుకుంటూ, ఆగర్భత్తీలు చేసుకుంటూ వదో వరకో సంపాదించుకుంటారు. ఆరు నుంచి ఎనిమిది గంటలసేపు అలయాల్లో భజనలు చేస్తే గుప్పెడు అన్నం.. 4 రూపాయలు చేతిలో పడతాయి. పండగ వేళ ఓ రూపాయి ఎక్కువగా. అందే అవకాశముంటుంది. భజనలు చేసే సత్తువ కూడా లేకపోతే కూర్చుని బిచ్చమెత్తుకోవాల్సిందే. అదీ సాధ్యం కానప్పుడు తోటి వారే దయతలచి తాము తినేదే పెడుతుంటారు. వయసులో వున్న వారు ఆ పూట తిండికోసం... లైంగిక వేధింపులనూ భరించాల్సిందే... మంచినీరు, మరగుదొడ్లు వంటి కనీస సౌకర్యాలూ కరవే. ఇక చూపు మందగించినా, క్షయ వంటి జబ్బులొచ్చినా, ఎముకలు పెళుసుబారి విరిగినా... వైద్యం చేయించే దిక్కే ఉండదు. వీరికోసం అంత్యోదయ, స్వాధార్ పథకాలున్నా. అందరికీ... సక్రమంగా... అందుతున్న దాఖలాలు లేవు. ఒకవేళ అందినా ఏ ఆరు నెలలకోసాలో ఆ పైకం చేతిలో పడుతుంటుంది. వీరి పేరు చెప్పుకుని డబ్బు కొట్టేసే రాబందుల్లాంటి దళారులకూ కొదవ లేదక్కడ.

నిస్సహాయంగా, నిరాధారంగా ఆశ్రమంలో చేరిన వితంతు మహిళలు కాస్త వయసులో ఉంటే ఎదురయ్యే సమస్యలు వేరు. ఆశ్రమ నిర్వహకులు 'ధనిక' యాత్రికులకు 'సేవలు' అందించడానికి పంపిస్తుంటారు. లేకపోతే ఆ ఆశ్రమాల్లో చోటుండదు. తిండి దొరకదు. మహిళలను వ్యభిచార కూపాలకు తోలడం కూడా జరిగిపోతుంటుంది. ఇవన్నీ అధికారులకు,

ఆరేళ్ళ బీనా బీహార్ వాసి. ఆమెను 32 ఏళ్ళతనికిచ్చి పెళ్ళి చేశారు బలవంతంగా. మూడేళ్ళపాటు భర్త ఆమెను నానా హింసలు పెట్టాడు. కొన్నేళ్ళకు అతను చనిపోవడంతో... బీనా వంటరైంది. మేజరయ్యాక భర్త ఆస్తిలో వాటా అడుగుతుందని ఆమెను బెనారస్ పంపించేసి అడ్డు తొలగించుకున్నారు.

ప్రత్యేక వ్యవస్థలే ఏర్పాటు చేయడం పెద్ద పని కాదు. కానీ మతతత్వ రాజకీయాలు అందుకు ఒప్పుకోవు. సరికదా వితంతువులు మరిన్ని ఆంక్షలతో మగ్గితేనే మోక్షమంటాయి. ఇలాంటి తరుణంలో మహిళా చైతన్యం, సమాజ సంస్కారం మీడియా ప్రచారం ద్వారానైనా పరిస్థితిని మార్చే ప్రయత్నం చాలా అవసరం. లేకపోతే గంగాతీరంలో గంగా భగీరథి సమానులుగా పిలవబడే ఈ వితంతువుల విషాదం అలా సాగుతూనే వుంటుంది.

వితంతువులకూ ఒక రోజు

జూన్ 23వ తేదీని ప్రపంచ వితంతువుల రోజుగా ప్రకటించింది ఐక్యరాజ్యసమితి (యు.ఎన్.ఓ). వాస్తవానికి లూంబా ఫౌండేషన్ ఈ రోజును 2005లో ప్రకటించినప్పటికీ... యుఎన్ఓ దాన్ని 2010లో గుర్తించి అధికారికంగా ప్రకటించింది. పేదరికంలో మగ్గుతున్న అన్యాయానికి గురవుతున్న వితంతువులు... వారి పిల్లల సమస్యను చర్చనీయాంశం చేయడానికే ఈ రోజు ఏర్పాటైంది. సరిహద్దులకు అతీతంగా అన్ని దేశాల్లోని

వితంతువుల జీవితాల్లోని కనిపించని కల్లోలాన్ని, వినిపించని విషాదాన్ని ప్రపంచం దృష్టికి తేవడం... కేవలం భర్తను కోల్పోయిన కారణంగా వారు ఎదుర్కొనే ఆర్థిక, సామాజిక, సాంస్కృతిక సమస్యలను వెలుగులోకి తేవడం... వాటి పరిష్కార దిశగా కృషి చేయడం ఈ రోజు ఏర్పాటు వెనక వున్న లక్ష్యం.

- ★ దేశంలో మూడు కోట్ల ముపై లక్షల మంది వితంతువులు ఉన్నారని గణాంకాలు చెబుతున్నాయి.
- ★ వితంతువుల్లో 50శాతం మంది యాభైఏళ్ళు పైబడినవారే.
- ★ దేశ జనాభాలో వారి వాటా 11 శాతం వరకు ఉంది.
- ★ ప్రతి నాలుగో ఇంట ఒక వితంతువు ఉన్నారు.
- ★ వారిలో చాలా మంది చిన్న వయసులోనే పెళ్ళిచై వితంతువులుగా మారినవారే.

వెండితెరపై విషాదగాథలు

మానవ జీవితంలో ఎన్నో పార్శ్వాలను తెరకెక్కిస్తుంటారు దర్శక నిర్మాతలు. వితంతువుల విషాదమూ వారికి కథా వస్తువైంది. 70, 80 లలో కన్నడ, తమిళ భాషల్లో ఈ తరహా చిత్రాలు సంచలనం కలిగించాయి. అవార్డులు కూడా పొందాయి. ఈ అంశంపై చాలా చిత్రాల్లోచ్చినా వాటిలో కొన్ని సినిమాలను తప్పక ప్రస్తావించుకోవాలి. ధారణ్ మండ్రయార్ 'వైట్ రెయిన్ బో', దీపా మెహతా 'వాటర్' వితంతువుల గాథలను, వారి వెనకున్న చీకటి కోణాన్ని ప్రపంచం ముందు ఆవిష్కరించారు. సినిమా తీసేటప్పుడే కాదు! విడుదలయ్యాక కూడా వివాదాలు, విమర్శలూ వచ్చాయి. 'వాటర్' చిత్రంలో లైంగిక దోపిడీకి గురైన యువ వితంతువు కళ్యాణి జీవితాన్ని బాల్య వితంతువు చుయిమా బాధామయ గాథను సజీవంగా కళ్ళకు కట్టింది దీప. భర్తపోయిన భార్యకు బలవంతంగా తెల్లచీర కట్టించినప్పటికీ వారి జీవితాల్లో రంగులు నింపాల్సిన అవసరముందని భావించిన ధారణ్ తన 'వైట్ రెయిన్ బో' చిత్రాన్ని రూపొందించాడు.

★

అశాంతి మొలిచింది

- ఆర్. దుర్గా ప్రసన్న

తరం - తరం

నిరంతరం

అసమానతల అంతరాలే

నీకూ - నాకూ మధ్య

అంటులేని అగాధాలే

కారణం

నేను - నువ్వు

స్త్రీ - పురుషులమట !

సృష్టిలో

పునః సృష్టికి మూలకాలమంట

మేధస్సులో

ఇరువురమూ సమానమేనంట

అని - నేనంటే

నేనే ఎక్కువ అంటుంది నీ అహం !

నేనేమి తక్కువ అంటుంది నా అభిమానం !!

యుద్ధం మొదలైంది భావనల్లో

వ్యక్తమైంది వాదోపవాదాల భాషలో

అతలాకుతలం అయింది మనోగతం

అల్లకల్లోలమైంది శాంతికపోతం

వర్షం వెలిస్తే చిగురులు వస్తాయి

యుద్ధం వెలిసినా ఆశాంతే మొలుస్తుంది

బీభత్సపు గాయాలు

మాయని మచ్చలై మిగులుతాయి !!

మహిళల భద్రత భ్రమయేనా?

- వి.ఎస్.

హిందూ సమాజం స్త్రీని అత్యంత ఉన్నత పీఠం మీద కూర్చోపెట్టింది. స్త్రీ ఆదిశక్తి అని, పరాశక్తి అని, శక్తి స్వరూపిణి అని ఘోషించింది. అందుకే దసరాకు దుర్గపూజ నవరాత్రులు నిర్వహిస్తారు. అదేకాక గౌరిపూజ శ్రావణమాసంలో మంగళవారంనాడు, రెండవ శుక్రవారంనాడు వరలక్ష్మీ వ్రతం లాంటివి మన మహిళలు చేస్తుంటారు. మనది పుణ్యభూమి, కర్మభూమి, ఆధ్యాత్మిక దేశం, వేదభూమి అనే మాటలు నేడూ వింటూనే వుంటాము. మాతృదేశం మీద ఉన్న భక్తితో రాయప్రోలువారు (వారిని కించపరచాలని పేర్కొనలేదు) 'వేదశాస్త్రము వెలసెనిచ్చట. ఆదికావ్యములమరె నిచ్చట బాదరాయణ పరమపురుషులకు పాదుసుమ్మిది చెల్లెలా!' అని రాశారు. కాని నేడు పరమ కిరాతకులకు ఆలవాలమై సమాజాన్ని ఆందోళనకు గురిచేస్తున్నది. ఉన్నత పీఠంమీద కూర్చోబెట్టి పీకలు తెగకోస్తున్నారు. చెల్లెండ్ర అధోగతిని కానకుండ దాటిపోయిన రాయప్రోలు వారు అదృష్టవంతులు.

లఖనవ్లో 6.2.2015న ఒక యువతి కిరాతకుల క్రూరత్వానికి బలయింది. ఆ యువతి న్యాయశాస్త్రం చదువుతున్న గౌరి అనే విద్యార్థిని. రోజూ వచ్చే సమయానికి ఇంటికి రాని కూతురు కొఱకు తండ్రి శిశిర్ శ్రీవాత్సవ కలత చెందారు. రాత్రయినా కూతురు రానందున రిపోర్టు చేయటానికి పోలీస్ స్టేషన్ కు వెళ్ళాడు. అక్కడ ఆయనకు చేదు అనుభవం, అవమానం ఎదురయింది. పోలీసులు శ్రీవాత్సవకు రిపోర్టు రికార్డు చేసుకొనటానికి బదులుగా ఎవడితోనో లేచిపోయి వుంటుందని జవాబు చెప్పారు. పాపం! ఆ తండ్రి అవమాన భారంతో ఇంటికి తిరిగొచ్చాడు.

తెల్లవారి గౌరి కబేళాలో (జంతువధశాల, మాంసం కొరకు గొట్టెలను, మేకలు మొదలగు వాటిని చంపేచోటు)

మాంసం ముక్కలలాగ నరకబడి గోనెనంచులో వడవేయబడింది. ఆ కిరాతకులు ఆమెను చిత్ర హింసలు పెట్టి కరెంటు రంపంతో ఒకసారి కాళ్ళను నరికి, మరోసారి చేతులను, వేళ్ళను, ఇంకొకసారి తలను ఖండించారు. ముందే తలను నరికితే గౌరి పడే నరకయాతనను చూచి ఆనందించే అవకాశముండదని, ఆమె శరీర భాగాలను ఒక్కొక్కటిగా కరెంట్ రంపంతో కోసి ఆమె అనుభవించే నరకయాతనను చూచి ఆనందించి చివరకు తలను కోసేసారు. ఆ క్రూర కిరాతకులను ఏ క్రూరమృగంతో పోల్చినా అవి 'భీ' మనిషివయివుండి మమ్ము ఆ కిరాతకులతో పోలుస్తావా? మేము తల ఎత్తుకు తిరగగలమా? ఆ పోలిక మాకు అవమానం అంటాయేమో! ఎందుకంటే, ఆకలి వేసినప్పుడు మాత్రమే క్రూరమృగాలు వేటాడి తమకు కావలసిన ప్రాణులను చంపి ఆకలి తీర్చుకుంటాయి. అది ప్రకృతి ధర్మం. ఖండించబడిన గౌరి శరీర భాగాలకు పోస్టుమార్టం జరిగింది. డాక్టర్లు అత్యాచారం జరిగినట్లు నిర్ధారించలేదు. ఎందుకు ఆ కసాయి మూకలు ఆమె విలవిలలాడుతున్నా గాని కనికరం లేకుండ ఖండఖండాలుగా నరికారో తేలవలసి వుంది. రామాయణ, మహాభారత కాలంలో మహిళలు ఎదుర్కొన్న సమస్యలనే నేటి క్షిపణుల కాలంలోను భారత మహిళలు ఎదుర్కొంటున్నారు. రామాయణ, మహాభారత కాలంలో సీత అపహరణకు గురయింది. అపహరించిన రావణుడు ఆమెను ఏ విధంగానూ వేధించలేదు. వివాహానికి ఆమె అంగీకారం కోసం వేచి చూచాడు.

నేడు నెలల పసిపిల్లలు, పది, పన్నెండేళ్ళ బాలికలు అత్యాచారానికి గురవుతున్నారు. యువతులు వేశ్యాగృహాల మురికి గుంటలలోనికి అమ్ముడు పోతున్నారు. విదేశాలకు ఎగుమతి చేయబడుతున్నారు. మహాభారత కాలంలో ధర్మరాజు భార్య ద్రౌపదిని తన ఆస్తిలో

భాగంగా భావించి జూదంలో ఫణంగా పెట్టాడు. నేడు కొంతమంది ప్రబుద్ధులు భార్య శీలాన్ని శంకించి ఆమెను వివస్త్రను చేసి నగ్నంగా ఊరంతా తిప్పుతున్నారు. కాలాన్ని మనం వెనక్కు తీసుకెళుతున్నామా? అన్న సందేహం కలుగుతున్నది ఇవన్నీ చూస్తూ ఉంటే.

గౌరి కబేళాలో (జంతువధశాల, మాంసం కొరకు గొట్టెలను, మేకలు మొదలగు వాటిని చంపేచోటు) మాంసం ముక్కలలాగ నరకబడి గోనెనంచులో పడవేయబడింది. ఆ కిరాతకులు ఆమెను చిత్ర హింసలు పెట్టి కరెంటు రంపంతో ఒకసారి కాళ్ళను నరికి, మరోసారి చేతులను, వేళ్ళను, ఇంకొకసారి తలను ఖండించారు. ముందే తలను నరికితే గౌరి పడే నరకయాతనను చూచి ఆనందించే అవకాశముండదని, ఆమె శరీర భాగాలను ఒక్కొక్కటిగా కరెంట్ రంపంతో కోసి ఆమె అనుభవించే నరకయాతనను చూచి ఆనందించి చివరకు తలను కోసేసారు.

రేపిస్టు ద షేమ్

నర్మద (నది) బచావ్ ఉద్యమకారిణి మేధా పాట్కర్. అంతేకాదు ఆదివాసీల ఆత్మీయబంధువు. గుజరాత్ లో మత కలహాలు చెలరేగినపుడు మత వివక్షతను ఎదిరించి, లౌకికవాద పోరాటాలు నిర్వహించిన యోధురాలు షబ్బుంహామ్మి. వారి వలె మన హైదరాబాద్ లో సునీతకృష్ణన్ సంఘసేవిక, ప్రజ్వల హోమ్ అధినేత. ఒకరోజు ఆమెకు నెట్ వర్కింగ్ సైట్ లో పోస్టు చేసిన రెండు వీడియోలు వచ్చినవి. ఒక వీడియో 8నిమిషాల నిడివి ఉన్నది, రెండవది 5నిమిషాల నిడివి గల్గి వున్నది. వాటిని సునీత చూచి నిశ్చేష్టురాలయింది. ఆమె రక్తం సలసల కాగింది. ఆ వీడియోలో ఇరువురు యువతులను, యువ కిరాతకులు

రేప్ చేస్తున్న దృశ్యాలు చిత్రీకరించబడినవి. వెంటనే సునీత కృష్ణన్ బాధితుల ముఖాలు కనబడకుండా బ్లర్ చేసింది. కేవలం అత్యాచార దుండగుల ముఖాలు మాత్రమే కనిపించేలాగ చేసి, వీళ్ళను గుర్తుపట్టండని వాటిని యూట్యూబ్ లోను, ఫేస్ బుక్ లోను అప్ లోడ్ చేసింది. వారి ఆచూకీ తెలిసినవారెవరైనా సమాచారం ఇవ్వవలసిందని మెయిల్ ఐడీని ఇచ్చింది. వీడియోలు వాట్సప్, ఫేస్ బుక్ ల ద్వారా బాగా ప్రచారం జరిగింది. సైబర్ క్రైం పోలీసులు యూట్యూబ్ నుంచి తొలగించారు. ఇలాంటి చర్యలకు జాతి మొత్తం సిగ్గుపడాలని, ఆ నీచులను పట్టుకోవడానికి చూచినవారంత సహకరించాలని విజ్ఞప్తి చేసింది. ఏ కొంచెం ఆధారం దొరికినా suneetha2002@yahoo.com కు సమాచారం తెలిపి సాయపడమని కోరింది. అదేరోజు 'రేపిస్టు దషీమ్' ప్రారంభించింది.

ఇంతవరకు ఎవరూ అత్యాచారులను గుర్తుపట్టుకునేలాగ వాళ్ళ ముఖాలను ప్రజలకు చూపించే పనిని చేయలేదు. సునీతాకృష్ణన్ ఆ పనికి శ్రీకారం చుట్టింది. ఆ ఘనత ఆమెకే దక్కుతుంది. అంతేగాదు, ఆ పనిని ప్రారంభించిన ఆద్యురాలు కూడా సునీతాకృష్ణనే.

వచ్చిన వీడియోలను పోలీసులకు అప్పగించకుండా చట్టాన్ని మీ చేతుల్లోనికి ఎందుకు తీసుకున్నారన్న ప్రశ్నకు ఆమె ఈ విధంగా సమాధానం చెప్పింది. నేను చట్టాన్ని చేతుల్లోకి తీసుకోలేదు. ఆ దుర్మార్గుల వీడియోలు పోలీసులకిస్తే ప్రజలకు చూపించే అవకాశం లేదు. లక్షమంది వరకు చూసివుంటారు. చూసినవారెవరైనా వాళ్ళను గుర్తుపట్టాలి. మంచివని చేసారని అభినందనలు తెలిపారు. కానీ ఒక్కరంటే ఒక్కరు కూడా మేము వారిని పట్టుకునే ప్రయత్నం చేస్తామని చెప్పలేదు. నాకు చాలా

బాధ కలిగింది. ఇది పోలీసుల పని మాత్రమే కాదు. నాది,మీది, సమాజంలోని ప్రతి ఒక్కరి పని, బాధ్యత. వీడియోలు చూచిన రోజునే నేను 'రేపిస్ట్ ద షీమ్' ప్రారంభించాను. ఆ రోజు రాత్రి 5.2.2015న పాతబస్తీలో దుండగులు నా కారు అద్దాలను వగులగొట్టారు. ఇబ్బందులు, ప్రమాదాలు వుంటాయని నాకు తెలుసు. అయినా నా ప్రాణం పోయినా సరే తలపెట్టిన పని నుంచి తప్పుకొనేది లేదు. ఆ ఘటనలు తెలుగు ప్రాంతాలలో జరుగలేదు. అందులో ఒక వీడియోలో ఢిల్లీ, యుపి ప్రాంతాలలో మాట్లాడే భాష యాసతో ఉన్నట్లు అర్థమయింది. రెండవదానిలో ఒరిస్సా, బీహార్ ప్రాంతాలలో మాట్లాడే భాషలో వాళ్ళు సంభాషించుకున్నారు. 9.2.15న ఢిల్లీ వెళదామనుకుంటున్నా, నాతోపాటే వాటిని తీసికెళ్ళి కేంద్ర హోమ్ శాఖా మంత్రికి అందచేస్తాను" అని చెప్పింది.

★

(20 వ పేజీ తరువాయి)

కల్పించే విధంగా చట్టపరమయిన సౌకర్యం కల్పించాలి.

ఒకే తప్పుకు రెండు రకాల న్యాయమా?

ఒకే తప్పుకు స్త్రీకి ఒక న్యాయం, పురుషుడికి ఒక న్యాయం వుండకూడదు. ఒక స్త్రీ, ఒక పురుషుడు కలిసి తప్పుచేస్తే, నేనే ఆ తప్పుకు కారణమని మగవాడు గర్వంతో చెప్పుకొని తిరిగే సమాజం మనది. ఎలాగంటే యుద్ధంలో శత్రుసైనికుడిని చంపానని గర్వంగా మన సైనికుడు చెప్పుకునే విధంగా, ఎంతమంది ఆడవాళ్ళతో అక్రమ సంబంధాలు పెట్టుకుంటే అంతగొప్పగా అనేక మంది శత్రు సైనికుల్ని చంపిన వీర సిపాయిలాగా గర్వంగా చెప్పుకుంటాడు. అదే స్త్రీ అయితే పరిస్థితి దానికి భిన్నంగా వుంటుంది. పురుషుడితో సంబంధం వివాహం దాక వెళ్ళక విఫలమయితే ఈ సమాజం వేసే శిక్ష చాలా దారుణంగా వుంటుంది. పురుషుడ్ని ఏమీ అనని ఈ పితృస్వామ్య సమాజం స్త్రీని నీచాతి నీచంగా అవమానిస్తుంది. ఆ స్త్రీ జీవితం నిత్యం నరకంగా మారుతుంది, స్త్రీని

తప్పుని ఖండించే ఆ సమాజం అందుకు కారణమయిన పురుషుణ్ణి కూడా ఖండించాలి. ఆ స్త్రీలపై పురుషులు దుష్ప్రచారం చేయకుండా నిరోధించ గలగాలి. జరిగిన తప్పుకు పురుషుడి బాధ్యతను అంగీకరించే విధంగా, దానిని సరిచేయగలిగే విధంగా ప్రగతిశీల సమాజం వ్యవహరించ గలగాలి.

యువతను పక్కదారి పట్టిస్తున్న సినిమాలు, టీవిలు, ఇంటర్నెట్ లు :

స్త్రీని వినిమయ వస్త్రవుగా, కామకేంద్రంగా మాత్రమే చూపిస్తున్న సినిమాలు, టీవిలు స్త్రీలపై జరిగే హింసకు బాధ్యత వహించాలి. పాత సినిమాలలో స్త్రీలని "ఒసే, అసే" అని మగవాళ్ళు పిలవటం వుండదు. ఇటీవల కాలంలో సినిమాలలో స్త్రీలని ఆ రకంగా సంబోధించడం బాగా పెరిగింది. ఒక వ్యక్తిగా స్త్రీని గౌరవించి సంభాషణలు రాయడం చేతకాని వారందరూ రచయితలై సమాజం నెత్తిన కూర్చుంటున్నారు. తెలుగు సినిమాలలో పదే పదే చూపిస్తున్న అత్యాచార

దృశ్యాలు, బట్టలు సరిగా లేని హీరోయిన్ల డాన్సులు సమాజం మీద ఎంత విషాన్ని కక్కుతున్నాయో, యువతను ఎంత పక్కదారి పట్టిస్తున్నాయో చెప్పలేం. విద్యార్థినీ, విద్యార్థులకు తరగతి గదిలో శృంగార పాఠాలు నేర్పే ఉపాధ్యాయినీ, ఉపాధ్యాయులు, 16 సం||ల యువకుడికి సెక్స్ పాఠాలు నేర్పే ఆంటీలు అలాంటి అన్నిటిని నిర్లక్ష్యంగా జనానికి చూపిస్తున్న సినిమాలు, టీవిలు, యూట్యూబ్ లు, ఇంటర్నెట్ లు వీటన్నిటిపై నియంత్రణలు విధించే విధంగా ప్రగతిశీల, ప్రజాస్వామ్య ఉద్యమాలు రావాలి.

పైన చెప్పిన అనేక విషయాలలో తప్పుడు భావజాలము, చెడ్డ సంస్కృతి సమాజాన్ని ప్రక్కదారి పట్టించి నేరస్థుల్ని తయారుచేస్తున్నాయి. కనుక సమాజంలో వున్న చెడు సంస్కృతి, చెడు భావజాలాల్ని మార్చుకుండా వ్యక్తులకు శిక్షలు ఒక్కటే పరిష్కారం కాదు. చెడ్డ భావజాలం ఆధిపత్యంలో వున్నంత వరకు నేరస్థులు పుడుతూనే వుంటారు.

★

బాల కార్మిక వ్యవస్థ - నిర్మూలనకు ఉన్న చట్టాలు

- ఆర్.దుర్గా ప్రసన్న, అడ్వకేట్

ఆది నుండి వ్యవసాయ ప్రధానమైన మనదేశంలో కుటుంబంలోని స్త్రీ పురుషులు పిల్లలూ అంతా కలిసి మెలసి పని పాటా చేసుకుంటూ ఆనందంగా గడిపేవారని మనకు తెలిసిందే. అయితే ఆర్థిక వ్యవస్థ మెరుగుపడడానికి లేదా ఆర్థిక తోడ్పాటు కొరకు చిన్నపిల్లలు రోజులో కొంత సమయం గానీ లేదా మొత్తం సమయాన్ని గానీ వెచ్చించడం లేదా వేతనం కొరకు పని చేసే పిల్లలను బాలకార్మికులు అంటారు. మనదేశంలో చిన్నపిల్లలను వ్యవసాయ రంగంలో వశువులను వేపడానికి నియమించేవారు. అంతేకాదు వెట్టి కార్మికులుగా వారు నియమించబడేవారు.

బాలకార్మికులను అనేక దేశాల్లో అనేక రకాలుగా ఉపయోగించుకుంటున్నారు. చిన్న పిల్లలతో తేలికపాటి పనులు చేయించుకునే దశను దాటి వారికి మహిళలతో సమాన వేతనం ఇస్తూ (స్త్రీలకు పురుషులతో సమాన వేతనం ఉండదు) వారిని రోజంతా పెద్దవారితో సమానమైన పనిగంటలు నిర్ణయించుతున్నారు. ఫ్యాక్టరీలలో ప్రమాదకర పరిస్థితులలో వారి చేత పనులు చేయిస్తూ ఉండేవారు.

కాలక్రమేణా పారిశ్రామిక విప్లవం సందర్భంగా శ్రమకు పరిస్థితుల్లో మార్పులు (హక్కులు) వచ్చాయి. బాలలందరికీ విద్య, ఆహారం, ఆరోగ్యం హక్కులుగా గుర్తించడం జరిగింది.

భారత రాజ్యాంగంలోని 24వ

అధికరణం ప్రకారం 14 సం॥ లోపు వయస్సుగల పిల్లలను ఫ్యాక్టరీలు, మైన్స్ (గనులు) లాంటి ప్రదేశాల్లోనే కాక, ప్రమాదకరమైన పనుల్లోకి పిల్లలను తీసుకుని ఆ పనులను వారితో చేయించరాదు. సరియైన విద్య అందుబాటులో లేకపోవడం, ఆర్థిక అసమానతలు, బీదరికం కారణంగా అనేకమంది బడి ఈడు పిల్లలు అనేక ప్రమాదకరమైన పనులు అనారోగ్య వాతావరణంలో పనిచేసి డబ్బు సంపాదిస్తున్నారు. కుటుంబానికి ఆర్థికంగా బాసటగా నిలుస్తున్నారు. భారతదేశ రాజ్యాంగం ప్రకారం 24వ అధికరణంలో బాలకార్మిక వ్యవస్థను నిషేదించింది. అంతేకాదు కాలానుగుణంగా అనేక చట్టాలను కూడా అమలుచేసింది. ఈ చట్టాలవల్ల బాలలకు విద్య హక్కుగా మారటమే కాక చట్టవ్యతిరేకంగా వారిని పనిలోకి తీసుకున్న యాజమాన్యంపై క్రిమినల్ చర్యలు తీసుకోవడానికి వీలు కలిగింది.

1. The Factories Act 1948. ఫ్యాక్టరీల చట్టం 1948
2. The Mines Act 1952. గనుల చట్టం 1952
3. The child Labour (prohibition and Regulation) Act of 1986. బాల కార్మిక నిరోధక చట్టం 2000
4. The Right of children to free and Compulsory Education Act 2009. బాలలకు నిర్బంధ ఉచిత విద్యను పొందే చట్టం 2009.

చట్టాలన్నీ పిల్లల యొక్క మానసిక, శారీరక ఎదుగుదలని నిరోధించే పనులనుండి వారికి విముక్తి కల్గించటమే కాక బాలల యొక్క విద్యావకాశాలను మెరుగు పరచటమే చట్టాల యొక్క ముఖ్యద్దేశం. వీటిలో ముఖ్యమైనదిగా

1986లో అమల్లోకి వచ్చిన (child labour Prohibition and Regulation Act) బాలకార్మిక వ్యవస్థ నిర్మూలన మరియు క్రమబద్ధీకరణ చట్టంగా చెప్పుకోవచ్చును. ఈ చట్టం భారతదేశానికంతటికీ వర్తిస్తుంది.

ఈ చట్టంలో బాలలు అంటే 14సం॥ వయస్సులోపు వారని నిర్ణయించడం జరిగింది. part - A ప్రకారం కొన్ని పనులు బాలలు చేయకూడనివి/ చేయించకూడనివిగా part - B Schedule ప్రకారం ఎటువంటి పనిప్రదేశాల్లో బాలలను అనుమతించకూడదని స్పష్టంగా వివరించడం జరిగింది.

పార్ట్ ఎ షెడ్యూల్డ్ ప్రకారం :

1. ప్రయాణీకులను గానీ సరకులను గానీ రైల్వేలో తరలించే పనులు చేయరాదు.
2. రైల్వే పరిసరాలలో రైలులో బొగ్గు వేయడం, బూడిదను తొలగించడం లాంటివి
3. క్యాటరింగ్ చేయడం, ప్లాట్ ఫామ్ మీదగానీ కదులుతున్న రైలులో గానీ ఆహార పానీయాలు, ఇతర పదార్థాలను అమ్మడం.
4. భవన నిర్మాణ రంగంలో పనిచేయడం.
5. ఆటో మొబైల్ వర్క్ షాపులలో పని చేయడం.
6. Handloom Powerloom పరిశ్రమలలోనూ
7. భూగర్భ సంబంధమైన గనులు Underground and Under Water
8. ప్లాస్టిక్ యూనిట్స్, గాజుల పరిశ్రమల్లోనూ బాలలతో పని చేయించడం నిషేదించాలి.

బాలురకు ప్రమాదకరమైనవి గుర్తించి నిషేదించడం జరిగింది. అంతేకాక చట్టం చేసిన నాటికి పిల్లలు ఎక్కువగా పనిచేసే పనులు.

1. బీడీలు, చుట్టలు తయారు చేయడం.

2. కార్పెట్ నేత పని.
3. సిమెంట్ తయారీ మరియు సంచలలో నింపడం.
4. వస్త్రాలమీద అద్దకం, నేతపని
5. అగ్గిపెట్టెల తయారీ మాత్రమే కాక టపాసులు మందుగుండు సామగ్రి తయారీ.
6. Mica cutting and Splitting
7. Shellac (ఒక విధమైన Painting works కి వాడే రసాయనాలు)
8. సబ్బుల తయారీ
9. తోలు పరిశ్రమ
10. ఉన్ని శుభ్రపరచుట
11. Building and construction industry Labour
12. పలకల తయారీ మరియు ప్యాకింగ్.

అనేకంగా 50 రకాల పరిశ్రమలలో పిల్లలు పనిచేయడం నిషేధించడం జరిగింది.

Sec 7 ప్రకారం ఒకరోజులో పిల్లలు నాలుగు నుండి నాలుగున్నర పనిగంటలను మాత్రమే అనుమతిస్తారు. (ప్రమాదకరం కానీ పనులను) అంతకంటే ఎక్కువ సమయం పని చేయించరాదు. ఈ పనిగంటలు కూడా ఉదయం 8 గంటల నుండి సాయంత్రం 7 గంటల తరువాత నుండి ఉదయ 8 గంటల లోపు పని చేయించరాదు.

Sec 7 ప్రకారం వారానికి ఒకరోజు ఖచ్చితంగా సెలవు దినం ఉండాలి. పిల్లల వయస్సు నిర్ధారణలో యాజమాన్యానికి వర్క్ ఇన్ స్పెక్టర్ కి విభేదం కలిగినపుడు ప్రభుత్వ జిల్లా వైద్యాధికారి నుండి వయస్సు నిర్ధారణ పత్రాన్ని పొందవలసి వుంటుంది.

యాజమాన్యం విధిగా పిల్లలనుగానీ పనిలోకి పెట్టుకున్నట్లయితే వారి యొక్క పని- పనికి సంబంధించిన వివరాలను నమోదు చేయాలి. ఆ రిజిస్టరును అందుబాటులో వుంచాలి. ప్రతి యాజమాన్యం ఆ సంస్థలో పనిచేసే పిల్లల వివరాలు, వారు చేసే పనులు తదితరాలను బోర్డు ద్వారా ప్రదర్శించాలి. లేనపుడు సెక్షన్ 3 ప్రకారం యాజమాన్యం 3 నుండి 2

నెలలు జైలు శిక్షను అపరాధ రుసుమును భరించాల్సి ఉంటుంది.

ఈ చట్టాన్ని యాజమాన్యం అతిక్రమించినపుడు దేశంలోని ఏ పౌరుడు అయినా ప్రశ్నించవచ్చును. న్యాయ విచారణను కోరుతూ న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించ వచ్చును. అలాగే ఏ పోలీసు అధికారి గానీ, చట్టప్రకారం నియమించ బడిన ఇన్ స్పెక్టర్ గానీ యాజమాన్యంపై ఫిర్యాదు చేయవచ్చును.

బాలకార్మిక వ్యవస్థ నిర్మూలనకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా కఠినంగా వ్యవహరిస్తుందని చెప్పవచ్చును. ఎప్పటికప్పుడు పర్యవేక్షణ, నియంత్రణా చర్యల్లో భాగంగా - 14 సం॥లోపు పిల్లలతో ఫ్యాక్టరీలు, యంత్రాల మధ్య, ఎత్తైన ప్రదేశాల్లో పనిచేయించినట్లయితే వారిపై రూ॥ 20,000 అపరాధ రుసుము విధించి కేసులు వేస్తున్నారు. అంతేకాదు ప్రమాదరహితమైన పనులు చేసే బాల కార్మికులకు కనీస వేతనం చట్టం అమలు జరిగేలా చర్యలు చేపట్టాలనీ నిబంధనలు విధించడం జరిగింది. కిరాణా షాపుల్లో, హోటల్లలో, మెకానిక్ పనులలో చేర్చిస్తే యాజమానులపై అపరాధ రుసుం విధించి కేసులు వేయడమేకాక ఆ బాలలను బడిలో చేర్పించడానికి సహకరించాలి.

చట్టాలు- వాటి పనితీరు అమలు ఇవన్నీ ఒక ఎత్తు అయితే బాలకార్మిక వ్యవస్థ నిర్మూలనకు చట్టాలు ఒక్కటే సరిపోవన్నది నిర్వివాదమైన అంశం. అనేక దేశాల్లో కూడా మనదేశంలో లాగానే పేదకుటుంబాలు వారి మనుగడ కోసం బాలకార్మికులపైనే ఆధారపడుతున్నాయి. అనేక రకాలైన వ్యక్తిగత సమస్యల్లో, పరిస్థితులలోనూ బాలకార్మికులే వారికి ఆదాయాన్ని సంపాదించి పెడుతున్నారు. వ్యవసాయ ప్రధానమైన మనదేశంలో కూడా పాలేర్లుగా పనిచేసే బాలల వెట్టి చాకిరి మనకందరకూ తెలిసిందే. సాంకేతికంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న ఈ దశలోకూడా పిల్లలు వ్యవసాయ ఉపాధిరంగాల్లోనే కాక పట్టణ

భారత రాజ్యాంగంలోని 24వ అధికరణం ప్రకారం 14 సం॥లోపు వయస్సుగల పిల్లలను ఫ్యాక్టరీలు, మైన్స్ (గనులు) లాంటి ప్రదేశాల్లోనే కాక, ప్రమాదకరమైన పనుల్లోకి పిల్లలను తీసుకుని ఆ పనులను వారితో చేయించరాదు. సరియైన విద్య అందుబాటులో లేకపోవడం, ఆర్థిక అసమానతలు, బీదరికం కారణంగా అనేకమంది బడిఈడు పిల్లలు అనేక ప్రమాదకరమైన పనులు అనారోగ్య వాతావరణంలో పనిచేసి డబ్బు సంపాదిస్తున్నారు. కుటుంబానికి ఆర్థికంగా బాసటగా నిలుస్తున్నారు. భారతదేశం రాజ్యాంగం ప్రకారం 24వ అధికరణంలో బాలకార్మిక వ్యవస్థను నిషేధించింది.

అనధికార రంగంలో ముఖ్యంగా ఇంటిపనుల్లో బాలకార్మికులను అనేక విధాలుగా ఉపయోగించుకుంటున్నారు. బానిసత్వం, నిర్బంధ పరిస్థితులు లేనప్పటికీ అనేక మంది బాలలు అదే విధమైన పనులు చేసి కుటుంబాలకు ఆదాయాన్ని సమకూరుస్తున్నారు. 2009వ సం॥లో The right of children to free and compulsory education act ని అమలులోకి తెచ్చారు. అంటే ఉచిత నిర్బంధ విద్య అన్నమాట. ప్రైవేటు పాఠశాలలో 25% సీట్లు వీరికి కేటాయించాలి.

ఉన్న పళంగా బాలకార్మికులందరినీ తీసుకువచ్చి నిర్బంధ విద్యకోసం బడిలో చేర్పించడం అంత నులువుకాదు. బాలకార్మికులను వారు చేసే ప్రమాదకరమైన పనులనుంచి తప్పించి, విద్యయొక్క ప్రాధాన్యాన్ని వివరించడమే కాక, పిల్లలకూ వారి తల్లిదండ్రులకు కూడా విద్య పట్ల సుముఖత కలిగించాలి. పిల్లల యొక్క మానసిక, శారీరక దారుణ్యాన్ని పెంచే చక్కని వాతావరణం సమాజంలో కల్పించగలగాలి. బడి ఈడు పిల్లలందరికీ ఒకే రకమైన విద్యావిధానం అమలులో ఉండాలి. ఏ పనినైనా సుశువుగా చేయగలిగే ఆలోచన చాకచక్యం నేర్పించగలగాలి. ఏది ఏమైనా పిల్లల శ్రమను దోచుకునే బాలకార్మిక వ్యవస్థను నిర్మూలించవలసిన ఆవశ్యకతను ప్రపంచం అంతా గుర్తించినదని చెప్పక తప్పదు. మనదేశంలోనూ రాష్ట్రంలోనూ కూడా పటిష్టమైన చర్యలు తీసుకుంటున్నారు.

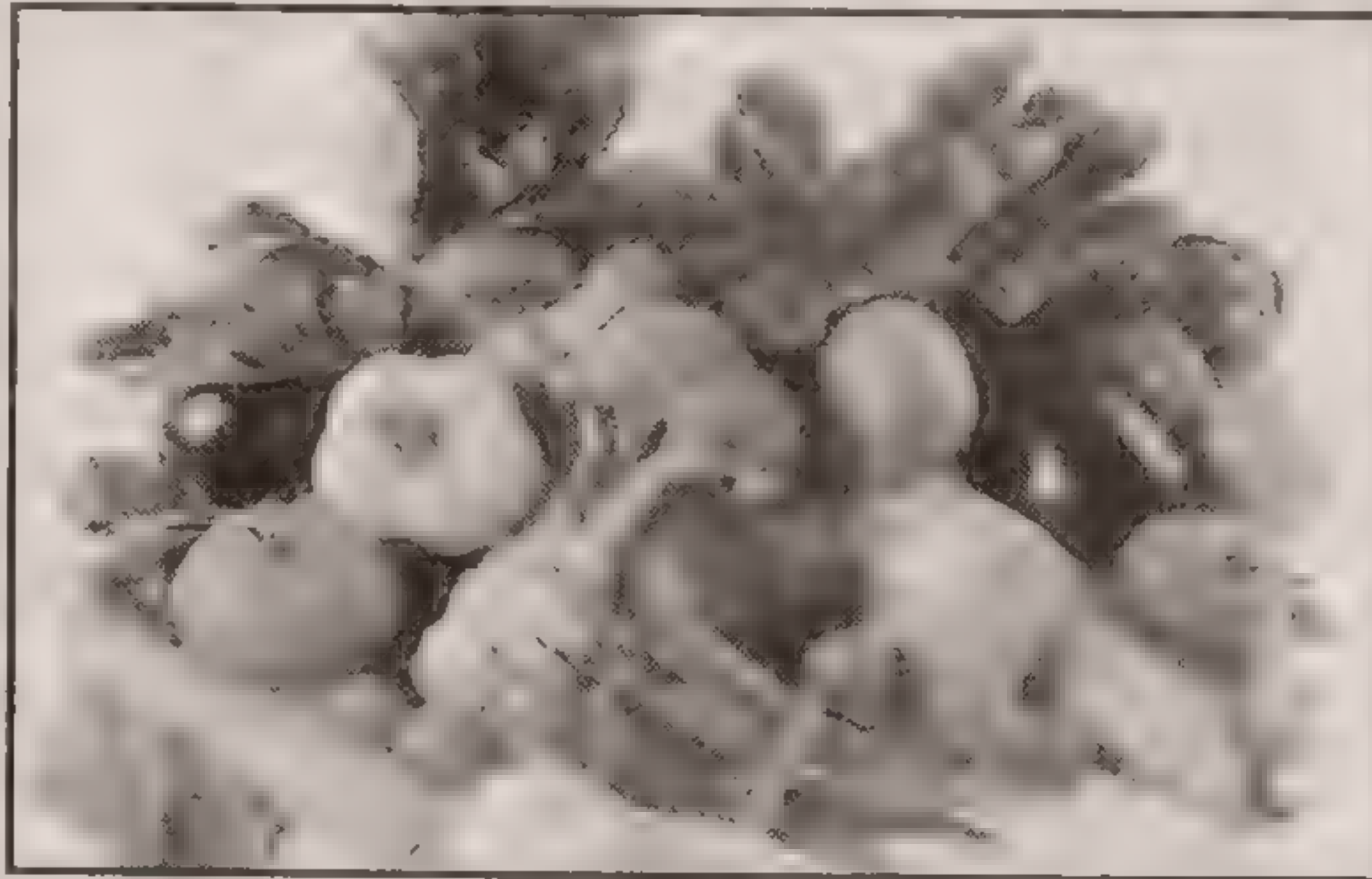
కల్తీ లేని ఆహారం సాధ్యమే!

- డా॥ ఎం. రమాదేవి

కూరగాయలు, ఆకుకూరలు, పండ్లు ఇవి మన రోజువారీ జీవితంలో భాగం. ఇవి లేనిదే వంటిల్లుకు సంపూర్ణత్వం రాదు. ఆరోగ్యానికి మంచిదని మనం తినే ఈ వదార్దాలే మనల్ని రోగాలపాలు చేస్తున్నాయంటే నమ్ముతారా? వీటి సాగు పురుగుల మందులు లేనిదే జరగని పరిస్థితి. అవసరానికి మించి పురుగుల మందులను వాడటం వల్ల ఒకవైపు భూమిని దెబ్బతీయటంతోపాటు, మరోవైపు కూరగాయల సహజ లక్షణాలు పోయి ప్రజల ఆరోగ్యానికి ముప్పు ఏర్పడుతోంది. ఆహారవదార్దాలలో రసాయనాలు ఏ స్థాయిలో వున్నాయన్న అంశంపై కేంద్ర వ్యవసాయ శాఖ నిపుణులు పరిశోధన చేసి నివేదికను అందించారు. అన్నిరకాల కూరగాయలు, ఆకుకూరలు, పండ్లు, పాలు లాంటి వదార్దాల నమూనాలను పరిశీలించి వివరాలతో నివేదిక విడుదల చేశారు. వీటిలో రసాయనాల స్థాయి యూరోపియన్ యూనియన్ ప్రమాణాలతో పోలిస్తే 750 రెట్లు ఎక్కువగా వుందని తేలింది. ఇవేకాదు మనం తినే అన్నం, ఆకుకూరలు, పప్పులు, నూనె, కారంలో కూడా పురుగుమందుల ప్రభావం ఎక్కువగా ఉందని గుర్తించారు. చీడ పీడల నుండి పంటలను కాపాడు కోవటం కోసం రైతులు పురుగుమందులను వాడుతున్నారు. అయితే అవి శాస్త్రీయ పద్ధతుల్లో కాకుండా అవసరానికి మించి వాడుతున్నారు. కొంతమందైతే పంటలను మార్కెట్కు తొందరగా పంపించడానికి కూడా అతిగా కృత్రిమ పద్ధతులను వాడుతున్నారు. కూరగాయలను, పండ్లను మార్కెట్కు తెచ్చిన తర్వాత రసాయనాలతో నిలువ వుంచడం చేస్తున్నారు. వంగలాంటివి తీసుకుంటే ఎకరానికి ఒక పంటకాలంలో కనీసం 30 లేదా 40 సార్లు రసాయనిక పురుగు మందులు చల్లుతున్న పరిస్థితి.

తల్లిపాలల్లో పురుగుమందుల అవశేషాలు :

దేశవ్యాపితంగా చేసిన అనేక పరిశోధనల్లో తల్లిపాలలో కూడా పురుగుమందుల అవశేషాలను గుర్తించారు. మనం రోజువారీ వాడే పాలపరిస్థితి కూడా ఇంతే. పాలు రోగనిరోధక శక్తిని పెంచుతాయన్నది పాత మాట. ఇప్పుడు మనం త్రాగే పాలు అనేక రోగాలకు కారణమవుతున్నాయి. అంతేకాదు తెల్లనివన్నీ పాలు కాదు అనే సామెత ఇప్పుడు నిజమౌతోంది. సరియైన పర్యవేక్షణ, నిఘా లేకపోవడంతో మనకు తెలియకుండానే కల్తీ పాలు మన ఇంటికి వచ్చేస్తున్నాయి. వాటినే

ఆరోగ్యం కోసం మన పిల్లలతో తాగిస్తున్నాము. దేశంలో ఇప్పుడు కల్తీపాల మురాలు ఎక్కువయ్యాయి. పాలను కృత్రిమంగా తయారుచేస్తూ జనం ప్రాణాలతో ఆటలాడుకుంటున్నారు. ఎరువులు, రసాయనాలతో పాలను తయారుచేస్తూ కాన్సర్, రకరకాల వ్యాధులకు కారణమవుతున్నారు. పసిపిల్లల నుంచి వృద్ధుల దాక పాలను మంచి పౌష్టి కాహారంగా భావిస్తుంటారు. మామూలుగా పాలు నీటితో కల్తీ అవుతాయి. దీనితో పోషక విలువలు తగ్గిపోతాయి. పాలలో కలిపే నీరు శుభ్రంగా లేకపోతే సూక్ష్మక్రిములు చేరే అవకాశం వుంటుంది. ఇది కాకుండా మరోరకం కల్తీ, వెన్నతీసిన పాలపొడితో పాలను తయారుచేయడం, పాలలో నీరు, పాలపొడి కలుపుతారు. పాలు మరీ

పలుచగా వుండకుండా, యూరియా, స్టార్చ్(పిండిపదార్థాలు) డిటర్జెంట్ లాంటివి కలపటంతో జనం ఆరోగ్యానికి ప్రమాద కరంగా మారింది. పాలసేకరణలో ఉపయోగించిన పాత్రలను సరిగ్గా కడుగకపోవడం, సింథటిక్ పాలుగా పిలిచే కృత్రిమ పాలను మంచి పాలలో కలపడం వల్ల పాలు తమ సహజ స్వభావాన్ని పోగొట్టుకుంటున్నాయి. అంతేకాక పాలదిగుబడి పెంచడానికి ఆంటిబయోటిక్స్ ఇంజక్షన్లు, ఆక్సిటోసిని లాంటి హార్మోను ఇంజక్షన్లు ఇస్తున్నారు. దీనివల్ల స్త్రీల రుతుస్రావంలో హెచ్చుతగ్గులు రావటం, రొమ్ముకాన్సర్, సంతానలేమి, పి.సి.ఓ.డి లాంటి సమస్యలు వస్తున్నాయి. ఇక మాంసాహారానికి సంబంధించి, గొర్రెలు, కోళ్ళు తొందరగా పెరిగి, ఎక్కువ బరువు రావటం కోసం గ్రోత్ హార్మోన్ ఇస్తున్నారు. వీటివల్ల అమ్మాయిలకు చాల ముందుగానే (7-8 నం॥లకే) రుతుస్రావం మొదలుకావటం జరుగుతోంది.

మనం తినే కొన్ని రకాల పళ్ళు, కూరగాయలలో ఎలుకల మందు అవశేషాలతోపాటు నాలుగురకాల నిషేధిత రసాయనాల ఆనవాళ్ళను కూడా గుర్తించారు. వీటిల్లో కాలేయాన్ని దెబ్బతీసే కారకాలు, కేన్సర్, గుండెజబ్బులు తెచ్చే రసాయనాలు వుంటున్నాయని నిపుణులు అంచనావేశారు. తలనొప్పి, అజీర్ణం, సంతానలేమి, నాడీవ్యవస్థ దెబ్బతినే ప్రమాదం వుందని ఓ నివేదికలో నిపుణులు హెచ్చరిస్తున్నారు. ఈ పరిస్థితి ఎందుకొచ్చిందో మనలో చాలమందికి తెలియదు. దీనికి పరిష్కారం ఏమిటి అని ఆలోచించుకునే పరిస్థితి కూడా లేకుండా పోయింది. ఇప్పటికైనా ప్రభుత్వాలు, ఆహారసంస్థలు జాగ్రత్తలు తీసుకోకుండా వుంటే ప్రజారోగ్యం పూర్తిగా దెబ్బతినే ప్రమాదం వుంది.

సహజమైన కూరగాయలు, ఇతర

పదార్థాలు ఎక్కడ దొరుకుతాయి అన్నది ఇప్పుడు పెద్ద సమస్య. సేంద్రీయ పదార్థాల్లో పండించిన కూరగాయలను కాని, పండ్లను కాని తినటం ద్వారా మాత్రమే రసాయన అవశేషాలకు దూరంగా వుండగలుగుతాము. సేంద్రీయ సాగును ప్రోత్సహించడం, మంచి మార్కెట్ నడుపాలతో అందరికీ అందుబాటులోకి తీసుకురావడమే దీనికి పరిష్కారం. సహజపద్ధతుల్లో పండించే రైతులు ఇప్పుడిప్పుడే పెరుగుతున్నారు. కొన్ని సంస్థలు, కొందరు వ్యక్తులు ఇలాంటి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. కానీ సాగుచేయడం నుండి మార్కెట్ కు తీసుకురావడం వరకు ఇలాంటి రైతులు చాలా ఇబ్బంది పడుతున్నారు. రసాయన ఎరువులు వాడటం వల్ల తగ్గిపోయిన భూమి సారం పెంచడం కోసం ప్రయత్నం చేస్తున్నారు.

పంటవ్యర్థాలను కంపోస్ట్ రూపంలో ఉపయోగించడం, గ్రీన్ మెన్యూర్ ని పెంచి దాని నుంచి కంపోస్ట్ తయారుచేసుకుని పొలాల్లో వాడుకోవడం వల్ల భూసారం నెమ్మదిగా పెరుగుతుందని రైతులు అంటున్నారు. భూమిలో సేంద్రీయ పదార్థం పెరిగితే నీటిని వట్టివుంచే గుణం పెరుగుతుంది. ఇది పెరిగినపుడు నీటి ఎద్దడిని తట్టుకునే శక్తి కూడా భూమికి వస్తుందనేది వ్యవసాయ నిపుణుల పరిశీలన. సేంద్రీయ సాగు చేస్తున్న రైతులను ఒకటిచేసి కార్పొరేషన్ లుగా ఏర్పాటు చేసి, కంపెనీలుగా నడపడానికి కొన్ని స్వచ్ఛంద సంస్థలు కృషి చేస్తున్నాయి. సహజ ఆహారం, సెంటర్ ఫర్ సస్టైనబుల్ అగ్రికల్చర్ లాంటి సంస్థలు సేంద్రీయ రైతులకు గిట్టుబాటు ధర ఇప్పించడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాయి.

రైతులను సహకార సంఘాలుగా ఏర్పాటుచేసి నేరుగా వినియోగదారులకు అమ్ముకోవడం కోసం ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. కానీ వీరి పరిధి చాలా చిన్నది. ప్రభుత్వాలు ముందుకొచ్చి సేంద్రీయ సాగుకు రాయితీలు ఇవ్వాలి. రసాయన ఎరువులపై ఎలా నబ్బిడిలను ఇస్తున్నారో, వాటిని వాడినందుకు అవే సబ్సిడీలను సేంద్రీయ రైతులకు అందజేయాలి. వారికి ప్రత్యేక పథకాలు ప్రకటించాలి. వారి పంటలకు ప్రత్యేక మార్కెట్లు, ప్రత్యేక గోడౌన్లు ఏర్పాటు చేయాలి. పప్పులు, ఇతర వస్తువుల కోసం ప్రాసెసింగ్ యూనిట్లను ఏర్పాటు చేయాలి. వీటిని పరిష్కరిస్తే సేంద్రీయ సాగు మరింత పెరిగే అవకాశం వుంది. భవిష్యత్తు తరాలకైనా ఆరోగ్యకరమైన ఆహారాన్ని అందించడానికి ఇది చాలా అవసరం. ★

అపగాహన
సందర్భం

బతుకు మార్గాలెన్నో

- డా॥ శిలాలోలిత

కుటుంబాల్లో స్త్రీలు ఎదుర్కొనే సమస్యలు ఎంత క్లిష్టంగా ఉంటాయో మనందరికీ తెలుసు. ఆ సమస్యలకి పరిష్కారాలు కూడా ఉంటాయి. ఐతే పరిష్కార దిశగా పయనించాల్సింది మాత్రం మనమే. నిన్ననే 'అంధ్రప్రదేశ్' పత్రికలో 'నామిని' గారి కథ చదివాను 'కడుపుంట బొయ్ నవ్వొచ్చే ట్రాపిక్కు' మాండలిక భాషలో సాగిన ఈ కథ అద్భుతమైన కథ. కష్టాలను విడమర్చుకుంటోపాటు, కన్నీళ్ళొలికించినా, వ్యంగ్యంతో, అపహాస్యం పాలౌతున్న బతుకుల్ని చిత్రీకరిస్తూనే ఎలా హాయిగా బతకొచ్చో రచయితే సూచిస్తారు. క్లుప్తంగా మీకా కథ చెప్తాను.

'అంజేరి', రంగమ్మ అనే ఇద్దరు స్త్రీల మధ్య జరిగిన సంభాషణే ఈ కథ. సమాజానికి ప్రతిరూపమైన రంగమ్మ తన ప్రశ్నలతో అంజేరి కూతురు మొగుడ్మొదలేసి రెండేళ్ళయిందని గుర్తుచేస్తూ, కారణమేమిటనే సందేహాన్ని వెలిబుచ్చుతుంది.

నామిని రచనా నైపుణ్యమంతా అంజేరి నోట పలుకుతూనే ఉంటుంది. "తన వియ్యపురాలి గయ్యాళితనం, వియ్యంకుడి

పోరంబోకుతనం, తన అల్లుడి సున్నిత స్వభావం, తన కూతురు ఆ ఇంట్లో పడ్డ కష్టాలు, భార్యభర్తల్ని కాపరం చెయ్యనివ్వని వియ్యపురాలు దుర్మార్గం అన్నింటినీ ఏకరువు చేస్తుంది. తన కూతుర్ని అల్లుడు బాగా చూసుకొనేవాడని, తల్లి స్వభావం తనకు తెలుసని, సెల్లుతో రహస్యంగా మాట్లాడుతా చోలో మాత్రమే కలిసే వీలును కల్పించుకుని బిడ్డకు తండ్రౌవుతాడు. ఎవడికో కన్నదనీ, తన కొడుకుకీ ఏమీ తెలీదని నానా రభస చేస్తుంది అత్త. ఐనా ఆమె కూతురు సహించింది. డియన్ ఏ పరీక్ష చేస్తే నిజం తెలుసుద్ది అంటుంది. తన మామ చెయ్యి పట్టుకుని, ఆడెవడికో కన్నావు కదా! నాక్కూడా కను అని వెంబడిస్తుంటే, ఇక భరించలేక పుట్టిందికోచ్చేసింది. అల్లుడితో చెప్తే తండ్రిని కత్తిపెట్టి నరికి జైలుపాలౌతాడని అది ఇష్టంలేక వచ్చేసానంది. ఎవరికీ చెప్పొద్దు నాకూతురు తిరపతికి ఉద్యోగానికి పోవడంలేదు. ఇల్లు తీసుకున్నారక్కడ అల్లుడు వ్యాపారం అని చెప్పి రోజూ తిరపతోస్తాడు, అమ్మాయి మళ్ళీ నెలతప్పింది" అని కూతురి బతుకు బాగోతాన్ని, సుఖాంతమైన తీరున వివరిస్తుంది.

నేను ఇంత కథా ఎందుకు చెబున్నానంటే, కొన్ని కొన్ని సార్లు, సందర్భానుకూలంగా సమస్య స్వరూపాలుంటాయి. జీవితాన్ని నరక ప్రాయం చేసుకోకుండా, దుష్టులైన తల్లిదండ్రులకు దూరంగా ఉంటూనే, భార్యభర్తల మధ్య ప్రేమను నిలుపుకుంటూనే జీవితాన్ని ఇలా కూడా బతకవచ్చు అని చెప్పిన జీవితం ఇది. బ్యాలెన్స్ డ్గా తల్లిదండ్రుల ఆలనాపాలనా చూసుకుంటూనే, అత్తామామల్ని గౌరవిస్తూనే, భార్యభర్తల మధ్య ప్రేమను నిల్పుకొన్న స్థితి ఇది. నరకసదృశ్యంగా ఉన్న కుటుంబంలో కూడా, కొంత ఓపిక, కొంత తెలివీ ప్రదర్శించుకుంటూ బతుకుతున్న జీవితాలవి. 'మూలింటామె' తర్వాత చదివిన నామిని కథ ఇది.

గ్లోబలైజేషన్ ఇంపాక్ట్ మారుమూల పల్లెల్లో సైతం ఎలా ప్రభావాన్ని చూపుతుందో ఈ కథ వివరిస్తుంది. వీలైతే మీరూ చదవండి. నేను చెప్పింది పావువంతుకూడా లేదు. తన కూతురు, అల్లుడూ కలిసి జీవితాన్ని పునర్నిర్మించుకున్న విధానాన్ని గురించి 'అంజేరి' చాలా గర్వంగా చెబుంది. ★

చిన్న పిల్లలు ఎప్పుడూ తల్లిదండ్రులు వాళ్ళ గురించి పట్టించుకోవాలని కోరుకుంటారు. ఏ చిన్నది జరిగినా దగ్గరికి తీసుకుని ఏం కాదులేమ్మా! నేనున్నానుగా అని చెప్పేదాకా గింజుకుంటారు. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే దీన్నే అటెన్షన్ సీకింగ్ అంటారు. ఇది చిన్నపిల్లల్లోపాటు వృద్ధాప్యంలో ఉన్న వారికీ ఉంటుంది. పిల్లలు తల్లిదండ్రుల పైనా, తల్లిదండ్రులు పిల్లలపైనా వయసు ప్రభావంవల్ల ఆధారపడేలాగా ఒక సాధారణ పరిస్థితి. ఇది సాధారణమే అయినా ఒక్కొక్కరి నేచర్ని బట్టి ఒక్కొక్కరకమైన ఎమోషన్ బైండింగ్ ఏర్పడుతుంది. అలాంటి ఓ కథనమే 'పీకు' చిత్రం.

స్వతహాగా, స్వతంత్రంగా ఆలోచిస్తూ దృఢమైన మనస్తత్వంతో తన తండ్రికి అండగా ఉంటూ అనుక్షణం ఆయన ఆరోగ్యం పట్ల జాగ్రత్తలు తీసుకునే ఓ 30 ఏళ్ళ అమ్మాయి పీకు. అమ్మాయి అంటే పెళ్ళయ్యేవరకూ పుట్టింట్లో, పెళ్ళయ్యాక మెట్టినింట్లో అందరికీ సేవలు చేసుకుంటూ తన స్వతంత్రత, యాంబిషన్స్ అన్నిటినీ పక్కన పడేసే యంత్రం కాదు. అసలు పెళ్ళి అనేదే అమ్మాయి స్వేచ్ఛను హరించే ఒక పనికిరాని భావన అని నమ్ముతూ తన కూతురుకి జన్మనిచ్చినందుకు తనకు సేవ చేస్తే చాలనుకునే ఓ 70 ఏళ్ళ పసిపిల్లాడు పీకు తండ్రి. అమితాబ్ బచ్చన్, దీపిక పదుకొనే ఈ పాత్రల్లో నటించారు. ఇందులో ఇర్ఫాన్ ఖాన్ ఓ ప్రత్యేక పాత్ర పోషించారు. ఈ ముగ్గురి కలయిక సినిమాకి ఓ పెద్ద ప్లస్ పాయింట్. షూజిత్ సర్కార్ దర్శకత్వంలో సినిమా చాలా సహజంగా నిత్య జీవితంలో జరుగుతున్న ఓ కథలా అనిపించింది.

ఈ సినిమాలో అమితాబ్ నటించిన తండ్రి పాత్ర పేరు భాస్కర్. భాస్కర్, పీకు ఢిల్లీలో స్థిరపడిన ఓ బెంగాలీ కుటుంబం. దెబ్బై ఏళ్ళ భాస్కర్కి ఉన్న ఒకే ఒక్క ఆరోగ్య సమస్య మల బద్దకం. తన ఆరోగ్యం గురించి

అనేక జాగ్రత్తలు తీసుకుంటూ అన్నీ తాను అనుకున్నట్లే జరగాలనుకునే ఓ గట్టి మనిషి. రూన్సీ లక్ష్మీ భాయి, అనీబిసెంట్, సరోజిని నాయుడు ఎలా అయితే భారత దేశంలో పుట్టినందుకు, దేశానికి సేవ చేశారో, తన కూతురు కూడా జన్మనిచ్చినందుకు తనకు వృద్ధాప్యంలో సేవ చేయాలని గట్టిగా నమ్ముతాడు. అన్నిటికీ చాలా క్రిటికల్గా ఆలోచించే వ్యక్తి భాస్కర్. వృద్ధాప్యంలో తల్లిదండ్రులు ఆరోగ్యపరంగా చాలా సమస్యలు ఎదుర్కొంటారు. వారికి వెన్నెముకలా సపోర్ట్ ఇవ్వాలని బాధ్యత పిల్లలదే అని గట్టిగా నమ్ముతుంది పీకు. భాస్కర్ కూడా అందరిలాగే తన జీవితానికి ఓ ప్రశాంతమైన ముగింపు ఉండాలని ఆశించే వ్యక్తి. సహజంగా చనిపోవాలి, అసహజంగా పాట్లు పడుతూ హింసతో చనిపోకూడదని ఆయన కోరిక. ఇలా తండ్రి కూతురూ ఢిల్లీలో నివసిస్తుండగా రొటీన్ లైఫ్కి బ్రేక్ తీసుకోవాలని నిర్ణయించుకుని సొంత ఊరైన కలకత్తాకు ప్రయాణ మవుతారు. భాస్కర్ కోరిక మేరకు టాక్సీలో ఢిల్లీ నుంచి కలకత్తా బయలుదేరుతారు.

పీకు నేచర్కి భయపడి టాక్సీ డ్రైవర్స్ ఎవ్వరూ రాకపోయేసరికి ఆ టాక్సీలకి ఓనర్ అయిన ఇర్ఫాన్ ఖాన్ డ్రైవర్గా వెళ్తాడు. టాక్సీ ప్రయాణంలో మలబద్దకం గురించి తండ్రి కూతుళ్ళ సంభాషణ, దాన్ని ఇర్ఫాన్ ఖాన్ రిసీవ్ చేసుకున్న విధానం చాలా హాస్యాస్పదంగా ఉంటుంది. కలకత్తా చేరుకున్నాక పాత జ్ఞాపకాలను నెమరువేసుకుంటూ, తనకి నచ్చిన ప్రాంతాలను కూతురికి తెలీకుండా తిరిగి వచ్చేస్తాడు భాస్కర్. తండ్రి కనిపించక పోయేసరికి పీకు పడే ఆవేదన, అనుక్షణం తండ్రి ఆరోగ్యం గురించి ఆలోచించే పీకు మనస్తత్వం రకరకాల ఎమోషన్స్ని

చిత్రీకరిస్తుంది. "మోషన్ సే హి ఎమోషన్" అనే క్యాప్షన్ ఈ సినిమాకి నరిగ్గా సరిపోయిందని చెప్పుకోవచ్చు. తన ఇష్ట ప్రకారం సైకిల్పైన కలకత్తాలో తాను చూడాలనుకున్నవన్నీ చూసి, ఆరోగ్య జాగ్రత్తలన్నీ కాసేపు పక్కన పెట్టి తనకి ఇష్టమైన కచోరీ తిని ఇంటికొస్తాడు. ఎప్పటినుండో మలబద్దకంతో ఇబ్బంది పడుతున్న భాస్కర్కి ఫ్రీ మోషన్ అవుతుంది. పీకుకి చెప్పకుండా బయటకి వెళ్ళారన్న కోపం, ఫ్రీ మోషన్ అయ్యిందనగానే ఇట్టే మాయమయిపోతుంది. పీకు నాకు సహజ మరణం కావాలి, నాకు ఇష్టమైనవన్నీ నన్ను చెయ్యనివ్వు, నేను సైకిల్ తొక్కాలి. ప్రతి ఒక్కరికీ ప్రాణం పోయే ద్వారం వేర్వేరుగా ఉంటుందంటారు. నా ప్రాణం ఫ్రీ మోషన్ అయ్యాక అదే రంధ్రం నుండి హాయిగా పోతుందని చెప్తాడు. మరుసటి రోజు నిద్రలో ప్రాణం వదిలేస్తాడు భాస్కర్. తండ్రి ఇచ్చిన మోరల్ సపోర్ట్, ఇండిపెండెన్స్, ఫ్రీడమ్ని ఎక్స్పీరియన్స్ని తీసుకుని, తన తండ్రి జ్ఞాపకాలతో జీవితం సాగించాలనుకుంటుంది పీకు. ఈ సినిమా క్లెమాక్స్ ఒక ఎమోషనల్ ఫీల్ని ప్రేక్షకుల్లో కల్గిస్తుంది. చావు కూడా తన మాట వినాలనుకుంటూ, అంతా తాను అనుకున్నట్లే జరిగేలా దృఢంగా ఉన్న భాస్కర్ లాంటి తండ్రికి సేవ చేసే ప్రతి కూతురూ ఒక రూన్సీ లక్ష్మీ భాయి, సరోజిని నాయుడు, అనీబిసెంట్తో సమానం అనేది ఈ సినిమా సారాంశం.

★

ఆమె ఎంఎస్సి బిఇడి చదువుకుంది. అతను సాఫ్ట్వేర్ చదువుకున్నాడని చెప్పారు. మామగారు న్యాయవాది. తీరా పెళ్ళి అయ్యి, అత్తగారింటికి వెళ్ళాక భర్తకు మానసిక అనారోగ్యమని తెలిసింది. ఇద్దరికీ పెళ్ళి తర్వాత జీవితంపై అవగాహన లేదు. ఈ విషయం మామగారికి బాగా కలిసి వచ్చింది. అందుకే కొడుక్కి ఓవైపు వైద్యం చేయిస్తూనే కోడల్ని వేధిస్తున్నాడు. ఆమెకు తెలివి వచ్చేసరికి ఏడాది గడిచిపోయింది. విడాకులు ఇవ్వమని నోటీసు పంపింది. అందుకు ప్లీడర్ మామ ససేమిరా అంటూ తనదైన వద్దతిలో ఆమెను ఇబ్బంది పెడుతున్నాడు. ఆమె 'ఐడ్వా లీగల్ సెల్'కు వచ్చింది. ఆమెకు ఎలా సహాయం లభించిందో చదవండి.

ఆమెకు పాతికేళ్ళు ఉండొచ్చు. బక్కపల్చగా, ఛామనచాయతో చురుకైన చూపులతో తన స్నేహితురాల్ని వెంట తీసుకుని వచ్చింది. లీగల్ సెల్ బాధ్యులు ఇచ్చిన సమస్యల వివరాలపత్రాన్ని పూర్తిచేసి ఇస్తూ, తన బాధ ఇలా చెప్పుకొచ్చింది...

“నా పేరు మంజరి. నా భర్త పేరు మనోహర్. నేను ఎంఎస్సి బి.ఇడి. చదివాను. మనోహర్ సాఫ్ట్వేర్ అని చెప్పారు. పెళ్ళిచూపుల్లో మాకు అతనికి మానసికమైన సమస్య ఉందని అనిపించలేదు. చాలా మంచిగా మాట్లాడు. పెళ్ళిలో కూడా చాలా బాగున్నాడు. అసలు విషయం పెళ్ళయ్యాక మాకు తెలిసింది. నేను పెళ్ళయ్యి అత్తగారింటికి కాపురానికి వెళ్ళే వరకూ ఆయన గురించి నాకు ఎటువంటి సందేహం రాలేదు. కాకపోతే అతని వెంటే ఎప్పుడూ మా మామగారు ఉండేవారు. నాకు అప్పుడు అనుమానం రాలేదు. ఇప్పుడు ఆలోచిస్తే, అప్పుడు మామయ్య ఆయన వెంటే ఎందుకు ఉన్నారని అనిపిస్తోంది.

పెళ్ళి అయ్యాక సంసార జీవితానికి సంబంధించి 'నీకేమైనా తెలుసా?' అని మనోహర్ అడిగాడు. 'నాకు తెలియదు' అన్నాను. 'అయితే నాకూ తెలియదు'

అన్నాడు. అలా మా మధ్య ఎలాంటి భౌతిక సంబంధం జరగలేదు. ఉద్యోగం చేస్తానంటే చేయనిచ్చేవారు కాదు. ప్రతిదానికి మా మామగారు జోక్యం చేసుకుని, నాపై ఆంక్షలు పెడుతుండేవారు. మనోహర్ను ఆసుపత్రికి మామయ్యే తీసుకెళ్ళి తీసుకొస్తుండేవాళ్ళు. ఆయన నిత్యం మందులు వాడాల్సిందే. ఒక్కసారి ఆయన ప్రవర్తన విపరీతంగా ఉండేది. ఆ సమయంలో వెంటనే అతనికి ఒక ఇంజెక్షన్ చేయించేవాళ్ళు. ఈ వరిస్థితుల్లో నాకు ఏం చేయాలో పాలుపోలేదు. మా ఇంటికి వెళ్తానంటే, వెళ్లనిచ్చేవారు కాదు. కనీసం మా వాళ్ళతో ఫోన్లో కూడా మాట్లాడనిచ్చే వారు కాదు. పైగా ఎప్పుడైనా ఫోన్ మా మామగారే చేసి, ఆయన చెప్పమన్న మాటలే చెప్పాలి. అంతకన్నా ఎక్కువ మాట్లాడితే కొట్టేవారు. మా వాళ్ళతో 'నేను చాలా బాగున్నాను. అసలు అక్కడికి రావాలని కూడా అనిపించడం లేదు. వీలుచూసుకుని, మనోహర్ నేను వస్తాం!' అని ఇలా మా వాళ్ళకి ఎలాంటి అనుమానం రాకుండా ఫోన్లో నేను చెప్పాలి. మధ్యలో మా వాళ్ళు వచ్చినా నేను చాలా సంతోషంగా ఉన్నట్లు అభిప్రాయం కలిగేలా ప్రతి ఒక్కరూ ప్రవర్తించారు. మా వాళ్ళు కూడా ఏమీ మాట్లాడకుండా వెళ్ళిపోయేవాళ్ళు. అలా రెండేళ్ళు గడిచిపోయాయి. ఇక లాభం లేదని నా స్నేహితురానికి ఫోన్ చేద్దామని ఒకసారి మాట్లాడుతుంటే, మా మామగారు చూసి, ఫోన్ లాగేసుకున్నారు. దాంతో 'నాకు చాలా భయంగా ఉంది ఒకసారి రావా?' అంటూ నా స్నేహితురాలు మౌనికాకి ఉత్తరం రాసి, పక్కింటి అమ్మాయితో పోస్ట్ చేయించాను. లెటరు అందగానే నా ఫ్రెండ్ వచ్చింది. ఆమె ముందు అనుమానం రాకుండా మనోహర్, వాళ్ళ నాన్న బాగా నటించారు. అయితే నేను ముందే తనకు లెటర్లో వివరించడం వల్ల మౌనికాకి వాళ్ళ నటన అర్థమైపోయింది. అందుకే బయటికి వెళ్ళి వస్తామంటూ నన్ను తీసుకెళ్ళింది. అంతే ఇక

అప్పటి నుండి నేను మళ్ళీ ఆ ఇంటి గడప తొక్కలేదు. విడాకుల నోటీసు ఇచ్చాను. మా మామగారు న్యాయవాది కావడంతో తన తెలివితేటలతో నాకు విడాకులు ఇవ్వకుండా చేస్తున్నారు. మీరే నాకు న్యాయం చేయాలి" అంది మంజరి.

మంజరి చెప్పింది మొత్తం విన్నాక “ఇది లీగల్ గా ప్రొసీడ్ కావాల్సిన విషయం. మీకు సరైన న్యాయసలహా అందేలా చేస్తాం. నీవు భవిష్యత్తులో కూడా తెలుసుకోవాల్సింది ఒకటి ఉంది. ఇంత చదువుకున్నా, తెలుసుకోవాల్సిన విషయాలు తెలుసుకోక పోవడం సరైంది కాదు. అందుకే ఐడ్వా పెళ్ళికి ముందు కూడా కౌన్సెలింగ్ అవసరమని నొక్కి చెప్తోంది. దీనివల్ల ఒకరినొకరు అర్థంచేసుకోవడానికి, అవగాహన లేని విషయాల్లో అవగాహన కలగడానికి ఎంతగానో తోడ్పడుతుంది. ఇలాంటి వైఫల్యాలు ఉన్నా తెలుస్తాయి. పోలీస్ స్టేషన్లో ఏమైనా కేసు పెట్టావా?” అని బాధ్యులు అడిగారు.

“498ఎ పెట్టాను. కానీ నేను కేసు వేసిన లాయర్ని మామయ్య డబ్బులతో కొనేసినట్లు ఉన్నాడు. కేసు ఏమాత్రం ముందుకు పోవడం లేదు” అంది మంజరి.

బాధ్యులు లీగల్ కౌన్సెలింగ్ న్యాయవాదికి ఫోన్ చేసి, మంజరి వివరాలు చెప్పి, ఆయన వద్దకు పంపారు. ఆయన మంజరి కేసు తీసుకుని, వదిలిస్తున్నారు. ప్రస్తుతం మంజరి కేసు కోర్టులో నడుస్తుంది.

ఆడపిల్లలు బాగా చదువు కుంటున్నారు. బయటకు వెళ్లగలుగు తున్నారు. అన్నీ తెలుసు అని కూడా తల్లిదండ్రులు అనుకోవద్దు. పెళ్ళికి ముందు కొన్ని విషయాలు చెప్పాల్సిన అవసరం ఉంది. తల్లిదండ్రులు చెప్పలేకపోతే, కనీసం తెలిసినవాళ్ళతో, లేదా అమ్మాయికి దగ్గరగా ఉండే వారితో అయినా చెప్పించాలి. అంతర్జాలం వచ్చాక, గూగుల్ సహకారంతో తెలుసుకోవాలంటే అదేమంత సమస్య కాదు.

ఉద్యమాల బాటలో

విజయవాడ

498ఎ పై కార్యక్రమాలు :

మహిళలపై పెరుగుతున్న కుటుంబ హింసను అరికట్టేందుకు ఏర్పాటు చేయబడిన ఐపిసి 498ఎ దుర్వినియోగం అవుతుందన్న దురభిప్రాయంతో ఇటీవల కాలంలో ఈ సెక్షన్‌ను బలహీనపరచే ప్రయత్నాలు సాగుతున్నాయి. 'లా' కమీషన్ దీనిని సవరించాలని నూచించింది. సుప్రీంకోర్టు కూడా సిఆర్‌పిసి 41 ప్రకారం తగు జాగ్రత్తలతో వ్యవహరించాలని ఆదేశాలిచ్చిన నేపథ్యంలో ప్రస్తుతం 498ఎ ఏమాత్రము మహిళలకు రక్షణ కల్పించలేని సెక్షనుగా సవరించకుండానే బలహీన పరిచారు. దీనిని వ్యతిరేకిస్తూ ఐదవ కేంద్ర కమిటీ ఇచ్చిన పిలుపు మేరకు విస్తృతంగా కార్యక్రమాలు చేపట్టింది. ఈ చట్టం ఆవశ్యకతను వాడవాడలా ప్రచారం చేసి మహిళలను సంఘటితం చేసేందుకు ఐదవ మహిళా సమాఖ్య, ప్రగతి శీల మహిళా సంఘం, ఐప్వా, పిఎడబ్ల్యు సంఘాల ఆధ్వర్యంలో ఐక్య కార్యాచరణ ఏర్పడింది. 498ఎ, 2005 గృహ హింస రక్షణ చట్టం

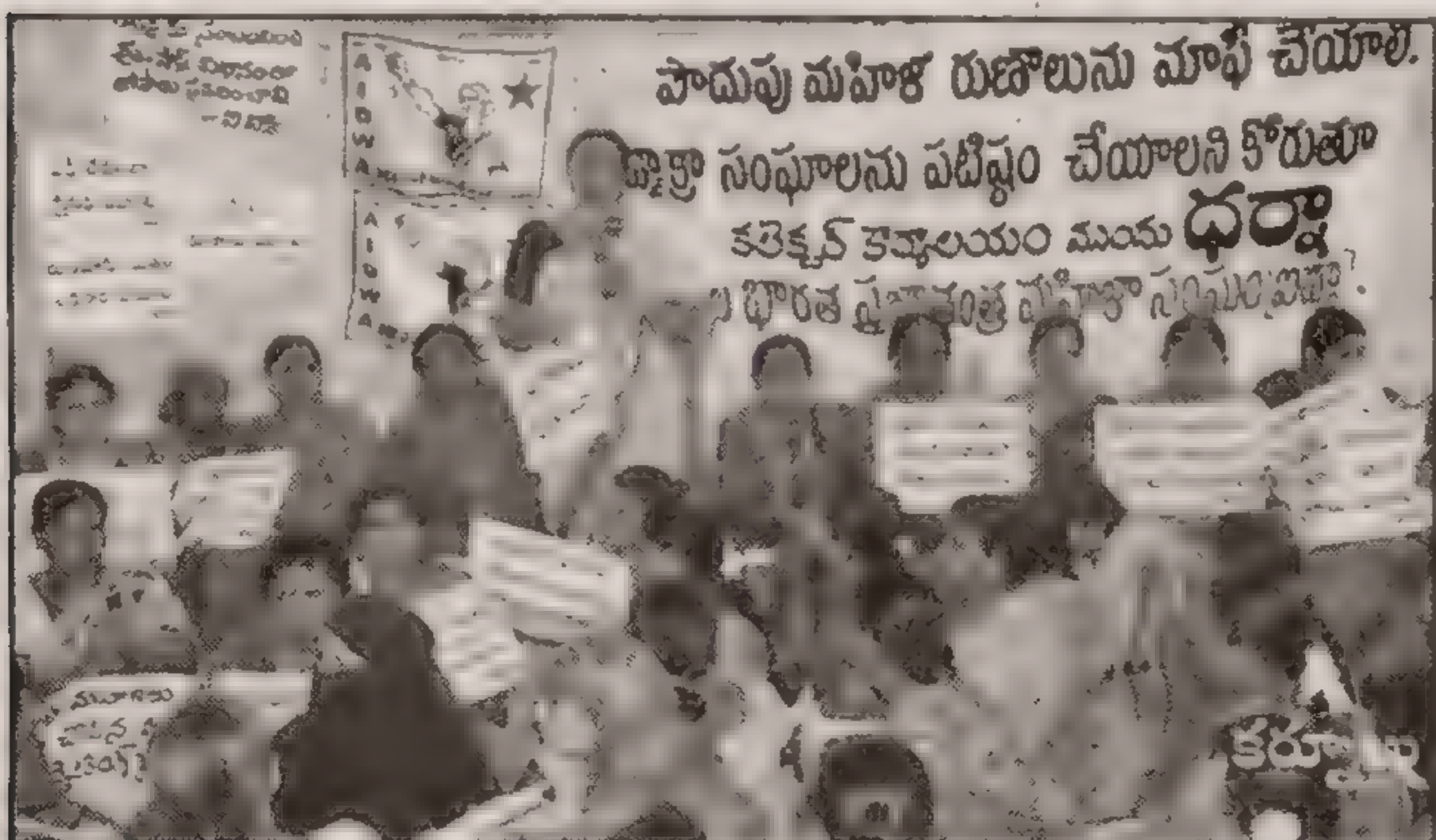
అవసరం నేడున్న పరిస్థితుల్లో మహిళలకు ఆశాదీపాలవంటివని, ఆ చట్టాల రక్షణ కొరకు మహిళలు నడుం బిగించాల్సి ఉంది. విశాఖ సిటీలో 5 చోట్ల, విజయవాడ, కర్నూలులలో రౌండ్ టేబుల్ సమావేశాలు, సంతకాలు సేకరణ కార్యక్రమాలు జరిగాయి.

ద్వాకా : రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 69లక్షలకు పైగా ఉన్న ద్వాకా సంఘాలకు రుణమాఫీ చేస్తానని ఎన్నికల ముందు చేసిన వాగ్దానం పై ఎటువంటి స్పందన లేదు. బ్యాంకులు సభ్యుల పొదుపులో నుండి వడ్డీ జమ చేసుకుంటున్నాయి. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ద్వాకా సభ్యులు ఆగ్రహంగా ఉన్నారు. కర్నూలు టౌన్, పాణ్యం, నందికొట్కూరులలో ద్వాకా గ్రూపులలో సర్వే చేసి వారిని కదిలించి కలెక్టర్ కార్యాలయం వద్ద పెద్ద ఎత్తున ధర్నా జరిగింది. విజయనగరంలో రుణ మాఫీకై బ్యాంక్ ముట్టడి కార్యక్రమం జరిగింది.

మార్చి 8 కార్యక్రమాలు : విశాఖ సిటీలో 4చోట్ల మానవహారం కార్యక్రమం జరిగింది. విజయనగరం, తూర్పు గోదావరి,

పశ్చిమ గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు, ప్రకాశం, అనంతపురం జిల్లాల్లో సదస్సులు, ర్యాలీలు జరిగాయి.

మద్యంపై : బెల్టుషాపులకు వ్యతిరేకంగా బొబ్బిలిలో ధర్నా ముప్పై మందితో జరిగింది. కృష్ణా జిల్లా విజయవాడలో ఎక్సైజ్ విధానం మార్పు కొరకు రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం ఐదవ మహిళా సమాఖ్యల ఆధ్వర్యంలో జరిగింది. జూన్ 2న ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఏర్పడిన తరువాత 8వ తేదీ ప్రమాణ స్వీకారోత్సవం నాడు ఐదు సంతకాలలో బెల్టు షాపులు రద్దు, మద్యాన్ని నియంత్రిస్తానని ఎన్నికలలో చేసిన వాగ్దానంపై సంతకం చేశారు. బెల్టుషాపులు రద్దు కాకపోగా 2014 జులైలో కొత్త మద్యం షాపులకు లైసెన్స్ ఫీజు భారీగా పెంచారు. మద్యం ఆదాయంతో రాష్ట్ర ఖజానా నింపేందుకు ముఖ్యమంత్రి ఆ దిశగా అడుగులు వేస్తున్నారు. 2014-15 సం॥లలో షుమారుగా 12 వేల కోట్ల ఆదాయం రాగా, ఈ సం॥ నూతన ఎక్సైజ్ పాలసీ ద్వారా 13వేల కోట్లకు పెంచేందుకు ప్రయత్నాలు

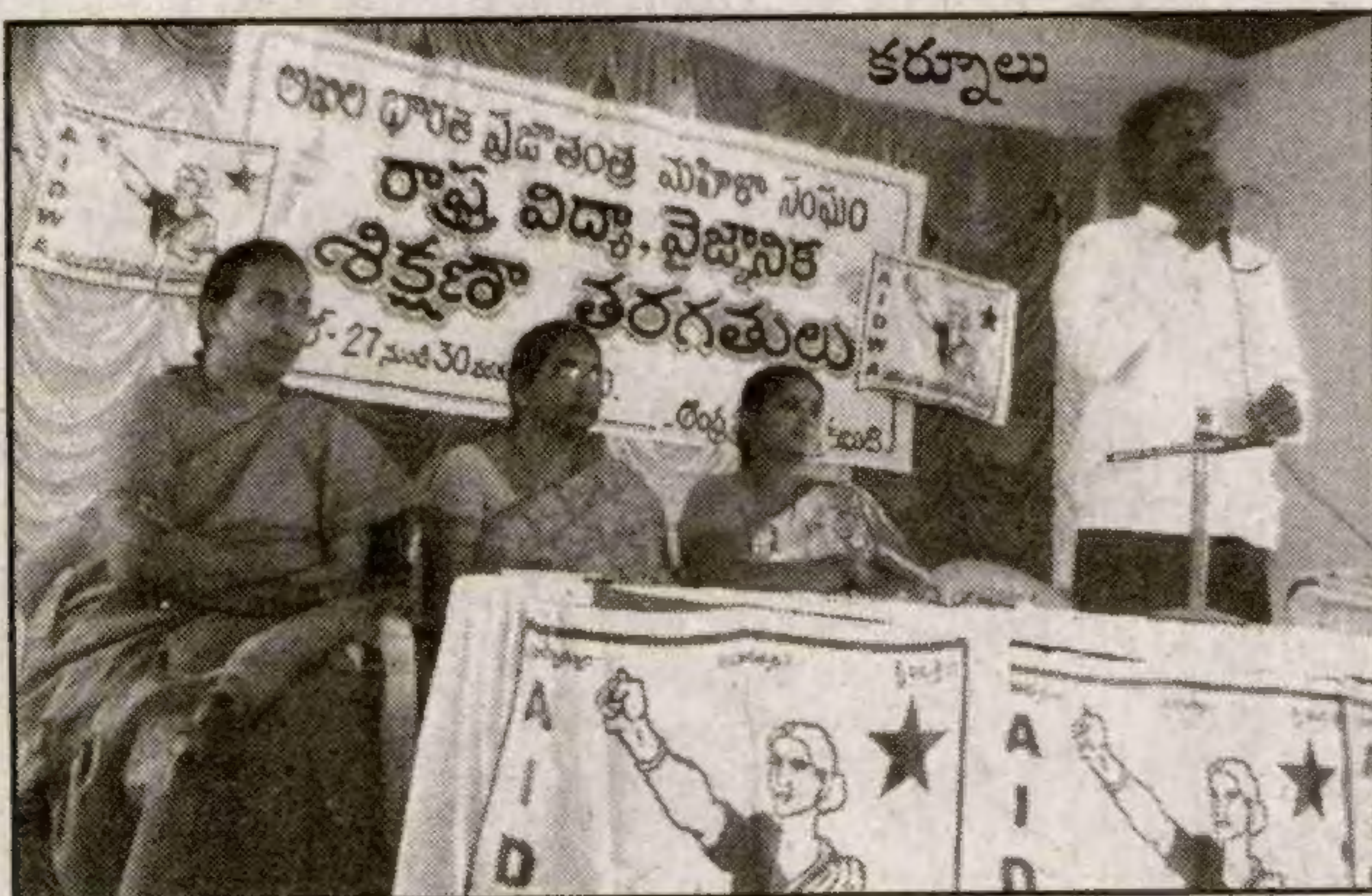
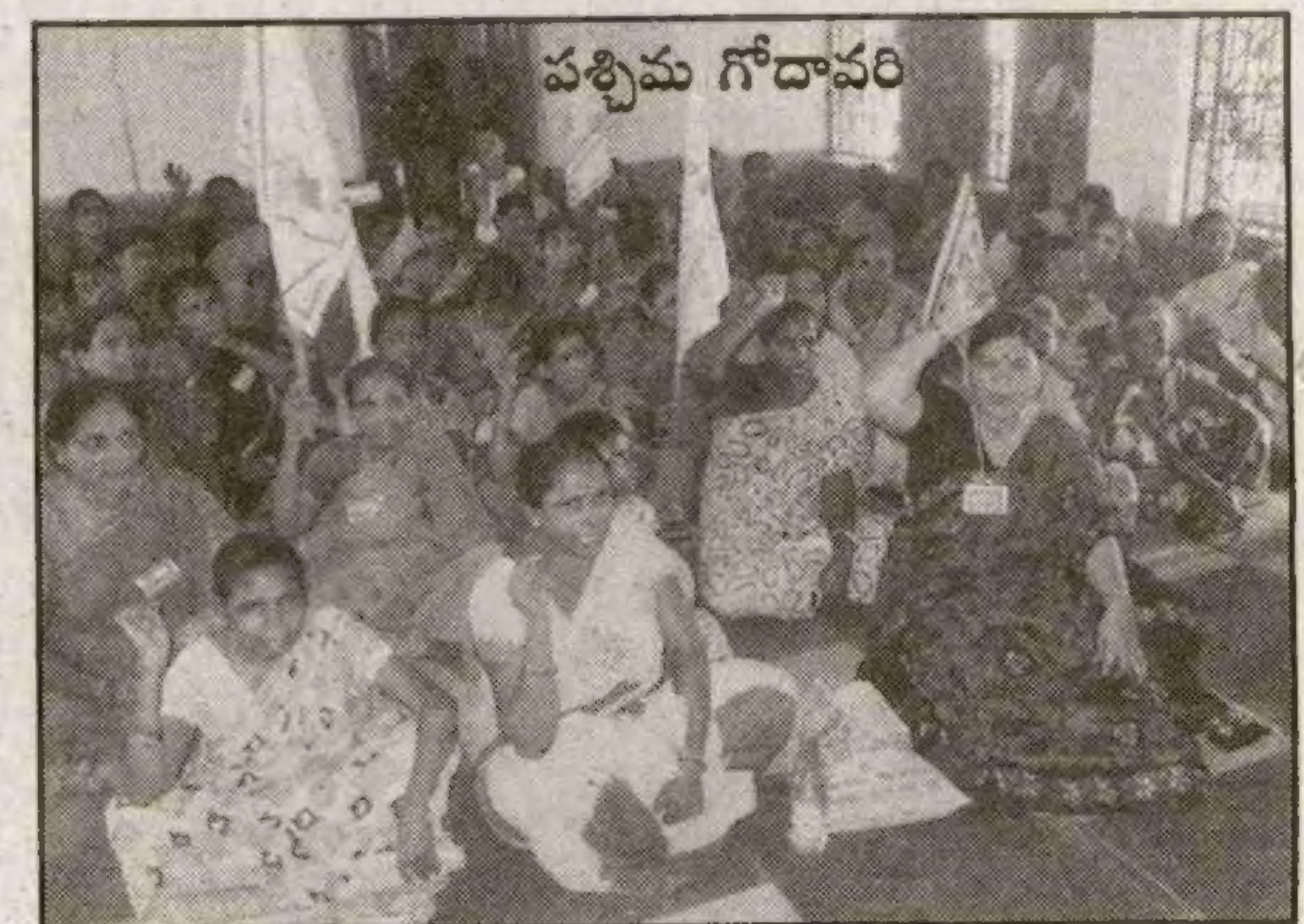
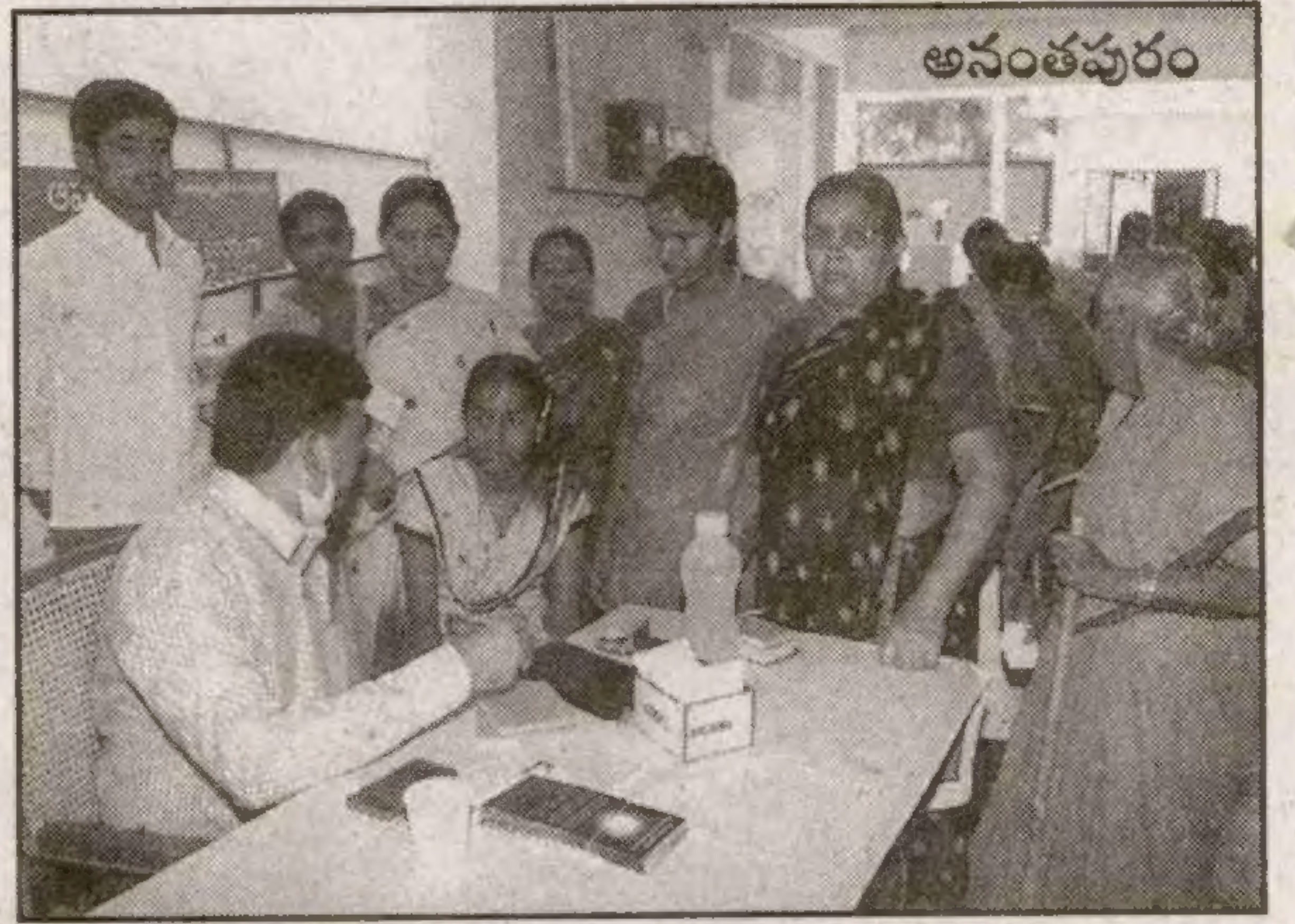
చేస్తున్నారు. అనేక అనర్థాలకు మూలమవుతున్న మద్యం ఆదాయాన్ని ప్రభుత్వాలు ఒక ఆదాయ వనరుగా చూడరాదని మద్య నియంత్రణ దిశగా ప్రభుత్వ నూతన ఎక్సైజ్ పాలసీని రూపొందించాలని డిమాండ్ చేస్తూ ఎక్సైజ్ శాఖామాత్యులు కొల్లు రవీంద్రకు మెమోరాండం ఇవ్వడమైనది.

క్లాసులు : ఐదవ రాష్ట్ర కమిటీ ఆధ్వర్యంలో కర్నూలు జిల్లా శ్రీశైలంలో మూడు రోజుల పాటు వైజ్ఞానిక శిక్షణా తరగతులు జరిగాయి. విజయనగరం జిల్లా క్లాసులు 3రోజుల పాటు కర్నూలు జిల్లాలో 2 రోజులు పాటు క్లాసులు జరిగాయి.

మోటారు ఉదయం వర్ధంతి : ఈ సందర్భంగా అనంతపురంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయ దాక్యుమెంటరీని నిషేదించటాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ సదస్సు జరిగింది. అదే విధంగా మెగా మెడికల్ క్యాంప్ ఆరుగురు డాక్టర్లతో నిర్వహించడమైంది. ఈ క్యాంప్ లో 350మంది ఉచిత వైద్యం పొందారు. ఉగాది పండుగ సందర్భంగా ఐదవ అనంతపురం జిల్లా కమిటీ ఆధ్వర్యంలో రచయిత్రుల కవి సమ్మేళనం జరిగింది. ఈ సమ్మేళనంలో రైటర్, ప్రొఫెసర్ అయిన దేవకి మరియు రచయితలు పాల్గొన్నారు.

రుయా ఆసుపత్రి సమస్యలపై : తిరుపతి పట్టణంలో పేదలకు వైద్య సేవలు అందించేందుకు ఏర్పాటైన రుయా, మెటర్నిటీ ఆసుపత్రిలో ఉన్న పరిస్థితిని అధ్యయనం చేసిన ఐదవ బృందంకు ఆసుపత్రి దుస్థితి ఎంతో ఘోరంగా ఉన్నట్లు అర్థమయింది. ఆసుపత్రిలో రోగులకు కనీస వసతులు కూడా కరువే. వీట్ చెయిర్స్, ఫ్రైక్చర్స్, బెడ్స్ కూడా సరిగే లేవు. సిబ్బంది కూడా ఆరకొరగా ఉంది. మరుగుదొడ్లు, త్రాగునీటి సమస్య కూడా తీవ్రంగా ఉంది. పరిశుభ్రత విషయం చెప్పన్నక్కరలేదు. వైద్యం పొందేందుకు వచ్చే రోగులకు కానీ వారి సహాయకులకు గానీ కనీసంగా స్నానపు గదులు, త్రాగునీరు, వంట షెడ్యూ అధ్వాన్నంగా ఉన్నాయి. ఈ పరిస్థితుల్లో ఐదవ రోగుల సహాయకులను కలుపుకుని ధర్నా చేయడమైనది. ఎంఎల్ఎస్ కి మెమోరాండమ్ ఇవ్వడమైనది.

ఇళ్ళ స్థలాల సమస్యపై : పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా ఇరగవరం మండలం రేలంగి గ్రామంలో ఇళ్ళ స్థలాల మంజూరు చేసి నాలుగు సంవత్సరాలు గడిచినప్పటికీ లబ్ధిదారులకు స్థలాలు ఇవ్వకపోవడం గురించి గ్రామ ప్రజలు ఇప్పటి వరకూ ప్రజా ప్రతినిధులకు, అధికారులకు ఎన్నిసార్లు విన్నవించుకున్నప్పటికీ ఫలితం లేక పోయింది. ఐదవ ఆధ్వర్యంలో మండల ఆఫీసు వద్ద ధర్నా జరిగింది.

పెళ్ళి పట్టు చీరల ప్రత్యేక వేదిక

M.S

చెన్నయ్

షాపింగ్ మాల్

అబ్దుల్లాఖాన్ ఎస్టేట్, జిల్లా పరిషత్ ఎదురుగా, కర్నూలు.

ఫోన్ : 08518 - 652013

అభివృద్ధి బాటలో

నందికొట్కూరు పురపాలక సంఘమునందు సేవలందించుటలో

నందికొట్కూరు పురపాలక సంఘమునందు

త్రాగు నీటి ఎద్దడిని నివారించుటలో

విజయం సాధించడం జరిగినది.

అలాగే పట్టణమునందు వీధి దీపములు,

పారిశుధ్యము మరియు వివిధ అభివృద్ధి పనులను

దాదాపు రూ. 4.00 కోట్ల నిధులతో

ప్రారంభించడము జరిగినది.

లక్ష్మీకాంత రెడ్డి

కమీషనర్

నందికొట్కూరు మున్సిపాలిటీ

జిల్లా గ్రామీణాభివృద్ధి సంస్థ మరియు వెలుగు ఆధ్వర్యంలో 2014-15 సంవత్సరంలో సాధించిన ప్రగతి అంశాలు

- 2014-15 సంవత్సరంలో బ్యాంకు లింకేజీ క్రింద 13914 సంఘాలకు గాను 375.79 కోట్ల ఋణము మంజూరు చేయడమైనది.
- 2014-15 సంవత్సరంలో స్త్రీనిధి ద్వారా 907 స్వయం సంఘాలకు రూ. 5,23,45,000/-లు మంజూరు చేయడము జరిగింది.
- 2014-15 సంవత్సరంలో మొక్కజొన్న పంట క్రింద 2783 మంది రైతుల నుండి 225788 క్వంటాళ్ళు కొనుగోలు చేసి 29.57 లక్షలు రూపాయలు గ్రామ ఐక్య సంఘాలకు ఆదాయం రావడం జరిగింది.
- 2014-15 సంవత్సరంలో వరి పంట క్రింద 643 మంది రైతుల నుండి 70500 క్వంటాళ్ళు కొనుగోలు చేసి 25.00 లక్షలు రూపాయలు గ్రామ ఐక్య సంఘాలకు ఆదాయం రావడం జరిగింది.
- 2014-15 సంవత్సరంలో ఎస్.సి.ఎస్.పి కార్యక్రమము క్రింద మంజూరు అయిన యూనిట్లు 1230 మరియు మంజూరు అయిన మొత్తం 53.66 కోట్లు.
- 2014-15 సంవత్సరంలో టిఎస్పి కార్యక్రమము క్రింద మంజూరు అయిన యూనిట్లు 310 మరియు మంజూరు అయిన మొత్తం రూ. 68.78/- లక్షలు.
- సదరం ప్రోగ్రాం క్రింద 2010 సం॥ నుండి 52882 మందికి సదరం సర్టిఫికేట్స్ మంజూరు చేయడమైనది.
- 2014 కొత్త ఇసుక విధానము మొదలు అయినప్పటినుండి 222733 క్యూబిక్ మీటర్లు ఇసుక అమ్మగా వచ్చిన మొత్తం 1113.68 లక్షలు.
- అక్టోబర్ 2014 నుండి ఎన్.టి.ఆర్. భరోసా పింఛను పథకము ద్వారా పింఛను మొత్తము రూ. 200/- నుండి రూ. 1000/-లకు మరియు వికలాంగులకు రూ. 500/- నుండి రూ. 1500/- లకు పెంచడమైనది.
- జిల్లాలో 2014-15 సం॥నకు మొత్తము 3,03,213 మంది పింఛనుదార్లకు రూ. 259.30 కోట్లు ఖర్చు చేయడమైనది.

పథక సంచాలకులు

డి.ఆర్.డి.ఎ - వెలుగు, కర్నూలు.

42

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం పంఖ్య	CmVolA/47
పుస్తకం పేరు	చైతన్య మాసం
తారీఖు	21/08/2023
ముందు అట్ట	Yes
వెనుక అట్ట	Yes
మొత్తం పేజీలు	45
పెద్ద సైజు పేజీలు	No
ఖాళీ పేజీలు	No
లేని పేజీలు	No
తయారు చేసినది	Nandini
పేజీలు విడదీసినది	Nandini
స్కాన్ చేసినది	Sandhya
పరీక్ష చేసినది	AMRUTHA
పేజీలు పరిశీలించినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చెయ్యబడింది	
తప్పులు	No
పరిస్థితి	Good